

MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
★ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**1920-1950 YILLARI ARASI BALIKESİR – EDREMIT KÖRFEZİ
YEREL DOKUSUNA BAĞLI GELİŞEN KONUTLARIN
MEKAN VE MOBİLYA ÖZELLİKLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Nihan POLATDEMİR

İç Mimarlık Anabilim Dalı

İç Mimarlık Programı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi H. Şebnem BAŞARAN UZUNARSLAN

TEMMUZ ,2019

MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
★ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**1920-1950 YILLARI ARASI BALIKESİR – EDREMIT KÖRFEZİ
YEREL DOKUSUNA BAĞLI GELİŞEN KONUTLARIN
MEKAN VE MOBİLYA ÖZELLİKLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Nihan POLATDEMİR

İç Mimarlık Anabilim Dalı

İç Mimarlık Programı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi H. Şebnem BAŞARAN UZUNARSLAN

TEMMUZ ,2019

Nihan Polatdemir tarafından hazırlanan 1920-1950 YILLARI ARASI BALIKESİR-EDREMİT KÖRFEZİ YEREL DOKUSUNA BAĞLI GELİŞEN MEKAN VE MOBİLYA ÖZELLİKLERİ adlı bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

Dr. Öğr. Ü. H. Sebnem Baparan
(Uzmanlar)
Tez Danışmanı

Bu çalışma, jürimiz tarafından ic. MİMARLIK Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman : Dr. Öğr. Ü. H. Sebnem Baparan (Uzmanlar)
Üye : Doç. Dr. İmit Arpacioğlu
Üye : Dr. Öğr. Ü. Begüm Ergecik Sarımeç
Üye : Dr. Öğr. Üyesi Güldam Kabran
Üye : _____

Bu tez, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak yazılmıştır.

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü tez yazım klavuzuna uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel etik kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- Atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Ücret karşılığı başka kişilere yazdırmadığımı (dikte etme dışında), uygulamalarımı yaptırmadığımı,
- Bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversite veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı

beyan ederim.

....

ÖNSÖZ

Tez çalışma süresi boyunca değerli bilgi birikimleriyle bana yol gösteren ve beni sabırla yönlendiren danışmanım Dr. Öğr. Üyesi H. Şebnem BAŞARAN UZUNARSLAN' a, eğitim ve çalışma hayatım boyunca maddi ve manevi desteğini esirgemeyen sevgili aileme, her çalışmamda bana duyduğu güven ve inançla yanımda olan eşime ve tüm çalışma arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Nihan POLATDEMİR

1920-1950 YILLARI ARASI BALIKESİR – EDREMIT KÖRFEZİ YEREL DOKUSUNA BAĞLI GELİŞEN KONUTLARIN MEKAN VE MOBİLYA ÖZELLİKLERİ

ÖZET

1920-1950 yılları arasında Balıkesir İli Edremit Körfezi’nde yerel dokuya bağlı gelişen konutlarda mekan ve mobilya özelliklerinin araştırıldığı çalışmada; 20. yüzyılın ilk yarısını kapsayan dönemde yaşanan kültürel değişimlerin; geleneksel mimari yapının ve konut dokusunun üzerindeki etkileri ve bu etkilerle konut mekanların biçimlenişi ve bu mekanlarda kullanılan mobilyalar incelenmiştir.

Birinci bölümde çalışmanın temelini oluşturan yazılı ve görsel kaynaklara nasıl ulaşıldığı, bilgi edinme sürecinin nasıl ilerlediği ve araştırma yönteminin detaylarından bahsedilmiş, araştırmanın diğer bölümlerinde ortaya koyulacak veriler hakkında genel tanımlar yapılmıştır.

İkinci bölümde tez çalışmasının ele alındığı dönemde gerçekleşen ekonomik hareketlilik, Kurtuluş Savaşı, göçler ve mübadele gibi toplumun köklü sosyal ve kültürel değişimler yaşamasına sebep olan olaylar ile bu olaylara bağlı gelişen yerleşim özellikleri ele alınmıştır. Araştırma bölgesinde yer alan koruma altındaki konutlara ait çıkma, cephe, çatı ve saçak örnekleri incelenerek mimari özellikler çözümlenmeye çalışılmıştır.

Üçüncü bölümde, bölge konutlarının sofa şekillerine göre plan özellikleri ve sofaların çevresinde gelişen oda düzenleri incelenmiş, mekanları oluşturan ve ayırıştırıcı duvar, tavan, kapı, pencere ve merdiven gibi elemanların özellikleri belirlenmiştir. Konut içinde mekanların şekillenme süreci, ıslak hacimlerin özellikleri ve geleneksel konutlarda bazen bir mobilya olarak bazen de konutların duvarlarında yapının bir parçası olarak karşımıza çıkan ısıtma elemanları örneklerle ortaya konulmuştur.

Dördüncü bölümde ise araştırma alanı olan geleneksel konutlarında, yerleşim ve planlama süreçlerinin ardından bölge konutlarında kullanılan mobilyalar, sabit elemanlar ve aksesuarların özellikleri incelenmiştir. Mekanların biçimlenişine göre mobilyaların konut içindeki dağılımları, kullanım alışkanlıkları, birbiri ile benzer ya da farklı yapısal özellikleri karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır.

Sonuç olarak 20. yüzyılın ilk yıllarında Edremit Körfezi’nde kentten konuta, konuttan mekana ve mobilyaya kadar olan tüm oluşum süreci ve bu süreçte yaşanan dönem ile bölge arasındaki etkileşim ortaya koyulmuştur. 1920-1950 yıllarını kapsayan bu dönemin günümüz bölge halkının konut içi yaşam şekli, konut dokusu ve mimari dokuya etkisi, araştırma döneminin mobilyalarının karakteristik özellikleri, malzemeler ve uygulama biçimlerinin bugün kullanılan mobilyalara yansımaları ve kullanım değerleri saptanarak, geçmişten geleceğe sosyal ve mesleki anlamda veri aktarımının önemi doğrultusunda sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Erken Cumhuriyet Dönemi, Balıkesir, Edremit, İç Mekan, Mobilya

**VENUE AND FURNITURE PROPERTIES OF HOUSING DEVELOPED
BASED ON THE LOCAL PATTERN OF THE EDREMIT BAY BALIKESIR
BETWEEN THE YEARS OF 1920-1950**

ABSTRACT

This study is an investigation into the venue and furniture properties of housing developed based on the local pattern of the Edremit Bay, Balıkesir, between the years of 1920-1950. The study analyzes cultural changes that partook in the first half of the 20th Century, the effects these changes have on the traditional architecture and housing structures, and the manner in which housing venues have been developed along with furniture used in these venues.

In Part I, the matter in which the written and visual resources that comprise the basis of this study were located, the process of obtaining information, the methodology of the study, the data, which will be presented later on in the study, and general definitions have been portrayed.

In Part II, the economic activity during the period that this study investigates has been discussed. The events that caused essential social and cultural changes in society, such as the War of Independence, migration, and the population exchange, and the settlement properties that developed based on such changes have been portrayed. The transportation network that was rebuilt during the Early Republican Period, the advancements in agriculture and technology, and the properties of the business and commerce environments were mentioned. The settlement in the area due to tourism activities which in turn affect the general settlement as well were approached. The map layout of the housing under protection, which is situated in the research area, has been analyzed and the registered structure analyses have been located. The architectural features have been observed by examining samples of oriels, fronts, roofs, and eaves in these settlements. All elements on the building fronts have been considered as a whole, and the contribution of roofs, eaves, and oriels has been described from a general perspective.

In Part III, the plan properties of area housing based on hall structures and the organization of rooms that have developed around these halls were examined. The features of the elements that comprise and divide these spaces such as walls, ceilings, doors, windows, and stairs have been described. The connection between halls and rooms, kitchens, wet areas, and stairs has been identified in the traditional settlements situated in the area. Examples have been provided portraying the process of embodiment of spaces, the features of wet areas, and the heating devices in traditional settlements, which we see in these spaces, either as separate furniture, or as part of the wall in the structure. In addition, the projection of ceiling decorations, which have shaped floor pavements, the unity of materials, and ground and ceiling materials preferred according to storey have been accounted in detail. Examples have been provided of ceiling, floor pavements, and hardwood wall coverings and decorations in larger settlements that have survived until today.

In Part IV, following the settlement and planning process in the research area, the furniture used, constant elements, and accessories were examined. The distribution of furniture based on the shape of spaces and how the furniture was used and in what manner was looked into, while comparing similar and/or different structural properties. In this research, we have presented examples of housing, which belong to a society that has been going through major economic and cultural changes in the Edremit Bay Area, and which have been, in light of such changes, preserved and restored to survive until today.

In the conclusion, the transformation process from city to housing, from housing to spaces and furniture, which took place during the first half of the 20th Century Edremit Bay Area, along with the interaction between the time period and area have been portrayed. The period between the years of 1920-1950 have constructed the main timeframe of this research, and the effects this period has had on modern living conditions, housing venues, and architectural structures have been examined. The characteristics of furniture belonging to this period concerned in this research, materials used and the way in which they were used were investigated, putting forth the reflection seen on contemporary furniture. In addition, the value of the periodical furniture has been calculated. This research has been presented in light of the importance of data transfer from past to the future and in the scope of social and professional significance.

Key Words: Early Republican Period, Balıkesir, Edremit, Interior, Furniture

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vii
HARİTA LİSTESİ	viii
RESİM LİSTESİ	xi
1. BÖLÜM: GİRİŞ.....	1
2. BÖLÜM: 1920-1950 YILLARI ARASI EDREMİT KÖRFEZİ ÇEVRESİNDE TOPLUMSAL YAPI VE KONUT DOKUSU	1
2.1 Toplumsal Özellikler	2
2.1.1 Ekonomik yapı	2
2.1.2 Sosyal ve kültürel koşullar	4
2.2 Kent Dokusu	4
2.2.1 Yerleşim özellikleri	4
2.2.2 Konut Dokusu	7
2.2.3 Mimari özellikler.....	10
2.2.3.1 Çıkmalar ve cepheler.....	11
2.2.3.2 Çatılar ve saçaklar	13
3. BÖLÜM: BÖLGEYE AİT KONUTLARDA MEKANSAL ÖZELLİKLER 16	16
3.1 Plan Özellikleri	16
3.1.1 Sofalara göre planlar	16
3.2 Yapı Elemanları	22
3.2.1 Duvar, tavan ve yer döşemeleri.....	22
3.2.2 Kapılar ve pencereler	27
3.2.3 Merdivenler	31
3.3 Mekanın Biçimlenişi.....	33
3.3.1 Oda düzenleri	34
3.3.2 Islak hacimler	40
3.3.3 Isıtma elemanları	45
4. BÖLÜM: MOBİLYA ÖZELLİKLERİ	50
4.1 Mobilya Çeşitleri	50
4.1.1 Oturma alanı mobilyaları	51
4.1.2 Yemek alanı mobilyaları	61
4.1.3 Yatma alanı mobilyaları	64
4.2 Sabit Elemanlar	68
4.2.1 Gömme dolaplar ve yüklükler.....	68
4.2.2 Raflar	72
4.3. Diğer Ev Eşyaları ve Aksesuarlar	73
5. BÖLÜM: SONUÇ	79
KAYNAKLAR	86
EKLER.....	90
Ek-A Abdullah Efendi Konağı.....	90
Ek-B Çeşmeli Konak.....	97
Ek-C Dülger İsmail Konağı	107
Ek-D Abdullah Erten Konağı.....	115
Ek-E Hocasade Konağı	125
ÖZGEÇMİŞ.....	133

HARİTA LİSTESİ

Sayfa

Harita 2.1 : Balıkesir İli Edremit Körfezi Haritası	5
Harita 2.2 : Altınoluk Çam Mahallesi Tescil Durumu Analiz Haritası	6
Harita A.1 : Abdullah Efendi Konağı Vaziyet planı	90
Harita B.1 : Çeşmeli Konak Vaziyet planı	98
Harita C.1 : Dülger İsmail Konağı Vaziyet planı	108
Harita D.1 : Abdullah Erten KonağıDVaziyet Planı	115
Harita E.1 : Hocasade Konağı – Vaziyet planı	126

RESİM LİSTESİ

Sayfa

Resim 2.1 : Ayvalık Cumhuriyet Caddesi Geleneksel Türk Evi Özelliği Taşıyan Kagir Yapı.....	8
Resim 2.2 : Edremit Gazi İlyas Caddesi Geleneksel Türk Evi Özelliği Taşıyan Kagir Yapı, ...	8
Resim 2.3 : Ayvalık Mareşal Çakmak Caddesi Bitişik Nizamda Konut Örnekleri	9
Resim 2.4 : Altınoluk Sıraodalar Caddesi Eğimli Arazide Bitişik Nizamda İnşa Edilmiş Geleneksel Türk Evileri.....	9
Resim 2.5 : Konutlarda Çıkma Kullanımı Şeması	11
Resim 2.6 : Abdullah Efendi Konağı Çift Çıkmalı Cephe Görünümü.....	11
Resim 2.7 : Altın Çeşmeli Konak Çift Çıkmalı Cephe Görünümü	12
Resim 2.8 : Sabahattin Ali' nin Yaşadığı Koruma Altındaki Ev	13
Resim 2.9 : Çeşmeli Konak – Beşik çatı örneği.....	14
Resim 2.10 : Hacazade Konağı – Kıрма çatı örneği	14
Resim 2.11 : Altınoluk Sıraodalar Caddesi 3. Sokak – Altı kaplamasız saçak örneği	15
Resim 2.12 : Edremit Gazi İlyas Caddesi – Altı kaplamalı saçak örneği	15
Resim 2.13 : Ayvalık Cunda Adası – Karma ve Rum Evi özelliği taşıyan konutlarda kısa ve altı taş kaplamalı saçak örnekleri	16
Resim 3.1 : Çeşmeli Konak – 1. Kat sofa alanı görünümü ve kullanımı	17
Resim 3.2 : Ön sofalı zemin+1 katlı konut örneği	18
Resim 3.3 : L sofalı zemin+1 katlı konut örneği.....	18
Resim 3.4 : Yan sofalı zemin+1 katlı konut örneği.....	19
Resim 3.5 : Orta sofalı zemin+1 katlı konut örneği	19
Resim 3.6 : T sofalı zemin+1 katlı konut örneği.....	20
Resim 3.7 : Sofasız Plan Tipi, 1. Kat Planı / 3786 Ada, 8 Parsel.....	21
Resim 3.8 : 3718 Ada 2507 Parsel 1. Kat Planı, iç sofalı plan tipi	21
Resim 3.9 : 3801 Ada 2462 Parsel 1. Kat Planı, sofaya açılan tek odalı konut tipi..	21
Resim 3.10 : 3779 Ada 2456 Parsel 1. Kat Planı, sofaya açılan 3 odalı konut planı	22
Resim 3.11 : Abdullah Efendi Konağı – Bir odanın tavanından ahşap süsleme detayı	22
Resim 3.12 : Abdullah Erten Konağı – Bir odanın tavanından ahşap süsleme detayı	23
Resim 3.13 : Çeşmeli Konak – Bir odanın tavanından restorasyon öncesi süsleme 24detayı.....	23
Resim 3.14 : Çeşmeli Konak – Bir odanın tavanından restorasyon sonrası süsleme detayı.....	24
Resim 3.15 : Hocazade Konağı – Katlarda ahşap zemin detayı.....	24
Resim 3.16 : Hocazade Konağı – Bodrum kat dökme mozaik ve karo taş döşeme..	25
Resim 3.17 : Abdullah Efendi Konağı – Bir odanın tepe pencere duvarında tavandan yere kadar süsleme detayları.....	25
Resim 3.18 : Abdullah Erten Konağı – Bir odanın sabit dolaplamasından tavana kadar devam eden ahşap ve alçı malzemedeki duvar süslemeleri	26
Resim 3.19 : Abdullah Erten Konağı – Ocak çevresi ve tavan köşeleri alçı süslemeler.....	26

Resim 3.20 : Çeşmeli Konak – Bahçe kapısına giden yol ve ana giriş kapısı.....	27
Resim 3.21 : Açılma şekillerine göre pencere türleri	28
Resim 3.22 : Çeşmeli Konak Restorasyon sonrası bir odanın çift kanat pencereleri	28
Resim 3.23 : Çeşmeli Konak Restorasyon öncesi bir odanın çift kanat pencereleri.	29
Resim 3.24 : Altın Çeşmeli Konak – Bir odadan çift kanat parçalı camlı pencere ve tepe penceresi görünümü.....	29
Resim 3.25 : Altın Çeşmeli Konak – Bir odadan ikinci dış pencere kanat görünümü	30
Resim 3.26 : Abdullah Efendi Konağı – Bir odadan çift kanatlı iç pencere, gölgelik ve tepe penceresi görünümü.....	30
Resim 3.27 : Hocasade Konağı – Katlara çıkan ahşap merdiven ve trabzanlar.....	31
Resim 3.28 : Hocasade Konağı – Katlara çıkışta ahşap korkuluklar	31
Resim 3.29 : Çeşmeli Konak - Restorasyon öncesi katlara çıkan merdivenler, tavan ve zemin döşemeleri.....	32
Resim 3.30 : Hocasade Konağı – Bodrum kattan zemin kata çıkan dökme mozaik merdiven.....	32
Resim 3.31 : Hocasade Konağı – Bodrum katta odadan hamama geçişte kullanılan dökme mozaik basamak	32
Resim 3.32 : Konutlarda Tipolojik Değerlendirme	35
Resim 3.33 : Ayvalık Batbaros Caddesi No 88 Rum Evi Örneği Kat planları	36
Resim 3.34 : Ayvalık Batbaros Caddesi No 88 Rum Evi Örneği Cephe Fotoğrafları	36
Resim 3.35 : Altınoluk Sıraodalar 1. Sokak Geleneksel Türk Evi Özelliğinde Konut – Kat planları.....	37
Resim 3.36 : Altınoluk Sıraodalar 1. Sokak Geleneksel Türk Evi Özelliğinde Konut – Cephe fotoğrafları	37
Resim 3.37 : Ayvalık 13 Nisan Caddesi Karma Özellikte Konut – Cephe Fotoğrafları.....	38
Resim 3.38 : Cunda Kilise Sokak Karma Özellikte Konut – Cephe Fotoğrafları.....	38
Resim 3.39 : Cunda Kilise Sokak Rum Evi Özelliğinde Konut Örnekleri – Cephe Fotoğrafları.....	39
Resim 3.40 : Havran Mescit mahallesi Geleneksel Türk Evi Özelliğinde Konut Örnekleri – Cephe Fotoğrafları	39
Resim 3.41 : Konutlarda wc/banyo tipolojisi	40
Resim 3.42 : Hocasade Konağı – 1.kat tuvalet ve bodrum kat hamam detayları.....	41
Resim 3.43 : Havran 25 Ada 6 Parsel - Banyo mekanına zemin katta mutfakın içinden geçilerek girilen konut plan örneği.....	42
Resim 3.44 : Havran 73 Ada 18 Parsel - Banyo/wc mekanına zemin katta merdivenin karşısındaki çift kanatlı kapıdan girilip, aynı zamanda banyo/wc nin başka bir kapıyla avluya açıldığı konut plan örneği	43
Resim 3.45 : Havran 74 Ada 20 Parsel – Banyo mekanına giriş holünün karşısındaki çift kanatlı kapının açıldığı sahanlıktan geçerek gidilen ayrıca mutfaktan banyoya geçiş olan konut cephe-plan örneği.....	43
Resim 3.46 : Hocasade Konağı – Zemin kat mutfak alanı genel görünüşü	44
Resim 3.47 : Hocasade Konağı – Dökme mozaik taş ile yapılmış odun ocağı.....	44
Resim 3.48 : Hocasade Konağı – Zemin kat mutfak alanı ahşap dolaplar ve mozaik tablalar.....	45
Resim 3.49 : Bir ocak örneği, ön görünüş ve kesit.....	46
Resim 3.50 : Bir ocak örneği, ön görünüş ve kesit.....	46
Resim 3.51 : Bir ocak örneği, ön görünüş ve kesit.....	47
Resim 3.52 : Abdullah Efendi Konağı – Bir odadan ocak görünüşü	47
Resim 3.53 : Edremit Körfezi Yöresi Evlerinden – Mangal örnekleri.....	48

Resim 3.54 : Bölge Evlerinde Kullanılmış – Taşınabilir nitelikte döküm kuzine ve çini soba örnekleri	48
Resim 3.55 : Abdullah Erten Konağı ve Burhaniye Kuva-i Milliye Müzesi– Çini soba örnekleri	49
Resim 3.56 : Hocasade Konağı – Sırasıyla döküm, çini ve saç soba örnekleri	49
Resim 4.1 : Sedir Detayı.....	52
Resim 4.2 : Edremit Sıdika Erke Etnografya Müzesi – Bir odada sedir örneği	52
Resim 4.3 : Movlalı Ahmet Evi Kanape, Koltuk ve Sandalye – Art Deco tarzı, ...	53
Resim 4.4 : Movlalı Ahmet Bey Evi Vitrin – Art Deco tarzı.....	53
Resim 4.5 : Bölge Evlerinde Kullanılmış Art Nouveau Tarzı Oturma Takımı.....	54
Resim 4.6 : Bölge Evlerinde Kullanılmış - 19. YY a ait tekli koltuk ve dresuar	56
Resim 4.7 : Bölge Evlerinde Kullanılmış – Art Deco tarzı sehpa örnekleri	56
Resim 4.8 : Bölge Evlerinde Kullanılmış Art Deco Büfe	57
Resim 4.9 : Bölge Evlerinde Farklı Dönemlere Ait Mobilyaların Birarada Kullanıldığı Örnekleri	57
Resim 4.10 : Abdullah Erten Konağı – Art Nouveau tarzı oturma takımı, orta sehpa, çiçeklik	58
Resim 4.11 : Abdullah Erten Konağı – 19. YY sonlarına ait oturma grubu	58
Resim 4.12 : Havran Kuva-i Milliye Müzesi – 19.YY a ait bölge evlerinde kullanılan oturma grubu	59
Resim 4.13 : Bölge evlerinde kullanılan Art Deco örneği kanepeler, koltuk.....	59
Resim 4.14 : Bölge Evlerinde Kullanılmış Art Deco Tarzı Oturma Takımı.....	60
Resim 4.15 : Bölge Evlerinde Kullanılmış – Art Deco tarzı koltuk.....	60
Resim 4.16 : Hocasade Konağı – Art Deco tarzı oturma grubu.....	61
Resim 4.17 : Edremit Zeytinyağı fabrikası – Aer Deco tarzı deri oturma grubu	61
Resim 4.18 : Abdullah Erten Konağı – 19. YY sonlarına ait sandalyeler ve Art Deco tarzı yemek masası	62
Resim 4.19 : Hocasade Konağı – Art Nouveau tarzı yemek masası ve sandalyeleri	62
Resim 4.20 : Bölge evlerinde kullanılan Art Nouveau tarzı yemek masası, sandalyeler ve büfe.....	63
Resim 4.21 : Abdullah Erten Konağı – 1950 lı yıllara ait olduğu düşünülen yemek masası, sandalyeler ve büfe.....	64
Resim 4.22 : Havran Abdullah Erten Konağı – 19.YY sonlarına ait metal başlıklı karyola örneği.....	65
Resim 4.23 : Bölge evlerinde kullanılan 19. YY a ait piriç karyola ve ayna	65
Resim 4.24 : Hocasade Konağı – Art Nouveau tarzı ahşap karyola	66
Resim 4.25 : Hocasade Konağı ve Hamdure Sayıt Evi- Art Nouveau tarzı aynalı şifonyer(komod) örnekleri	66
Resim 4.26 : Hocasade Konağı ve Movlalı Ahmet Bey Evi– Art Nouveau tarzı mermer tablalı şifonyer(komod) örnekleri	67
Resim 4.27 : Bölge evlerinde kullanılan Art Deco tarzı yatma alanı mobilyaları	68
Resim 4.28 : Movlalı Ahmet Bey Evi – Art Deco tarzı gardrop ve komodin.....	68
Resim 4.29 : Çeşitli yüksekliklerde dolap düzenlemeleri	69
Resim 4.30 : Odaların önemine göre dolap düzenlemeleri	70
Resim 4.31 : Altınoluk Abdullah Efendi Konağı- Bir odadan yüklük örneği.....	71
Resim 4.32 : Abdullah Efendi Konağı – Bir odanın duvarından gömme dolap örneği	71
Resim 4.33 : Abdullah Erten Konağı – Bir odanın gömme dolaplı duvarı	71
Resim 4.34 : Edremit Sıdika Erke Etnografya Müzesi – Oda içinde ahşap raf.....	72
Resim 4.35 : Hocasade Konağı – Mutfak Alanı Dökme Mozaik Raflar.....	72
Resim 4.36 : Altınoluk’ da bir konut – Ahşap Mutfak Rafı.....	73

Resim 4.37 : Bölge Evlerinde Kullanılmış Pirinç ve ahşap gövdeli saatler.....	73
Resim 4.38 : Bölge Evlerinde Kullanılmış 19. YY a ait ejderha başlıklı ahşap çerçeveli boy aynası ve pirinç çerçeveli duvar aynası	74
Resim 4.39 : Bölge Evlerinde Kullanılmış Aydınlatma Elemanları	74
Resim 4.40 : Bölge evlerinde kullanılmış ahşap ve sedef işlemeli duvar lambalıkları	75
Resim 4.41 : Bölge Evlerinde Kullanılmış Telefon sistemi ve kömür hazneli döküm ütü.....	75
Resim 4.42 : Burhaniye Kuva-i Milliye Müzesi Ahşap iskelet üzerine metal işlemeli sandık	76
Resim 4.43 : Hocaşade Konağı – Ahşap iskeletli farklı boyutta ve şekilde sandık örnekleri	76
Resim 4.44 : Burhaniye Etnografya Müzesi Art Nouveau tarzda ahşap iskeletli paravan	77
Resim 4.45 : Burhaniye Etnografya Müzesi Ahşap çalışma masası	77
Resim 4.46 : Hocaşade Konağı – Radyo örnekleri	78
Resim A.1 : Abdullah Efendi Konağı Ön cephe restorasyon sonrası görünüş.....	91
Resim A.2 : Abdullah Efendi Konağı Cephe görünümü.....	91
Resim A.3 : Abdullah Efendi Konağı Çıkma görünümü	92
Resim A.4 : Abdullah Efendi Konağı Restorasyon sonrası dış duvarlar detayı.....	92
Resim A.5 : Abdullah Efendi Konağı 2 katta çift kanatlı pencereler.....	93
Resim A.6 : Abdullah Efendi Konağı Zemin ve 1. kat çift kanat demir parmaklıklı pencereler	93
Resim A.7 : Abdullah Efendi Konağı Ön giriş kapısı ve arka bahçe kapısı	94
Resim A.8 : Abdullah Efendi Konağı Zemin Kat Rölevesi	94
Resim A.9 : Abdullah Efendi Konağı Zemin kat taşlık bölümü	95
Resim A.10 : Abdullah Efendi Konağı Tek kollu ve çift kollu merdivenler	95
Resim A.11 : Abdullah Efendi Konağı Sofaya açılan oda penceresi	96
Resim A.12 : Abdullah Efendi Konağı 1. Kat Rölevesi.....	96
Resim A.12 : Abdullah Efendi Konağı 2. Kat Rölevesi.....	96
Resim B.1 : Çeşmeli Konak Restorasyon Öncesi ve Sonrası Cephe Görünüşü.....	98
Resim B.2 : Çeşmeli Konak Ön cephe restorasyon öncesi görünüşü	99
Resim B.3 : Çeşmeli Konak Yan cephe restorasyon öncesi bina girişi.....	99
Resim B.4 : Çeşmeli Konak Restorasyon sonrası bahçe kapısı ve ana giriş kapıları	100
Resim B.5 : Çeşmeli Konak Restorasyon öncesi zemin kat rölevesi	101
Resim B.6 : Çeşmeli Konak Zemin kat merdiven görünüşü ve restorasyon sonrası eklenen bar bölümü ile oturma alanı	101
Resim B.7 : Çeşmeli Konak Restorasyon sonrası kaldırılan merdiven alanının şimdiki kullanımı	102
Resim B.8 : Çeşmeli Konak Restorasyon sonrası kaldırılan depo alanının şimdiki kullanımı	102
Resim B.9 : Çeşmeli Konak Restorasyon öncesi 1. kat rölevesi.....	103
Resim B.10 : Çeşmeli Konak Restorasyon öncesi bir sofaya açıldığı düşünülen oda pencereleri, oda tavanı ve yer döşemesi.....	104
Resim B.11 : Çeşmeli Konak Restorasyon öncesi bir odadan pencere ve tavan görünüşü.....	104
Resim B.12 : Çeşmeli Konak - Restorasyon öncesi 2. kat rölevesi	105
Resim B.13 : Çeşmeli Konak Restorasyon öncesi 2. katta çıkmalı bir odanın görünüşü.....	105
Resim B.14 : Çeşmeli Konak Restorasyon sonrası 2. katta çıkmalı bir odanın görünüşü.....	106

Resim B.15 : Çeşmeli Konak Restorasyon sonrası bir odanın tavan görünüşü	106
Resim B.16 : Çeşmeli Konak Restorasyon öncesi ve sonrası bahçe duvarında bulunan çeşme	107
Resim C.1 : Dülger İsmail Konağı Ön cephe restorasyon sonrası görünüşü	108
Resim C.2 : Dülger İsmail Konağı Restorasyon sonrası sağ ve sol cephe görünüşler	109
Resim C.3 : Dülger İsmail Konağı Restorasyon öncesi ve sonrası cephe görünüşü	110
Resim C.4 : Dülger İsmail Konağı Restorasyon öncesi 2. bodrum kat rölevesi	111
Resim C.5 : Dülger İsmail Konağı Restorasyon sonrası 2. bodrum kat rekonstrüksiyon planı	111
Resim C.6 : Dülger İsmail Konağı Restorasyon öncesi 1. bodrum kat rölevesi	112
Resim C.7 : Dülger İsmail Konağı Restorasyon sonrası 1. bodrum kat rekonstrüksiyon planı	113
Resim C.8 : Dülger İsmail Konağı Restorasyon öncesi zemin kat rölevesi	114
Resim C.9 : Dülger İsmail Konağı Restorasyon sonrası 1. bodrum kat rekonstrüksiyon planı	114
Resim D.1 : Abdullah Erten Konağı Vaziyet Planı	116
Resim D.2 : Abdullah Erten Konağı (1910 -1950) yılları arasında bodrum kat planı	117
Resim D.3 : Abdullah Erten Konağı Müştemilat dahil bodrum kat rölevesi	118
Resim D.4 : Abdullah Erten Konağı Ön ve arka cepheye ait giriş kapıları	118
Resim D.5 : Abdullah Ertem Konağı (1910 – 1950) yılları arası zemin kat planı ..	119
Resim D.6 : Abdullah Erten Konağı Zemin kat rölevesi	120
Resim D.7 : Abdullah Ertem Konağı Ana giriş kapısı önünde giriş holüne çıkan ahşap kanatlı ikinci kapı ve salona çıkan merdivenler	121
Resim D.8 : Abdullah Erten Konağı Bahçedeki taşlık bölümüne sonradan eklenen müştemilat	121
Resim D.9 : Abdullah Erten Konağı 1.kat antre alanı oda kapıları ve merdiven korkuluğu	122
Resim D.10 : Abdullah Erten Konağı 1 kat arka cephe ahşap kepenkli giyotin pencereler	122
Resim D.11 : Abdullah Erten Konağı (1910-1950) yılları arası 1. kat planı	123
Resim D.12 : Abdullah Erten Konağı 1. kat rölevesi	123
Resim D.13 : Abdullah Erten Konağı 1. kat mevcut tavan planı	124
Resim D.14 : Abdullah Erten Konağı'nın cephelerinin 1. Restitüsyon(1910-1950) ve Röleve çizimlerinin karşılaştırılması	125
Resim D.15 : Abdullah Erten Konağı Ön Cephe Görünüşü	126
Resim E.1 : Hocasade Konağı Zemin kat restorasyon planı	128
Resim E.2 : Hocasade Konağı 1. kat restorasyon planı	129
Resim E.3 : Hocasade Konağı – 2. kat restorasyon planı	130
Resim E.4 : Hocasade Konağı – 2. kat tavan planı	131
Resim E.5 : Hocasade Konağı – Ana giriş kapısı ön görünüş ve yan kesit	131
Resim E.6 : Hocasade Konağı – Ön cephe görünüşü	132
Resim E.7 : Hocasade Konağı – Ön ve sol cephe görünüşü	132
Resim E.8 : Hocasade Konağı – Ahşap korkuluk, kapı ve pencere kolu detayı	133
Resim E.9 : Hocasade Konağı – Giriş merdiveni demir korkuluk detayı	133

1. GİRİŞ

1920-1950 yılları arasında Balıkesir ilinin Edremit Körfezi' nde yerel dokunun etkisiyle gelişen konutlarda, mekan ve mobilya özelliklerinin anlatıldığı çalışma; bölgenin toplumsal yapısı, bu toplumsal yapının inşa ettiği konutların biçimsel özellikleri ve mobilya özelliklerini ele almaktadır.

Ayvalık' tan başlayarak Altınoluk' a kadar toplumun geçirdiği siyasal ve ekonomik süreçleri içeren bölge tarihinin yer aldığı yayınlara dayanarak ve yapılan mimari araştırmalar doğrultusunda koruma altındaki yapıların güncel durumları incelenmiş, eski ve yeni fotoğraflar karşılaştırılarak, bölgenin yerleşim özellikleri ve mimari dokusu ortaya konulmuştur.

Tez araştırma süresince; belirlenen dönemde yaşamış ya da aile anıları üzerinden bilgi sahibi olan kişilerle röportaj yapılmış, bölge kütüphanelerinde ve yayın evlerinde yerel kaynaklar taranmış ve dönemin konut yaşantısına dair ipuçları veren romanlar incelenerek, mekan ve mobilya ilişkileri değerlendirilmiştir.

Bu tezde; sit alanları içerisinde yer alan koruma altındaki tarihi yapılara ait veriler ve bölge halkının evlerinde saklı kalmış eski mobilyalar incelenerek, geleneksel kent örneklerinden biri olan Edremit Körfezi'nin konut mekanlarının ve mobilya özelliklerinin çözümlenmesi amaçlanmıştır.

2. 1920-1950 YILLARI ARASI EDREMİT KÖRFEZİ ÇEVRESİNDE TOPLUMSAL YAPI VE KONUT DOKUSU

2.1. Toplumsal Özellikler

2.1.1. Ekonomik yapı

Osmanlı İmparatorluğu' nun son döneminden Kurtuluş Savaşı' na kadar Batı Anadolu Bölgesi' nde durma noktasına gelen ekonomik faaliyetler; ancak işgaller tamamen bittiğinde yeniden hareketlenmeye başlamıştır. Batı Anadolu' da kentlerdeki dönüşümün tamamlanması Cumhuriyet' in kurulduğu 1923 yılı ve sonrasındaki Erken Cumhuriyet Dönemi' nde gerçekleşmiştir.

Yunan işgalinin yaşandığı 1 Temmuz 1920 tarihi Edremit Bölgesi' nde yaşanacak değişimlerin ilk göstergesi olmuştur. Bu işgalden hemen sonra Edremit Körfezi kıyı kesimlerinde Yunanca tabelalar asılmaya başlanmış, şehir işgalin ardından gelen yağmalama ile yıllardır süregelen yapısından tamamen uzaklaşmıştır. İşgal sona erip Yunanlılar şehri terk ettiğinde ise geriye tamamen yakılıp yıkılan bir kent kalmıştır. Osmanlı Dönemin' de ticaret yapan yabancı tüccarların ülkeyi terk etmesiyle ticaret, Türk tüccarlara kalmıştır. Kapitülasyonlar kaldırılmış, gümrük kanunları yeniden düzenlenmiş ve böylece kırsal bölgeler büyük kentlerden bağımsız ticaret yapabilir duruma gelmiştir. Kırsal bölgelerde ticaretin bağımsız olarak varlığı şehirleşmeyi ve kırsal alan ile kentsel olanların arasında bağ kurulmasını sağlamıştır.(Gücü R., 2012)

Erken Cumhuriyet Dönemi' nde yenilenen ulaşım ağı, tarımda ve teknolojiye getirilen yenilikler ile Edremit Körfezi tarihin en hızlı büyümesini yaşamış ve buna bağlı gelecekte en büyük sanayi faaliyeti zeytincilik olmuştur. Zeytinciliğin yanında bağ tarımı da Altınoluk Akçay arasında önemli yer tutmuş, Edremit ovası üzerindeki tarım arazilerinde pamuk, buğday, arpa, badem, susam, soğan tarımı fazlaca yapılmıştır. Günümüzde hala Edremit Ovası olarak geçen bölge; bir çok çevre ilçeye oranla ürün olarak çok zengin ve çeşitlilik özelliğine sahiptir. (Bağbancı, 2006)

Otogar ile Akçay ve Barbaros Meydanları' nı Edremit Karayolu' na bağlayan Edremit Caddesi, Edremit Körfezi genelinde de en işlek ana caddelerden biridir. Ticaret alanlarının geneli bu cadde üzerinde yer almaktadır.

Akçay'ın Edremit Caddesi'nde Çanakkale' ye doğru ilerlendiğinde; Cumhuriyet Dönemi'nden bu yana doğal güzelliklerini bozmadan gelişen ve Edremit Körfezi içinde yer almış, önemli turizm merkezlerinden biri olan Altınoluk görülür. Çam ve İskele Mahalleri'nden oluşan Altınoluk yöresindeki hızlı yapılaşma ile bu iki mahalle arasındaki 2 km' lik mesafe günümüzde tamamen kapanmış sonuçta iç içe ve bütün bir yerleşim meydana gelmiştir. Ancak bu mahallelerden Çam Mahallesi; köy karakterini korumaya devam ederken, İskele Mahallesi; planlı gelişerek tek başına kasaba niteliğe sahip olmuştur. İş ve ticaret alanları genellikle 3-4 katlı apartmanların alt katlarına konumlanmış, bu iş ve ticaret alanları 3 yöne ayrılan caddeler üzerinde bir kuşak oluşturmuştur.

Bölgede Cumhuriyet öncesi dönemden başlayarak Kurtuluş Savaşı sonrasına kadar devam eden ekonomik faaliyetlerden bir diğeri ise endüstridir. Bu bölgede endüstri o günün teknolojisi ve ihtiyaçlarına karşılık olarak atölye tipinden ileriye gidememiştir. Değirmenler, zeytinyağı mengenerleri, sabunhaneler, tabakhaneler, demirciler ve kuyumcular bu faaliyetlere örnek gösterilebilir. Kurtuluş Savaşı yıllarında düşman işgali ya da savaş ortamının yaratmış olduğu olumsuz koşullar neticesinde bu atölyelerin faaliyetleri, büyük zarara uğramıştır. Ancak Cumhuriyet' in ilanından sonra tüm yurt çapında olduğu gibi endüstri faaliyetlerinde iyileşen koşullara bağlı olarak yeniden bir canlanma ortaya çıkmıştır. "1938 yılında ilçede çeşitli endüstri kollarına ait 181 işletme olduğu kayıtlı bulunmaktadır." (G. Yetkin, 1957).

"Bütün bunlar Cumhuriyet' in ilk yıllarında Edremit körfezinde çalışan, sayısı az, küçük atölye ya da tezgahlarda tarım, hayvancılık ve orman ürünlerinin mamül madde haline getirildiği işletmelerden meydana gelen bir endüstri faaliyetine işaret etmektedir" (Yüceşahin, 1997)

Körfez' in zeytinyağı ve sabun sanayisi, sahil yerleşimlerinde ise deniz yoluyla yapılan ticaretin beraberinde getirdiği kültürel etkileşimler ile önce ekonomik yapı değişmeye başlamış ardından gelişen ekonomi ile konut dokusu ve kent yapısında çeşitlilik artmaya başlamıştır. Toplumun ekonomisindeki değişimler gözle görülür bir şekilde inşaat alanında da gelişmelere neden olmuştur. Toplumun her kesiminde olduğu gibi artan nüfus; konut ve ticaret alanlarını da arttırmaya başlamıştır.

2.1.2. Sosyal ve kültürel koşullar

“Her dönemin siyasi ve ekonomik özellikleri o toplumların kültürünü de etkilemektedir. Kültür, aynı coğrafi koşullar altında yaşayan, sanat, zanaat ve becerileri ile ortak değerler edinmiş ve bu nitelikleri nesilden nesile aktarmış toplulukların sahip oldukları birikimle oluşmaktadır” (Gür ,2000)

Osmanlı İmparatorluğu öncesi yabancı nüfusu, Osmanlı İmparatorluğu’ nun varlık elde etmesinden sonra azınlıklarla birlikte Türk nüfusu barındırmaya başlayan Edremit Körfezi; çok farklı kültüre ev sahipliği yapmıştır. Tarihsel süreç içerisindeki değişim ve göçlerin etkisiyle karma bir toplum yapısı oluşmuş, bu çeşitlilik toplumun sosyal hayatına ve mekanlara yansımıştır.

Sahip olunan iklim, tarihi değerler ve fiziksel özellikler turizm faaliyetlerinin de ciddi bir gelir kaynağı olmasını sağlamıştır. Değişen kültürel ve sosyal olgular, sürekli olarak turizm ile birlikte etkileşim içerisinde büyüyerek yörenin farklılıklardan doğan kültürel yapısını daha da zenginleştirmiştir.

Balıkesir ili Edremit Körfezi yerleşim bölgeleri, hem sahil bandında yer almaları, hem de zorunlu ya da isteğe bağlı bir çok göç hareketinin önemli noktalarından biri olmaları sebebiyle, uzun kültürel ve ekonomik değişim süreçlerinden geçmiş, bu da halkın yaşam ve çalışma alanlarında çeşitliliklere sahne olmuştur. (Cantimur, 2011)

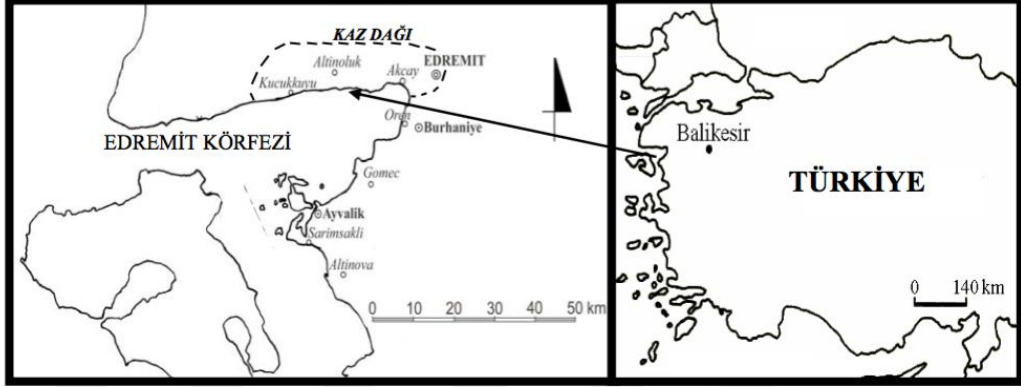
2.2. Kent Dokusu

2.2.1. Yerleşim özellikleri

Edremit coğrafi konum olarak Çanakkale’ ye 130 km, İzmir’ e 200 km, ilçe olarak bağlı olduğu Balıkesir iline 85 km uzaklıkta yer almaktadır. Ancak konumu itibari ile bu üç ilin ortasında olduğundan, bu illerin kırsal yerleşimlerini çevresinde toplayarak merkez görevi görmektedir. (Yüceşahin, 1997)

İdari, sosyal ve kültürel bakımdan çevre yerleşimlere saydığımız il merkezlerinden daha çok destek sağlamaktadır. Bu kriteri göz önüne aldığımızda sağlık, hukuk, eğitim-öğrenim ve tüm resmi alanlarda Edremit bir şehir yerleşmesi olmakta, Akçay, Altınoluk ve Havran’ ı da kasaba yerleşmesi olarak etrafına toplamaktadır.(Harita 2.1) Bu yerleşim yerlerinin fonksiyonları ve etki alanları daha az olup coğrafi ve iklimsel özellikleri ile turizm ve tarım üzerinden ekonomik değeri yüksek alanlardır.

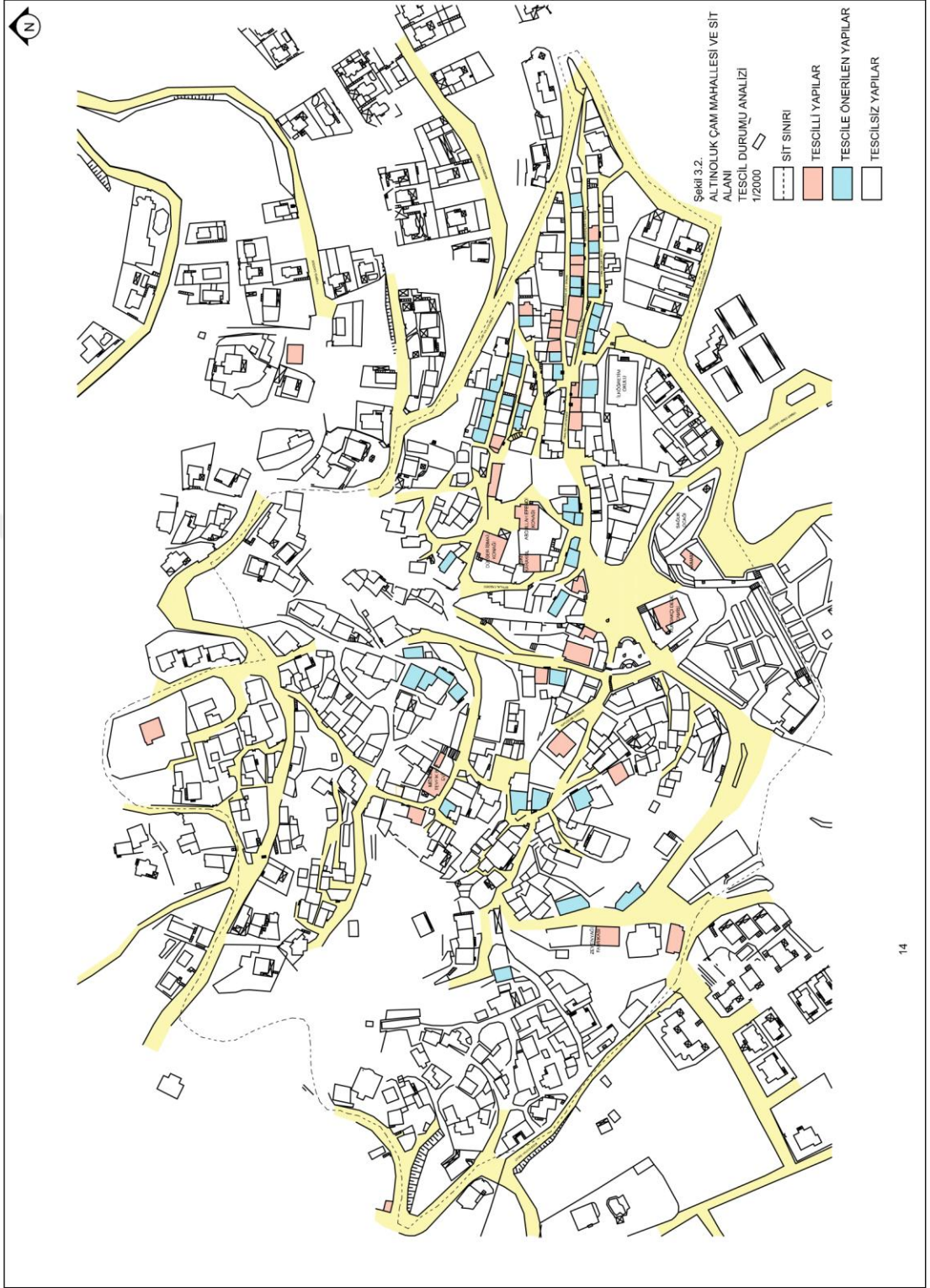
Balıkesir kırsalı Edremit Körfezi ve çevresinde yerleşmenin tarihi çok eskilere dayanır. Bölgede, bir kısmının günümüzde hala varlığını sürdürdüğü Antik Dönemde kurulmuş yerleşmeler bulunmaktadır. Araştırma alanında Edremit ve Burhaniye şehir yerleşme tipinde, Akçay, Altınoluk, Havran ve Ayvalık kasaba yerleşme tipinde karşımıza çıkar. Körfezde ve çevresinde geçici yerleşmelere hiç rastlanılmamıştır .

Harita 2.1. Balıkesir İli Edremit Körfezi Haritası (İrtem ve Karaman, 2004)

Edremit Körfezi'nde yerleşim yoğunluğu topografik özellikler ile doğru orantılıdır. Kaz dağlarının eteklerinde yerleşimin boncuk tanesi gibi sıralandığı görülürken, tarım alanlarının büyüdüğü ve dağlarda eğimin fazla olduğu yamaçlarda yerleşme yoğunluğunun azaldığı görülür.

Araştırma bölgesinde sit alanlarında yer alan tescilli yapıların harita üzerinde dizilimleri incelendiğinde konutların arazi şekillerine göre nasıl konumlandıkları daha iyi anlaşılmaktadır. Bir çok tescilli yapının bulunduğu ve sit alanı kabul edilen Altınoluk Çam Mahhalesi'ne ait tescilli yapı analiz haritasına baktığımızda; karşılıklı bitişik nizamda inşa edilen Sıraodalar Caddesi'ndeki konutlar ve 20 YY 'ın başlarından günümüze kadar ulaşmış Adbullah Efendi, Dülger İsmail ve Çeşmeli Konak net olarak görülmektedir.

Harita 2.2 Altınoluk Çam Mahallesi Tescil Durumu Analiz Haritası (Sancak, 2013)

Köy ve mahalle yerleşimlerini ortalama bir değerle 100-300 metre arasında birbirini takip edencesine izlemek mümkündür. Köy ve mahallelerin sık veya seyrek oluşunda topografya, su durumu tarım alanlarının ve orman örtüsünün genişliğinin etkileri bulunmaktadır.

“Genel hatlarıyla, yüksek kesimlerde tarıma elverişli yerlerin sınırlı hale gelmesi, kısa mesafelerde çok sayıda yerleşmelerin ortaya çıkmasına neden olduğu gibi bunların bir çoğunun da aynı yükselti basamağında yer almasına etki etmiştir” (Yüceşahin, 1997)

Genel yerleşmelerin dışında, bölgedeki turizm faaliyetlerinden kaynaklı sadece yaz dönemlerinde kullanılan yazlık adı altında sezonluk yerleşmeler de bulunmaktadır. Sahil siteleri ve yazlık kamplardan oluşan bu sayfiye yerleri Edremit Körfezi kıyı şeridi boyunca devam etmektedir.

Dublex, triplex ve tek katlı villalardan oluşan bu yerleşmeler, Akçay dan başlayarak Körfez’ in sonunda Küçükkuşu’ ya kadar tüm sahil şeridinde çok sayıda bulunmaktadır. Sahil şeridinde bulunan ve genelde denize dik olarak sıralanmış sahil siteleri, şehirlerin uzantısı niteliğindedir.

2.2.2. Konut Dokusu

Araştırma dönemi içerisinde arazi şekillerine göre gelişen konutlar 2 tipte karşımıza çıkmaktadır. Bunlardan ilki; düz ya da eğimli arazilere inşa edilmiş ve genelde bahçe içerisinde konumlandırılmış tuğla, kerpiç ya da taş malzemeli konutlardır. Bu konutlar 2-3 katlı, mutfak ve depo gibi yan kullanım alanlarının zeminde, sofa, oda, tuvalet ve banyonun 1. katta, iç sofa ve çıkmalı odaların 2. katta bulunduğu plan tipine sahiptir. (Resim 2.1)

Resim 2.1 Ayvalık Cumhuriyet Caddesi – Geleneksel Türk Evi özelliği taşıyan kagir yapı, az eğimli bir parselde inşa edilmiş avlulu konut örneği (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Resim 2.2 Edremit Gazi İlyas Caddesi - Geleneksel Türk Evi özelliği taşıyan kagir yapı, düz bir parselde inşa edilmiş avlulu konut örneği (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Bir diğer konut tipi de eğimli ve çok eğimli arazilerde inşa edilmiş, genellikle bir ya da iki taraftan başka bir konut ile bitişik, eğim sebebiyle iki kattan giriş yapılan ya da içerisinde asma kat bulunduran konutlardır. Bu konutlarda sofa bağlantı görevinden

çok geçiş alanı görevi görür. Ancak ön odalarında cephenin ortasına ya da kenarına denk gelen çıkma bulunur. (Resim 2.2)

Resim 2.3 Ayvalık Mareşal akmak Caddesi – Bitişik nizamda konut örnekleri
(Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Resim 2.4 Altınoluk Sıraodalar Caddesi – Eğimli arazide bitişik nizamda inşa edilmiş Geleneksel Türk Evleri, sağ sıradaki evler eğimden dolayı çift girişli, asma katlı (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Bölge geneline bakıldığında yeryüzü şekilleri ve ekonomik faaliyetler konutların dizilimini ve alan içerisindeki yerini belirlerken, iklim ve kültürel yapı konutların yapı özelliklerini etkilemiş, bunlara bağlı çeşitlilikler ortaya çıkmıştır. Bu çeşitliliklerle beraber Cumhuriyet'in kuruluşundan sonra gelişen sanayi ve ticaret şehir planlarında konut ve şehrin kimliğini ortaya koymuştur.

2.2.3. Mimari özellikler

Büyük şehirlerde konutların mimari özellikleri sosyo-ekonomik ve teknolojik değerlere göre değişim gösterirken, kasabalarda ve kırsalda daha çok iklim, bitki örtüsü ve kültürel yapı konutların şekillenmesinde etkili olmaktadır. Bu bölgelerde konutların malzeme seçimi ve kullanımı doğaya ve kültürel etkilere bağımlı yapılıdır.

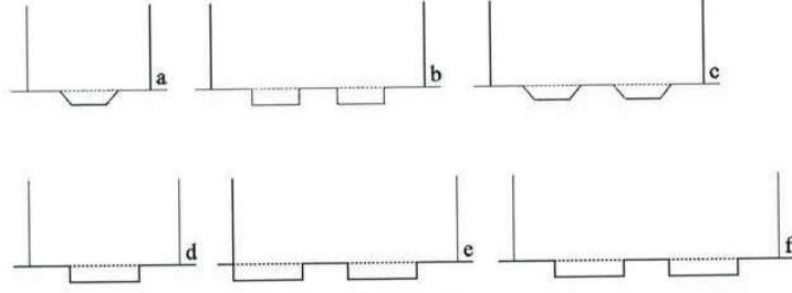
Edremit Körfezi'nde, Neoklasik etkilere sahip Rum Mimarisi ve Türk Mimarisini bir araya getiren yapılar; Cumhuriyet'in ilk kuruluş yılları olan Erken Cumhuriyet Dönemi'nde Rum ve Türk kültürünün etkisinde karşımıza çıkmışlardır. Birbirleri arasında farklılıkları olduğu kadar benzerlikleri de olan bu iki mimarinin harmanlanması ile temel bir mimari üslubun Balıkesir'den tüm Ege kıyılarına kadar uzandığı görülmektedir. Hemen hepsinde bodrum kat bulunması, çoğunlukla zemin+1 veya zemin+2 kat şeklinde yapılandırılmaları, ahşap yapı malzemesi kullanılması, katlara çıkışı sağlayan merdivenlerin ahşap olması ve 3-3.5m tavan yükseklikleri en belirgin genel özelliklerini oluşturmaktadır. (Bağbancı, 2006)

1920-1950 yılları arası şehrin genel yapısını oluşturan Zemin+1 katlı ve bitişik nizamlı yapılar Ayvalık, Havran, Edremit, Akçay ve Altınoluk'un sadece belirli mahallelerinde kimisi korunarak kimisi özgün yapısı değiştirilerek günümüze kadar gelebilmiştir. Bu yapılarda ve daha büyük konaklarda da evlerin girişleri ve cepheleri her zaman kültürel ve ekonomik hayatın bir göstergesi olarak ön plana çıkartılmıştır.

Konutların ayırımındaki ilk husus kat sayısı; çalışma alanında gelir düzeyine bağlı olarak çoğunlukla 2 katlı olup, gelir seviyesiyle orantılı maksimum 3 katlı ya da 1 katlıdır. Konutlardaki kat sayısı iç mekanların organizasyonlarında da belirli bir düzene gidilmesine neden olmuştur. Çift katlı konutlarda üst katlar sadece oturma alanı olarak kullanılırken, alt katlarda odalar, kiler, mutfak ve banyo yer almıştır. Tuvalet konut içinde yer alacaksa alt katta, ya da konut dışında bahçede bulunmaktadır. Mutfaklar zemin katta arka cephede yer alırken genellikle varsa mutfaktan bahçeye çıkış sağlanmıştır.

2.2.3.1. Çıkmalar ve cepheler

Bu bölgede incelenen örneklerde konutların belirgin özelliklerinden biri de cephelerindeki çıkmalardır. Genel olarak araştırma bölgesindeki Türk Evleri'nde üçgen çıkma ve dairesel çıkma olmak üzere iki çeşit çıkmaya rastlanmaktadır. En fazla 1m genişliğinde olan bu çıkmaların temel olarak altı farklı şekilde olduğu görülmektedir. (Resim 2.5)

Resim 2.5 Konutlarda Çıkma Kullanımı Şeması (Bağbağcı, 2006)

Çıkmalar; evlerde tüm cepheyle bir bütün olarak ya da cepheden görsel olarak özellikle ayrılması düşünülerek ahşap malzemeden yapılmış, genellikle yine bir ahşap payanda ya da metal bir kapama ile alttan desteklenmiş ve süslenmişlerdir. (Resim 2.6)

Resim 2.6 Abdullah Efendi Konağı – Çift Çıkmalı Cephe Görünümü (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Çıkmaların konut halkı için önemli bir özelliği de manzaraya ve sokağa hakim olmalarıdır. Çıkmalı konutta odalar konutta yaşanan aile bireyleri için ‘manzaralı oda’, ‘sokağa bakan oda’ gibi tanımlanan mekanlar olmuştur. (Resim 2.7)

Resim 2.7 Altın Çeşmeli Konak – Çift Çıkmalı Cephe Görünümü (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Çocukluğunu ve daha sonrasında ailesi ile belli dönemleri Edremit yöresinde geçirmiş olan Sabahattin Ali; anılarında ve romanlarındaki tasvirlerde konutlardaki çıkmalı odaları detaylı bir şekilde anlatmıştır. Sabahattin Ali, 1937 yılında Edremit’ de geçen Kuyucaklı Yusuf romanında bir evi şu şekilde tasvir etmiştir;

Biraz daha yürüdükten sonra çivitli kireçle badana edilmiş olan ev görüldü. Bahçe duvarının üstünden iri bir incirin dalları sokağa doğru uzanıyordu. İçeri girip avludaki tulumbada yıkandıktan sonra, yemek yemeden, yukarı katta, kendi odasına çıktı, beyaz patiska örtülü ve halı yastıklı mindere uzanarak düşünmeye başladı.(Ali, 1999)

Sabahattin Ali yine aynı adlı romanında başka bir bölümde cephesi çıkmalı odadan şu şekilde bahsetmektedir;

Akşam olmuş, ortalık kararmaya başlamıştı. Lambayı yakmak için yerinden kalkarak sokak üstündeki odaya gitti. Sonra buraya niçin girdiğini unutarak pencereye yaklaştı ve sokağa bakmaya başladı. (Ali, 1999)

Sabahattin Ali’ nin çocukluğunun geçtiği ev ve Kuyucaklı Yusuf Romanı’ nda beyaz kireçli dış cephesi ile tasvir edilen ev Edremit İlçesi Bayramyeri olarak geçen mahallede bulunmaktadır. Dönemine göre genellikle orta gelirli ailelerin yaşadığı yer

olan bu mahalledeki yapılar araştırma alanında ele alınan diğer konaklara göre daha mütevazı, genellikle 2 katlı, küçük bir avlulu ya da bahçelidir.

Günümüzde bahsi geçen mahallenin özgün dokusunun tamamen bozulmuş, yapıların terk edilmiş ve yıkılmış olduğu, özgün haliyle kalanların sınırlı sayıda olduğu görülmektedir. (Resim 2.8)

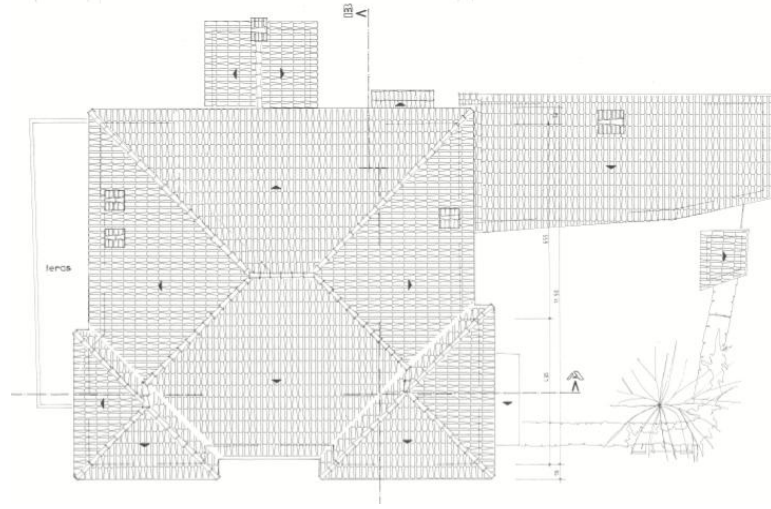

Resim 2.8 Sabahattin Ali' nin Yaşadığı Koruma Altındaki Ev – Romanlarında 'sokağa bakan oda' olarak tasvir ettiği çıkmalı odanın görüntüsü, dış cephe kapı ve pencereler yenilenmiş (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

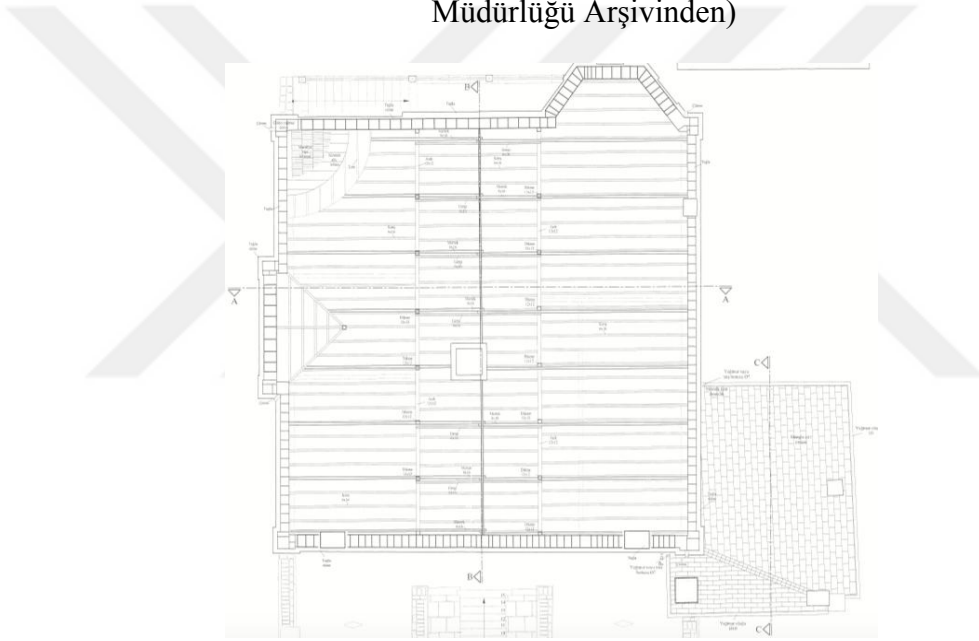
2.2.3.2. Çatılar ve saçaklar

Çatılar ve çatıların bitişlerini tamamlayan saçaklar; konutlarda duvar öğelerinin üst örtüsü olarak mekan oluşumunda fonksiyonel, cepheler ele alındığında ise estetik özellik taşırlar. Saçakların en önemli işlevi çatı örtüsünden gelen suların konutun dış duvarına değmeden yere akmasını sağlamaktır. Bunun yanında yine cephe duvarları ve pencereleri için rüzgara ve güneşe karşı koruyucu görevi oluşturmaktadırlar. Konutların cepheleri üzerindeki tüm öğeler ile bir bütün olarak değerlendirildiğinde ise saçakların ve çatıların cephe bütünlüğüne katkı sağladıkları, duvarların neden olduğu tekdüzeliği kırdıkları görülür.

Geleneksel Türk Evi, Rum Evi ya da karma özellik taşıyan bölge evlerinin hepsinde çatılar; beşik ya da kırma çatı olarak, max. %30 eğimde, alaturka ya da Marsilya tipi kiremitler ile inşa edilmiştir. Saçak genişlikleri ise Geleneksel Türk Evleri' nde 80-100 cm arasında değişirken Rum Evi özelliği taşıyan yapılarda 30-40 cm aralığında kalmıştır.(Bağbancı, 2006)

Resim 2.9 Çeşmeli Konak – Beşik çatı örneği (Edremit Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü Arşivinden)

Resim 2.10 Hacazade Konağı – Kırma çatı örneği (Havran Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü Arşivinden)

Geleneksel Türk Evleri'nde saçakların alt bölümünde devam eden bir kaplamaya çoğunlukla rastlanmaz. Alt bölümünde kaplama bulunmayan saçaklarda çatının devamı mertekler ya da tavan kirişleri gözle görülebilir bir şekilde saçığın sonuna kadar devam eder. (Sönmezer, 1999)

Saçak altlarının kaplamasız olduğu daha yalın Geleneksel Türk Evleri içinde yağmur sularını toplayıp akıtan herhangi bir sistemin düşünülmediği evlere de fazlasıyla rastlanmaktadır. Bazı evlerde ahşap oluklar kullanılmış ancak bunların da zamanla çürüyüp işlevini yitirdiği görülmüştür.

Resim 2.11 Altınoluk Siraodalar Caddesi 3. Sokak – Altı kaplamasız saçak örneği
(Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Resim 2.12 Edremit Gazi İlyas Caddesi – Altı kaplamalı saçak örneği (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Bölgedeki Rum Evi özelliği gösteren konutlara baktığımızda daha kısa tutulmuş olan saçakların alt kısımlarında genellikle cephe yüzeylerinde kullanılan taşların işlenerek devam ettirildiği görülür (Resim 2.13). Geleneksel Türk Evi ile Rum Evi arasında karma özellik gösteren konutların saçaklarında da çoğunlukla benzer uygulama devam etmektedir.

Resim 2.13 Ayvalık Cunda Adası – Karma ve Rum Evi özelliği taşıyan konutlarda kısa ve altı taş kaplamalı saçak örnekleri (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

3. BÖLGEYE AİT KONUTLARDA MEKANSAL ÖZELLİKLER

3.1. Plan Özellikleri

3.1.1. Sofalara göre planlar

Sofalar; tüm odaların açıldığı ortak yaşam alanıdır. ‘Sofalar bir geçiş mekanı olmakla birlikte aynı zamanda ev halkının toplandığı, ortak şekilde çeşitli eylemlerin gerçekleştirildiği bir tür toplanma mekanı olma özelliğini taşır. ‘(Adalı, 2013)

Sofalar hem bölgenin genel mimari dokusunu oluşturan ortalama büyüklükteki standart konutlar için hem de gösterişin hakim olduğu konak olarak adlandırılan yapılarda da mekan organizasyonu için öneme sahip alanlardır. Araştırma alanında örnekleri incelenen bu konutlarda gerek 2 katlı gerek 3 katlı olsun sofalar evin merkezi olmuş ve ana planlar sofalardan yola çıkarak oluşturulmuştur.

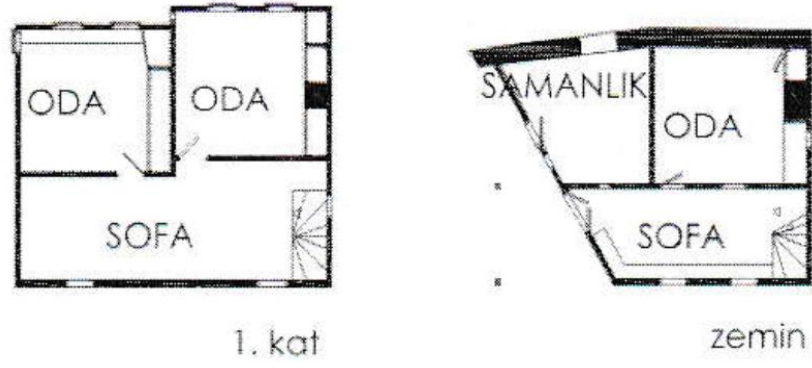
Resim 3.1 Çeşmeli Konak – 1. Kat sofa alanı görünümü ve kullanımı (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Bölgenin genelinde evlerdeki yalın formlar iç mekanların biçimlenişine de yansımıştır. Konut içinde mekanlar, çekirdek görevi gören bir sofanın çevresine odaların, tuvalet ve merdiven gibi elemanların birbirine eklenmesiyle oluşmuştur.

Konutlar plan içerisinde sofalarına göre incelenirken genellikle iç ve dış ya da sofasız olarak değerlendirilirler. Sofasız konutlar geleneksel Türk evinin en ilkel örneği olup konutların planlarında odaların birbirleri ile hiç ilişkisi yoktur. Buna göre inşa edilen konutlarda oda ya da odaların kendine ait avludan ya da bahçeden direk ana gidiş kapısı bulunmaktadır.

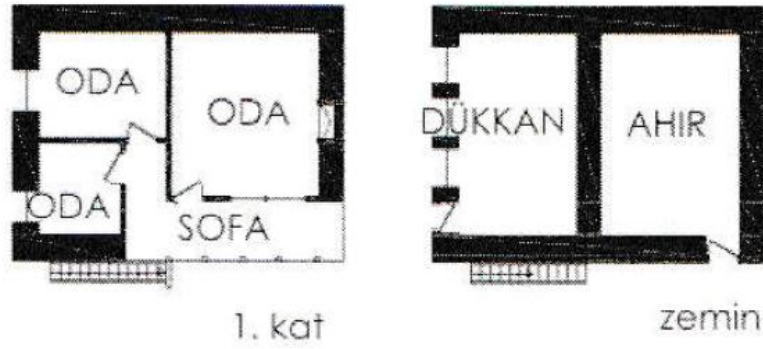
Sofalı konutlar sofasız konutların gelişimi ile ortaya çıkmıştır. Önce dış sofa daha sonra yaygın olarak iç sofanın konutlarda tercih edildiği görülmektedir. Bölgede iç sofalı konutlar üzerinde inceleme yapıldığında; ön sofalı, yan sofalı, L sofalı, T sofalı ve orta sofalı örnekler olduğu görülmüştür. Dış sofa yine sofasız planlar gibi bölgede çok az sayıda karşımıza çıkmaktadır.

Ön sofalı konutlarda yerleşim; zemin katı ticaret mekanı, ahır vb. şekilde kullanılıyor ise sofasız devam ederken, 1. ve 2. katlar ön cepheye hakim bir sofaya bağlı genellikle 2 odadan ve sofanın içinden ya da avludan üst kata bağlanan merdiven şeklinde oluşur. Burada zemin katta var ise ana kapıdan eve girildiğinde ya da katlara çıkıldığında her zaman bir sofayla karşılaşılır.

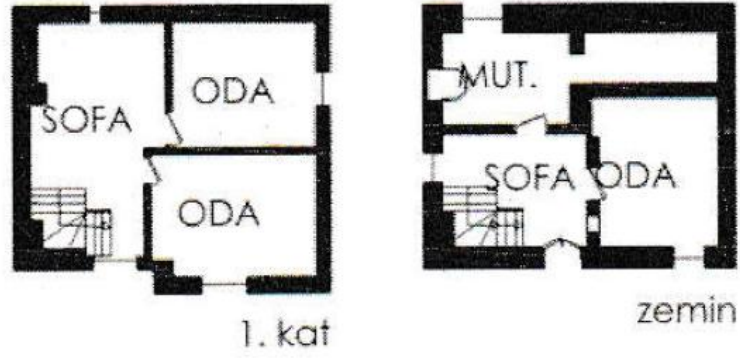
Resim 3.2 Ön sofalı zemin+1 katlı konut örneği (Çorapçioğlu ve ark., 2010)

L sofalı konutlar; ön sofalı konutlardan farklı olarak olarak sofaları L şeklinde biçimlenmiş, kendisine bağlı 1 ya da 2 odası olan alanlar olarak meydana gelmiştir. L sofalı konutlarda katlarda oda sayısı 3' e kadar çıkabilir.

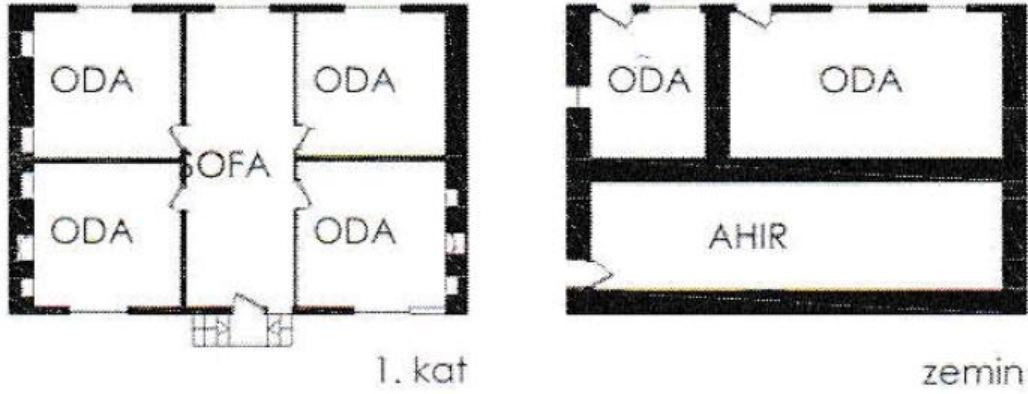
Resim 3.3 L sofalı zemin+1 katlı konut örneği (Çorapçioğlu ve ark., 2010)

Yan sofalı konutlar; zemin kullanımına göre zeminden ya da 1. kattan başlayarak merdiveni içerisinde barındıran ya da merdiven çıkışına denk gelecek şekilde konumlanan, kendisine 1 den fazla bazen 4 odaya kadar bağlantı kurulabilen alanlardır. Ön sofadan farklı olarak yan sofaların evin sokağa ya da bahçeye bakana bir cephesine hakim olmadığı görülmektedir.

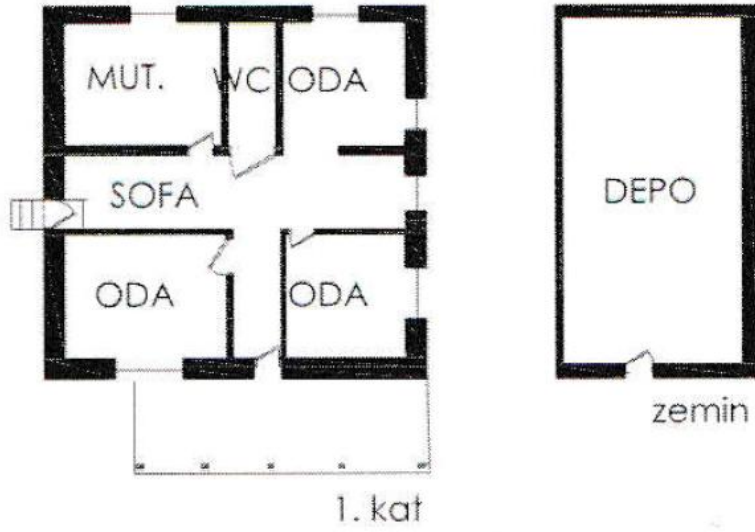
Resim 3.4 Yan sofalı zemin+1 katlı konut örneği (Çorapçioğlu ve ark., 2010)

Orta sofalı konutlar; özellikle geniş parsellere yerleşmiş büyük yapılarda karşımıza çıkar. Burada zeminden katlara kadar planlarda simetri kendini göstermeye başlar. Zeminde ana giriş kapısı ve katlara çıkan merdiveni genellikle karşılıklı olarak içine alarak sağda ve solda eşit sayıda odanın sıralandığı görülür. Bu tip sofalarda; mutlak suretle planın dört köşesinde birer oda konumlandırılırken mutfak, merdiven, tuvalet gibi birimler odaların arasında kalmıştır.

Resim 3.5 Orta sofalı zemin+1 katlı konut örneği (Çorapçioğlu ve ark., 2010)

T sofalı konut planları incelendiğinde ilk gözümüze çarpan özellikleri konut içerisinde bir çeşit koridor alanı oluşturmalarıdır. Ana giriş kapısından girdiğimizde ya da kat merdivenine çıktığımız yerde başlayan sofa alanı bir yerden daha dar uzun bir şekilde ilerleyerek bu sefer odalar arasında bir ya da birden fazla koridor alanı meydana getirecektir. Bu planlamalarda katlardaki oda sayıları genellikle 2 ya da 3 adet olarak karşımıza çıkmaktadır.

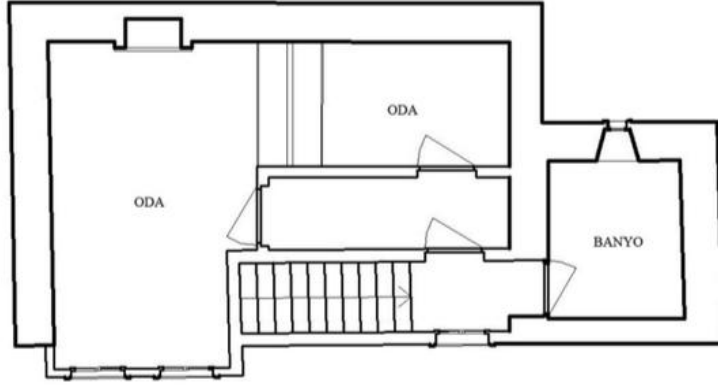

Resim 3.6 T sofa lı zemin+1 katlı konut örneği (Çorapçioğlu ve ark., 2010)

Hangi mobilyanın nereye gelmesi gerektiğini ya da ne şekilde ne ölçüde yerleştirilmesi gerektiğini bir plan ortaya çıkmadan belirlememiz mümkün değildir. Bölge iklim ve arazi koşulları, kültürel ve ekonomik yapı konutların planlarını oluştururken, bu planlar ışığında konutun içinde ve dışında ortaya koyulan tüm detaylar ile sabit ya da hareketli mobilyalar incelemiş olduğumuz yaşam olanlarını ortaya çıkarır. Bu sebeple bağlayıcı ve ayırıcı özelliği ile sofalar; geleneksel Türk evlerinin oluşma sürecindeki önemli birimlerinden ve çok incelenen alanlardan biri olmuştur.

Sofalar; araştırma bölgesi içinde yer alan geleneksel konutların oda, mutfak, ıslak hacimler, merdivenler gibi tüm birimleri ile bağlantı içerisindedir. Sofalar ev içinde mekanları ve ya birimleri kullanım amaçları, mahremiyet vb. unsurlar için ayırırken, aynı zamanda mekanları bir araya getiren ve bağlayan özellik taşır. Bir merdiven, giriş kapısı, hatta bir oda bile tek başına konut olarak adlandırdığımız yapıyı oluşturamazken, sofa bu birimlerin bir araya gelmesini sağlamıştır.

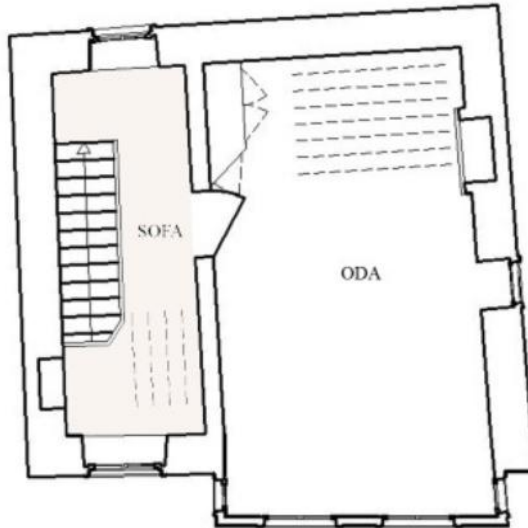
Sofa tiplerine göre bölge konutlarının plan örnekleri;

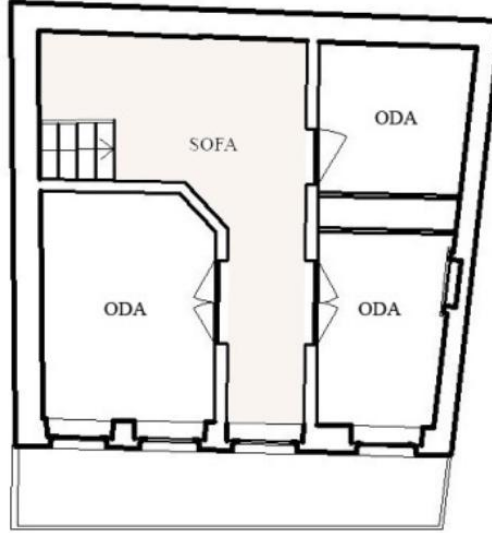
Resim 3.7 Sofasız Plan Tipi, 1. Kat Planı / 3786 Ada, 8 Parsel(Sancak, 2013)

Resim 3.8 3718 Ada 2507 Parsel 1. Kat Planı, iç sofalı plan tipi(Sancak, 2013)

Resim 3.9 3801 Ada 2462 Parsel 1. Kat Planı, sofaya açılan tek odalı konut tipi(Sancak, 2013)

Resim 3.10 3779 Ada 2456 Parsel 1. Kat Planı, sofaya açılan 3 odalı konut planı (Sancak, 2013)

3.2. Yapı Elemanları

3.2.1. Duvar, tavan ve döşemeler

Araştırma dönemine ait yapılarda tavanların; büyük konutlarda çıtalı ahşap tavan ile ya da sıva üzerine boyama işçiliği ile bezendiğini, zemin+1 katlı küçük konutlarda ise genellikle koltuk altı silmesi ile daha sade süsleme yapıldığı görülür. Çıtalı ahşap tavanlar ya da boyama ile süslemeler çoğunlukla yer döşemelerinin izdüşümü olarak tavana yansımıştır.

Resim 3.11 Abdullah Efendi Konağı – Bir odanın tavanından ahşap süsleme detayı (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Resim 3.12 Abdullah Erten Konağı – Bir odanın tavanından ahşap süsleme detayı
(Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Bu detaylar konut içinde sofanın ve odaların birbirinden bağımsız ya da birbirinin devamı mekanlar şeklinde ilerlemesine de destek olur. Tavan süslemelerinin en sadesi de tavanın ortasındaki bir göbek olarak karşımıza çıkar.

Resim 3.13 Çeşmeli Konak – Bir odanın tavanından restorasyon öncesi süsleme detayı (Tufan Atalayman Fotoğraf Arşivinden)

Resim 3.14 Çeşmeli Konak – Bir odanın tavanından restorasyon sonrası süsleme detayı (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Tavan süslemelerine yön verdiğinden bahsettiğimiz yer döşemeleri ise çoğunlukla enine ya da boyuna ahşap parçaların birleşmesi ile meydana gelir. Ahşap karkas malzemeye uygunluğu, iklimsel ve estetik açıdan her zaman ilk tercih ahşap yönünden olmuştur. Genellikle zemin katlarda, holde ve ıslak hacimlerde işlevsel olarak taş döşemenin tercih edildiğini görmek mümkündür.

Resim 3.15 Hocasade Konağı – Katlarda ahşap zemin detayı (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Resim 3.16 Hocasade Konağı – Bodrum kat dökme mozaik ve karo mozaik döşeme
(Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Dönemin büyük konutlarında tavan ve yer döşemeleri kadar bulunduğu alanın önemine göre duvarlar da benzer ahşap stillerinde kaplamalar ve süslemeler ile karşımıza çıkmaktadır.

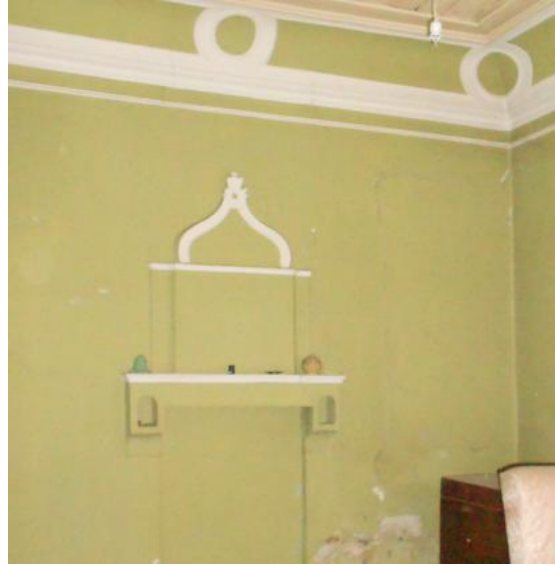
Resim 3.17 Abdullah Efendi Konağı – Bir odanın tepe pencere duvarında tavadan yere kadar bezeme detayları (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Kırsal alanlarda daha küçük ve orta ölçekli yapılarda genellikle tuğla ya da taş iskeletin üzerine sıva ve badana uygulanırken, büyük yapılarda özellikle yaşama alanlarındaki duvarlarda yarıya kadar lambri ya da tepe pencereleri ile bütünleşen

duvarların tamamında ya da bir bölümünde ahşap ve el işi boyamalar ile süslemeler yapıldığı görülmektedir. (Başgu, 2002)

Resim 3.18 Abdullah Erten Konağı – Bir odanın sabit dolaplamasından tavana kadar devam eden ahşap ve alçı malzemeden duvar süslemeleri (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Resim 3.19 Abdullah Erten Konağı – Ocak çevresi ve tavan köşeleri alçı süslemeler (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Yine büyük ve gösterişli konak yapılarında sabit depolama alanları ve oda duvarlarına gömülü ocakların duvarlarında genellikle odanın tavanları veya yapının bütünündeki süslemeler ile uyumlu işçilikler olduğu bilinmektedir.

3.2.2. Kapılar ve pencereler

Eve girişin sağlandığı sokak kapıları; genellikle bir niş içerisinde yol kotundan 3-4 basamak yüksekte konumlanır. Bu kapılar; konutta çıkma varsa ikili olduğunda çıkmanın ortasında, tek çıkma olan dar cepheli evlerde ise dar cephenin kenarında yer alır. Yapının konumlandırıldığı araziye, cephe büyüklüğü ve çıkma sayısına göre sokak kapılarının cephede konumlanması farklılık gösterebilir. Bu tarzda yapı örnekleri; çalışma alanında detaylı olarak incelemesinin yapılmış olduğu, daha varlıklı ailelere ait konutlarda farklı şekillerde karşımıza çıkmaktadır.

Örneğin Altın Çeşmeli Konak' da yapı; köşe bir parselde inşa edilmiş olup, sokak kapısına ulaşmak için öncelikle adımı aldığı çeşmenin önündeki merdivenlerden geçmek gerekir. Bodrum kat seviyesindeki yoldan zemin kata kadar getiren merdivenlerin bitiminde ilk olarak bahçeye açılan bir kapı ardından yan cephede tam ortada konumlandırılmış sokak kapısı görülür. Bu örnekte sokak kapısı iklim ve coğrafi koşullar dikkate alınarak konumlandırılmış olabilir ancak bölgenin varlıklı ailelerinden birine ait olan konakta katlarda bulunan odaların manzaraya hakim olmasına, yan cephede bulunan kapı ve çıkmanın simetrisinden daha çok önem verilmiştir. (Resim 3.20)

Resim 3.20 Çeşmeli Konak – Bahçe kapısına giden yol ve ana giriş kapısı (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Konutlarda tümü sofaya açılan oda kapıları 2-2.5m yükseklikte ve 80-90cm genişlikte olup, hepsi tek kanatlıdır. İncelenen tüm örneklerde kapı ve pencerelerin

de merdiven basamakları gibi ahşap malzemeden yapıldığı, evin büyüklüğü ve konut sahibinin gelir düzeyine göre ahşaplar üzerinde işlemlerin, oyma kakma gibi detayların artıp azaldığı görülür. (Bağbancı, 2006) Zemin+1 ya da Zemin+2, bitişik nizamda ya da dört tarafı açık cepheli konutların tümünde pencereler; hem konutun içi hem de dışı ile aynı anda bütünlük sağlayan, konutun estetik özelliklerini destekleyen her biri birbiriyle ilişkili ya da birbirinin devamı şeklinde sıralanmış öğelerdir. Cumbalarda ve çıkmalarda cephe alanı büyüdükçe, sıralı pencerelerin iklimsel ve görsel etkileri artmıştır.

Ilıman iklimlerde daha çok giyotin ya da dikey sürgülü dediğimiz pencereler tercih edilirken, özellikle kışları sert geçen bölgelerde yüksek yamaçlara inşa edilen yapılarda kanatlı hatta soğuğu kesmek için art arda iki kanatlı yapılmış pencereler uygulanmıştır.

Resim 3.21 Açılma şekillerine göre pencere türleri (Küçükerman, 1985)

Resim 3.22 Çeşmeli Konak – Restorasyon sonrası bir odanın çift kanat pencereleri (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Resim 3.23 Çeşmeli Konak – Restorasyon öncesi bir odanın çift kanat pencereleri
(Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Çalışma alanında incelenen daha büyük ölçekteki konaklara bakıldığında diğerlerinden farklı olarak standart oda pencerelerinden farklı daha küçük ve sabit üst pencereler de görülür. (Resim 3.24)

Resim 3.24 Altın Çeşmeli Konak – Bir odadan çift kanat parçalı camlı pencere ve tepe penceresi görünümü (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Oda pencereleri 65-70cm en ve 120-140cm boy ölçüleri ile oturma elemanlarının üzerinden başlayarak eşit aralıklarla konumlandırılırken, tepe pencereleri alt pencereleri kapatan perdelerin dışında kalarak, alt pencereler kapatıldığında dahi odaya ışık ve ısı girmesini sağlar ve yine eşit aralıklarla küçük yuvarlak ya da kare açıklıklar olarak konumlandırılırlar. Bu tip pencereleri büyük konutlarda üst katlarda

yer alan ve genellikle manzaraya hakim belirli odalarda görmek mümkündür. (Bağbancı, 2006)

Resim 3.25 Altın Çeşmeli Konak – Bir odadan ikinci dış pencere kanat görünümü
(Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Tepe pencereleri ve tavanın bulunduğu üst kısım ise, kullanım işlevi yerine estetik değerler barındıran bölümdür. Böylece hava sirkülasyonu, aydınlık seviyesi vb. nedenlerle fazla tutulabilecek oda yüksekliği ve üst örtü tasarımı, kullanıcıyı rahatsız hissettirebilecek bir unsur olmaktan çıkarak, kullanıcının kendi boyutlarıyla iletişim kurabileceği bir algı ortamı yaratırken; onun kültürel ve sosyo – ekonomik durumunun da bir göstergesi olmaktadır. (Aslan, 2012)

Resim 3.26 Abdullah Efendi Konağı – Bir odadan çift kanatlı iç pencere, gölgelik ve tepe penceresi görünümü (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

3.2.3. Merdivenler

Çoğunlukla Zemin+1 katlı bazen de Zemin+2 katlı şeklinde inşa edilmiş olan konutlarda ortak yaşam alanlarında katlar arası geçiş merdivenler ile sağlanmaktadır. Çoğu konutta büyüklüğe ve kat sayısına göre değişmek üzere merdivenler katlara çıkışlarda sağa ya da sola, büyük konutlarda genellikle ana giriş kapısına hakim olacak şekilde sofanın ortasına konumlandırılmıştır.

Cumba ve çıkmalarda, tavan ve zeminin devamı olarak katlara çıkış merdivenleri ahşap tercih edilirken, konutlara girişte, varsa bodrum katta banyo, mutfak, hamam gibi bölümlere geçişlerde yine daha büyük konutlarda mermer merdivenler karşımıza çıkmaktadır.

Resim 3.27 Hocasade Konağı – Katlara çıkan ahşap merdiven ve trabzanlar (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Resim 3.28 Hocasade Konağı – Katlara çıkışta ahşap korkuluklar (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Resim 3.29 Çeşmeli Konak - Restorasyon öncesi katlara çıkan merdivenler, tavan ve zemin döşemeleri (Tufan Atalayman Fotoğraf Arşivinden)

Resim 3.30 Hocasade Konağı – Bodrum kattan zemin kata çıkan dökme mozaik merdiven (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Resim 3.31 Hocasade Konağı – Bodrum katta odadan hamama geçişte kullanılan dökme mozaik basamak (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Merdivenler bu tür konutlarda katlar ya da bölümler arası geçiş görevi gördüğü kadar mekana estetik değer katan önemli bir mimari öğedir. Merdiven kenarlarında kullanılan trabzanlar ve kat bitişlerindeki korkuluklar da ahşabın sade ya da daha gösterişli olarak şekillendirilmeleriyle merdivenler ile bütünlük sağlamıştır.

Cephelerdeki çıkmalardan ve sokağa bakan odalardan bahsederken, Sabahattin Ali'nin romanlarına ve bu romanlarda aslında kendi yaşadığı evlerden ve sokaklardan yansımalar olduğunu söylemiştik. Edremit Körfezi'nde geçen Kuyucaklı Yusuf Romanı'nda Sabahattin Ali bir olaydan bahsederken evin giriş kapısından merdivenlerine kadar olan bölümü şu şekilde anlatmıştır;

Eve gelince cebindeki anahtarla kapıyı açıp içeri girdi. Aynı zamanda kiler ve sandık odası vazifesini, zamanına göre de misafir odası işini gören taşlıkta Kübra ile anası yatıyorlardı. Yusuf'un girdiğini gören kadın, yukarı kata giden merdivenin alt basamaklarından birinde duran idareyi alıp fitili yükseltti.

...Yusuf elinde idare ile tahta merdivenleri gıcırdata gıcırdata çıkmaya başladı. Yukarı kata gelince biraz durdu, idareyi odaya mı götürsem, burada mı bıraksam diye düşündü. Şahinde henüz gelmediği için, bırakmaya karar verdi ve merdiven başında sahanlığa doğru bir adım attı. (Ali, 1999)

Çoğu konut örneğinde olduğu gibi romanda geçen örnekte de bir dönem evi içinde katlara çıkan merdivenlerin ahşap olduğu aynı zamanda zemin katta bulunan bir alanın konutların genelinde olduğu gibi kiler ya da depo çok ihtiyaç duyulursa misafir odası olarak kullanıldığı, uyuma, dinlenme, oturma gibi eylemlerin gerçekleştiği odaların ve sofaların katlarda yer aldığı da anlaşılmaktadır.

3.3. Mekanın Biçimlenişi

Sabit ya da hareketli olarak belirleyici ve sınırlayıcı rol oynayan tüm bileşenler, meydana getirdikleri doluluk ve boşluklarla konutlarda mekanı oluştururlar. Konut içerisindeki mekânsal biçimlenişte bu bileşenler sınırlayıcı, yönlendirici, odaklayan, birleştirici rol oynarlar.

Osmanlı Dönemi' n den Cumhuriyet'in kuruluşuna kadar mekanların biçimlenişi geleneksel değerlerin ışığında devam etmiş, mekanlar eskiden beri alışıla gelmiş belli ilkelere göre kurulmuştur. İnsanların fiziksel ve kültürel gereksinimlerine karşılık şekillenen eşyaların düzenlenişi ile mekanın biçimlenişi bir bütün olup, eşya dizilimi mekan organizasyonunu, mekan organizasyonu eşya dizilimi ortaya çıkartır. Osmanlı Dönemi konutlarda mekan çözümleri çok amaçla kullanılabilen sabit mobilyalar ile sağlanıp hareketli mobilyalar ile desteklenmiştir.

19. YY' ın sonlarına doğru konut içi mekan biçimlenişlerinde değişim başlamış, odaların karakterleri farklılaşp batılılaşma etkisiyle de kullanım şekilleri değişmiştir. Sedirler ve yüklükler yerini daha hareketli mobilyalara bırakmış, odalar yatak odası, oturma odası, yemek odası şeklinde bölümlendirilmiştir.

Edremit Körfezi' nde konut mimarisi ve iç mekan biçimlenişinde kullanılan üslup çok zengindir. Akdeniz ve Ege Bölgesi' nin her ikisinden de yerleşim özelliklerini içinde barındırır. Bölgede kullanılan yapı teknikleri belli bir karakteristik özelliğe sahip, bölge insanların ihtiyaçlarına ve kültür yapısına cevap verecek şekildedir.

3.3.1. Oda düzenleri

Temel konut tipi; çok basit gibi görünse bile, uzun yıllarda edinilen deneyimler sonucu olarak meydana gelmiş, barınma ihtiyacı ile ortaya çıkan konutun en yalın halidir. Zamanla aile yapısının büyümesi, fiziksel ve sosyal ihtiyaçların artması sonucu, bu ihtiyaçlar önce dikeyde iki mekanın üst üste gelmesi ile karşılanmış, sonraları yatay düzlemde yaşanan topografyaya ve parsel düzenine bağlı olarak bahçe ve avlu eklenmesiyle konut tipleri daha da gelişmiştir.

Çalışma alanımızda konut tipleri farklılık gösterirken bu farklılıklarda dikkat etmemiz gereken en önemli unsurlardan biri de kültürel yapıdır. Bölgenin tarihini ele aldığımızda; Rum yerleşimlerinin ve Kurtuluş Savaşı sonrası mübadele olayının kültürel yapıya bağlı konut planlarında bir evrimin yaşanmasına sebep olduğu görülmektedir. Bu da Edremit Körfezi içerisinde kasaba kasaba hatta mahalle mahalle inceleme yaparken üç ana grupta plan tipini karşımıza çıkartmaktadır.

Ege' de mübadele sürecini en ciddi şekilde yaşayan yerlerden biri olan Edremit Körfezi, hem Geleneksel Türk Evi mimarisini hem de Rum mimarisini aynı anda bünyesinde barındıran özel alanlardan biri olarak görülmektedir. Bu yapıların yanı

sıra zamanla her ikisini birden bünyesinde barındıran karma yapıların ortaya çıktığı da görülmektedir.

	Türk Evi Özelliği Gösteren Konutlar	Rum Evi Özelliği Gösteren Konutlar	Karma Ev Özelliği Gösteren Konutlar
PLAN KROKİSİ			
CEPHE KROKİSİ			

Resim 3.32 Konutlarda Tipolojik Değerlendirme (Edgü, 2004) (HANGİ BÖLGE)

Geleneksel Türk Evleri ile Rum Evlerini birbirinden ayıran özellikler; planlarda oda düzenleri ve oda-sofa ilişkilerinde, cephelerde ise çıkmalar, pencere ve kapı dizilişlerinde görülmektedir. Geleneksel Türk Evi'nde bir ya da birden fazla cephede belirgin olarak ayrılmış olan çıkmalar Rum Evlerinde yok denilecek kadar azdır. Bu cephelere sıralı pencereler hakim olurken, bazılarında Fransız balkonu ya da iç sofalı planlarda 1. kat hizasında bir balkon görmek mümkündür.

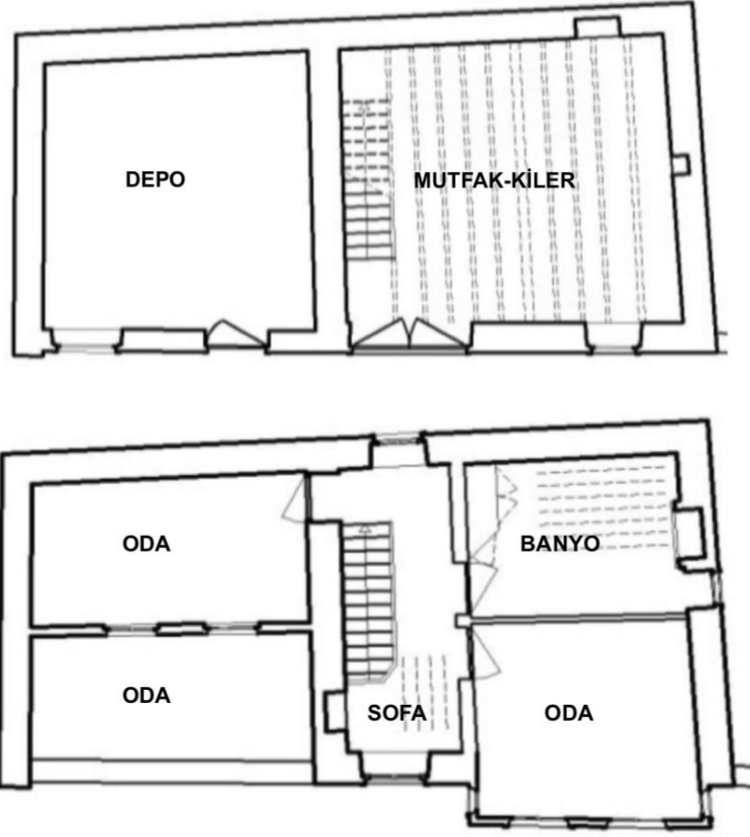
Karma plan tipi dediğimiz planlarda ise çoğunlukla bir Rum Evi'nin cephesine sonradan eklenmiş gibi görünen küçük çıkmalar karşımıza çıkar. Geleneksel Türk Evi ya da Rum Evi planlarında görmeye alışkın olduğumuz simetriyi burada görmek pek mümkün değildir.

Resim 3.33 Ayvalık Batbaros Caddesi No 88 Rum Evi Örneği – Kat planları (Akın, 2007)

Resim 3.34 Ayvalık Batbaros Caddesi No 88 Rum Evi Örneği – Cephe Fotoğrafları (Akın, 2007)

Resim 3.35 Altınoluk Sıraodalar 1. Sokak Geleneksel Türk Evi Özelliğinde Konut – Kat planları (Sancak, 2013)

Resim 3.36 Altınoluk Sıraodalar 1. Sokak Geleneksel Türk Evi Özelliğinde Konut – Cephe fotoğrafları (Sancak, 2013)

Resim 3.37 Ayvalık 13 Nisan Caddesi Karma Özellikte Konut – Cephe Fotoğrafları
(Akın, 2007)

Resim 3.38 Cunda Kilise Sokak Karma Özellikte Konut – Cephe Fotoğrafları (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Resim 3.39 Cunda Kilise Sokak Rum Evi Özelliğinde Konut Örnekleri – Cephe Fotoğrafları (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

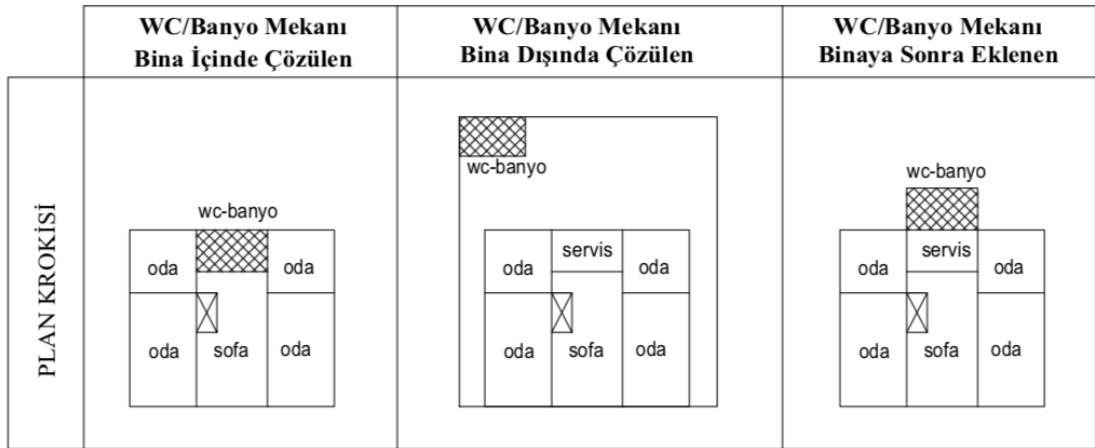

Resim 3.40 Havran Mescit mahallesi Geleneksel Türk Evi Özelliğinde Konut Örnekleri – Cephe Fotoğrafları (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

3.3.2. Islak hacimler

Bölgede incelemesinin yapıldığı geleneksel konutlarda ister zemin üstü tek ister zemin üstü 2 kat olsun ıslak hacimlere hemen hepsi için zemin katta yer verilmiştir. Tabanlarda kullanılan malzemelerden bahsederken de katlarda yer döşemesinin ahşap zemin katta ise taş tercih edildiğinden bahsedilmiştir, zemin katlarda yer döşemesinde taş tercihinin en önemli sebeplerinden biri de ıslak hacim alanları olmuştur.

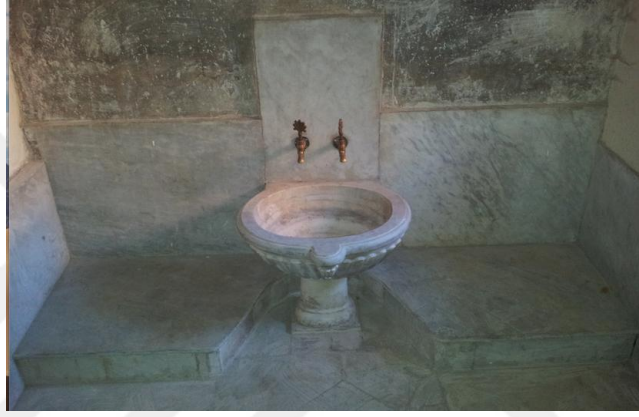
Anadolu' nun bir çok yöresinde oda düzenleri veya boyutları farklılık gösterirken ıslak hacimlerin zemin katta, hatta daha kırsalda tuvaletin ve mutfağın bahçe veya avluda olduğunu görürüz. Bu şekilde bir planlama; kendi zamanlarına göre konutların inşaat aşamalarında temiz ve pis su tesisatının üst katlara çıkartılmadan pratik bir şekilde çözülmesini sağlamış ayrıca üst katlarda ön görülmesi gereken su yalıtımını da ortadan kaldırmıştır.

Resim 3.41 Konutlarda wc/banyo tipolojisi (Edgü, 2004)

Çoğu zemin+1 katlı planlanan küçük ya da orta büyüklükteki yapıda banyo ve tuvalet çözümü merdiven altında kalan boşluğun kapatılarak yapıldığı görülmektedir.(Resim 3.41)

Resim 3.42 Hocasade Konağı – 1.kat tuvalet ve bodrum kat hamam detayları (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Islak hacimler; merdiven altı, mutfaktan ya da tek bir oda içinden geçiş veya bahçe içerisinde konutla bağlantılı/bağlantısız olarak yine konutun büyüklüğü, bulunduğu arazi yapısı, yaşıyanların ekonomik ve kültürel yapılarına göre kendi içinde farklılıklar göstermiştir.

Kırsalda küçük ölçekli konutlarda özellikle banyo ve tuvalet gibi ıslak hacimler ana yapıya bağlı ya da bağımsız bahçe mekanının içerisinde ayrı küçük bir yapı olarak düşünölmüş, çoğu büyük ölçekli yapıda hem banyo ve tuvalet hem de mutfak gibi ıslak hacimler ise zemin katta ana yapının içerisinde ya da ana yapıya bağlı konutun içinden geçiş sağlanabilecek şekilde daha büyük alanlar olarak tasarlanmıştır.

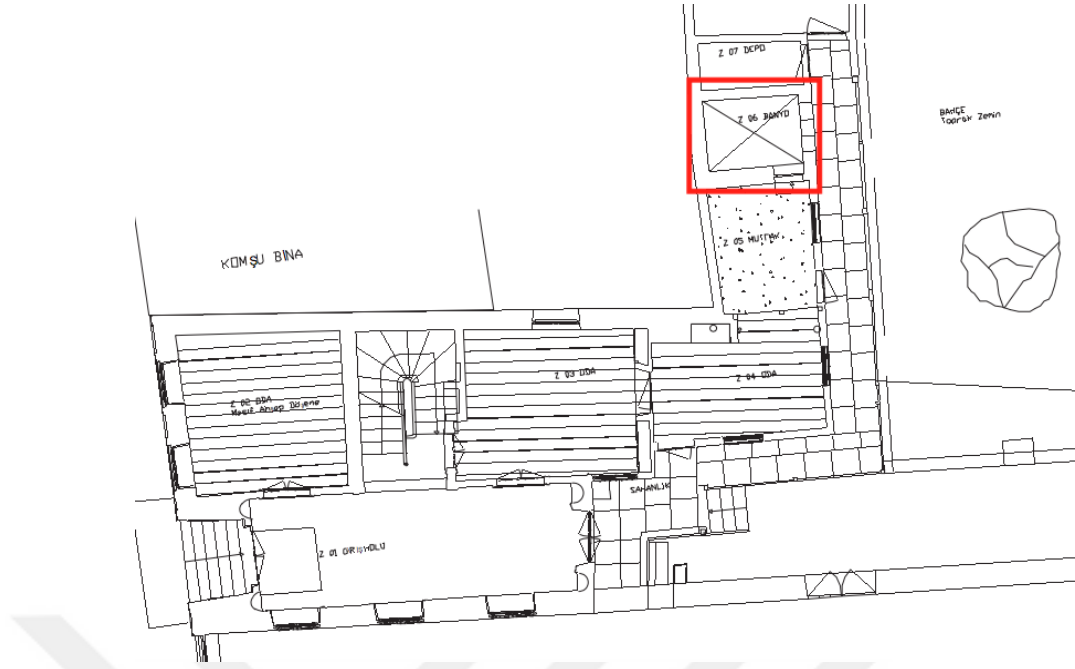
Yöredeki evlerde banyo mekanının farklı alanlarda konumlandırılmasına örnek olarak bazı plan tipleri şu şekildedir;

Resim 3.43 Havran 25 Ada 6 Parsel - Banyo mekanına zemin katta mutfağın içinden geçilerek girilen konut plan örneği (Adalı, 2013)

Resim 3.44 Havran 73 Ada 18 Parsel - Banyo/wc mekanına zemin katta merdivenin karşısındaki çift kanatlı kapıdan girilip, aynı zamanda banyo/wc nin başka bir kapıyla avluya açıldığı konut plan örneği (Adalı, 2013)

Resim 3.45 Havran 74 Ada 20 Parsel – Banyo mekanına giriş holünün karşısındaki çift kanatlı kapının açıldığı sahanlıktan geçerek gidilen ayrıca mutfaktan banyoya geçiş olan konut cephe-plan örneği (Adalı, 2013)

Araştırma dönemine ait konutlarda zemin katta konumlandırılan diğer bir ıslak hacim mekanı da mutfaklardır. Mutfak alanında yer döşemelerinin genellikle banyo ve tuvalette kullanılan karo mozaik ile devam ettiği yine tavan ve duvarların diğer ıslak hacimler gibi konutların geri kalan bölümlerine göre çok sade sıva üstü boya olarak tamamlandığı görülmektedir.

Mutfak alanında zemin dışında kullanılan diğer bir malzeme ise dökme mozaiklerdir. Konutlarda tezgah, lavabo, ocak gibi bölümler dökme mozaik malzeme ile şekillendirilmiş, bu mozaik alanların alt ve üstünde kalan bölümlerinde ahşap dolaplar yapılarak depolama alanları oluşturulmuştur.

Resim 3.46 Hocaazade Konağı – Zemin kat mutfak alanı genel görünüşü,
kuzine ve mozaik lavabo (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Resim 3.47 Hocaazade Konağı – Dökme mozaik taş ile yapılmış odun ocağı
(Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Bazı mutfak dolaplarında ara bölmelerde ya da dolapların üst tablalarında mozaik diğer alanların devamı olarak kullanılmıştır. Genellikle masif ağaçtan yapılan dolaplar el işçiliği ile boyanmış yine çoğunda aynı ağaçtan kulplar kullanılmıştır.

Resim 3.48 Hocazade Konağı – Zemin kat mutfak alanı ahşap dolaplar ve mozaik tablalar (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

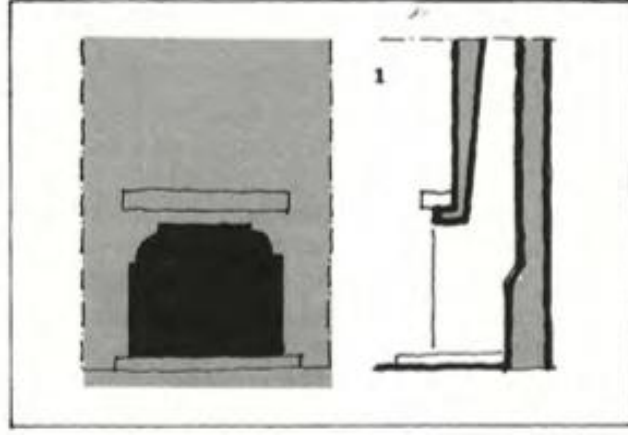
3.3.3. Isıtma sistemleri

Ocaklar

Ocaklar; odalarda ısınma maksadı ile genellikle kalın duvarlar içerisinde konumlandırılmış yapı öğeleridir. Konutların içinde dolap ve yüklükleri incelerken kimi örnekte bu dolap ve yüklüklerin arasına yerleştirilmiş ocaklar dikkatimizi çekmektedir.

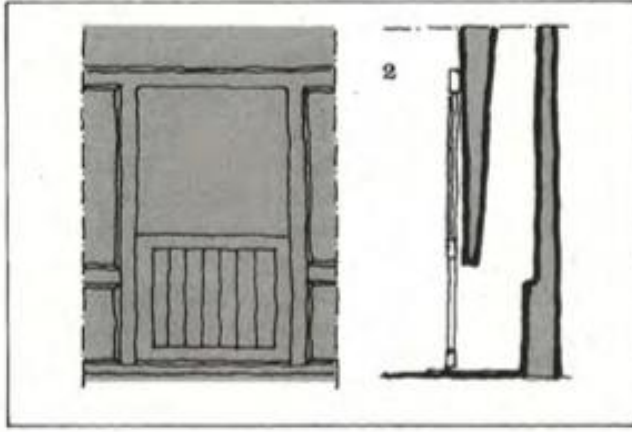
Ocaklar da tıpkı dolaplar gibi konutların büyüklüğü, kullanıcının ekonomik ve kültürel yapısına göre şekillenmiştir. Kullanıcı alışkanlıklarının değişmesi ile ocakların şekilleri hatta odalardaki konumları bile değişiklik göstermiştir.

Geleneksel Türk Evleri' nde kullanıcılara ve konutun içindeki konuma göre bazı odalar diğerlerinden daha özenli düzenlenmiş ya da tam tersi bazı odalar diğerlerine göre daha geri planda tutulmuştur. Genellikle konutun arka cephesinde daha geri planda kalmış olan odalarda ocakların da sadece ateş yakma alanı ve bacadan oluştuğu ve dış kaplamalarının sade duvarın devamı şeklinde devam ettiği görülmektedir.

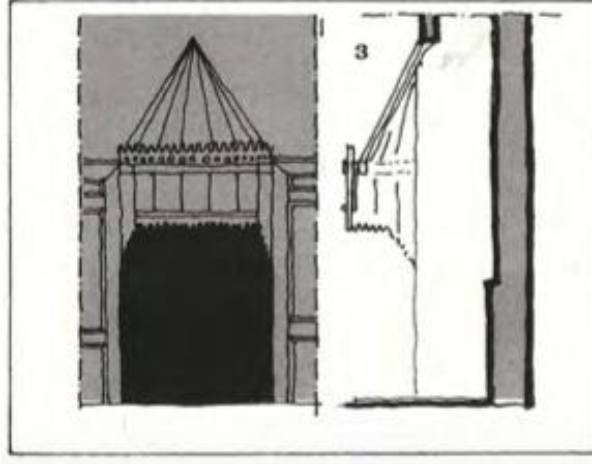
Resim 3.49 Bir ocak örneği, ön görünüş ve kesit (Küçükerman, 1985)

Bu ocakların biraz daha gelişmiş olanları ve kullanılmadıkları zamanda kapalı tutulabilenlerinde ağız bölümüne açılır kapanır bir kapak yapılmıştır.

Resim 3.50 Bir ocak örneği, ön görünüş ve kesit (Küçükerman, 1985)

Konutlarda tavan döşemelerinden mobilyalarına kadar daha çok özen gösterilen ve konut içinde en çok vakit geçirilen odalarda ise ocaklar hem daha gösterişli hem de odaların odak noktası olacak şekilde yapılmışlardır. Bu tip ocaklar yanlarındaki gömme dolaplar ile bütünlük sağlayarak odanın ortasına doğru çıkıntılı biçimleriyle karşımıza çıkmaktadırlar.

Resim 3.51 Bir ocak örneği, ön görünüş ve kesit (Küçükerman, 1985)

Örneğin; araştırma bölgesinde yer alan Abdullah Efendi Konağı' nda, ısıtma sistemi bulunan tüm odalarda aynı ocak şekli kullanılmış, bu ocaklar sadece ateş yeri ve bacadan oluşmuş ancak üst duvarda ve çevresinde alçı işçiliği ile yapılan süslemeler ocakların odayla bütünleşmesini ve daha zarif görünümlerini sağlamıştır.

Resim 3.52 Abdullah Efendi Konağı – Bir odadan ocak görünüşü (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Soba vb. ısıtıcılar

Osmanlı Dönemi' nde saraylarda ve konutlarda odun, kömür vb. katı yakıtlar yardımıyla ocaklarda sağlanan ısıtma, devamında Osmanlı' ın son döneminde ve

Erken Cumhuriyet Dönemi' nde yerini yapıların duvarlarından bağımsız soba vb. ısıtıcılara bırakmaya başlamıştır.

Ocakların yanında genellikle ocak bulunmayan mekanlarda ya da çok geniş mekanlar için ek olarak taşınabilir özellikte mangallar da Osmanlı Dönemi' nden Cumhuriyet' e kadar saraylarda ve konutlarda yerini almıştır. Mangallar; ocaklardan çıkan kor ateşlerin mangalın üzerine yerleştirilmesi yöntemi ile ısıtmayı sağlamış, mekanlarda ısıtılması istenilen bölümlere rahatça taşınabildiği için her dönemde tercih edilen ve hemen her evde bulunan ısıtıcılardan olmuştur. (Özyalvaç, 2015)

Resim 3.53 Edremit Körfezi Yöresi Evlerinden – Mangal örnekleri (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Erken Cumhuriyet Dönemi' nde özellikle konaklarda ve köşklere kahverengi, yeşil, mavi vb. renkli süslemeli çinileriyle Alman ve Fransız yapımı gösterişli çini sobalar en çok kullanılan soba çeşidi olarak karşımıza çıkmaktadır. Çini sobaların yanında döküm, saç ve tuğlalı sobalar da araştırma döneminde konutlarda kullanılan soba türlerinden olmuştur.

Resim 3.54 Bölge Evlerinde Kullanılmış – Taşınabilir nitelikte döküm kuzine ve çini soba örnekleri (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Resim 3.55 Abdullah Erten Konağı ve Burhaniye Kuva-i Milliye Müzesi– Çini soba örnekleri (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Resim 3.56 Hocasade Konağı – Sırasıyla döküm, çini ve saç soba örnekleri (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

4. MOBİLYA ÖZELLİKLERİ

4.1. Mobilya Çeşitleri

Batılılaşma, batı gibi olma hareketlerinin ortaya çıktığı Osmanlı' nın son dönemlerine kadar, kendine has köklü bir kültür ve yaşam şekli ile yüzyıllardır varlığı sürdürmüş toplum, gerçek anlamda değişim ve gelişim sürecini, 1923 yılında Türkiye Cumhuriyet' nin kurulması ve sonrasındaki Erken Cumhuriyet Dönemi ile yaşamaya başlamıştır. Toplumun ekonomisinde bir temel olan sanayi ve ticaret Kurtuluş Savaşı' ndan önce sadece bir kaç büyük kentte varlığını sürdürürken, Cumhuriyet' in kurulmasıyla ortaya koyulan uluslararası sözleşmeler ve ülke içindeki reformlar ile sanayi ve ticaret ülkenin tüm kıyı kesimlerine ve Anadolu' nun diğer bölgelerine doğru ilerlemeye ve gelişmeye başlamıştır.

Erken Cumhuriyet Dönemi içinde yaşanan köklü değişimler; aynı zamanda sosyal ve kültürel alanda, buna bağlı konut içinde yaşam alanlarında gözle görülür değişimleri ortaya koymuştur. Aslında tam bir geçiş ve yeni Türk kimliğini bütün toplumlara benimsetme dönemi olan Erken Cumhuriyet Dönemi' nin mobilya sektörü açısından da bazı geleneksel çalışmaların üzerinde olumsuz sayılabilecek etkileri olmuştur. Cumhuriyet' in kurulmasıyla Batı standartlarında bir toplum yaratma çabası, ülkenin kalkınması ve hızlı gelişimi için sanayileşmeye önem verilmesi gerektiği düşüncesi, zanaat kökenli iş kollarını gelişen teknoloji ve sanayileşme karşısında güçsüzleştirmiş, bir yandan da ülkede üretim henüz yeterli alt yapıya sahip olmadığı için geleneksel çalışmalar; devam ettirilmesi gerekli hale gelmiştir.

Sanayiye çok önem verilen bu dönemde tüm mobilya üretimi ağaç sanayi altında düşünülmüş ancak yeni savaştan çıkmış olan ülkenin ekonomisine bakıldığında ağaç sanayi; marangozluk, doğramacılık, araç yapımından öteye gidememiştir. Yine de her alanda etkisini gösteren batılılaşma konut içerisindeki yaşam alanlarında, mekanın oluşumunda ve mobilya tasarımlarında da etkisini göstermiştir.(KAYNAK)

Araştırma konumuz olan Edremit Körfezi içerisindeki yapılar; büyük bir ekonomik ve kültürel değişim içerisinde olan Türkiye Cumhuriyeti' nde yaşanan tüm gelişmelerin ışığında korunarak ve çeşitli restorasyon işlemlerinden geçerek günümüze kadar gelebilen örnekler olmuştur. Bu örneklerde karşımıza çıkan hareketli mobilyaların çoğu ilk kullanım alanlarında muhafaza edilememiş, revize

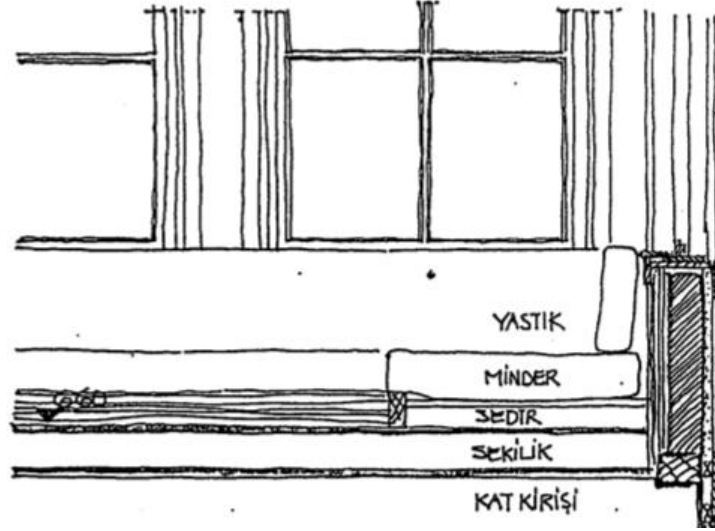
edilerek farklı farklı konutlarda kullanılmış ya da tamamen hatıraları için saklanmıştır.

Toplumdaki teknolojik, ekonomik ve kültürel değişimlerden etkilenmeden konut içerisindeki varlığını günümüze kadar sürdürebilen mobilyaların çoğunun, bakıldığında daha içe dönük , kültürel anlamda daha muhafazakar ve köklü ailelere ait oldukları görülmektedir. Bölgenin geleneksel zemin+1 sıra evleri günümüze kadar varlığını sürdürebilseler bile bu evlere ait mobilya örneğine rastlamak çok zor olmuş, hareketli mobilyalara dair edindiğimiz çoğu görselin zamanın çok katlı ve çok odalı geniş parsellerine kurulmuş konaklardan çıktıkları görülmüştür.

Bu bölümde hareketli elemanları kullanım alanlarına göre; oturma alanı elemanları, yatma alanı elemanları ve yemek alanı elemanları olarak sınıflandırmak mümkündür. Çoğu konutta sabit elemanlar hemen her odada birbirinin tekrarı şeklinde ilerlerken odalar arasındaki işlevsel farklar hareketli mobilyalar ile ortaya çıkmaktadır. Burada özellikle yatma alanlarında ve yemek yeme alanlarında bölgenin kırsalında ya da şehir merkezinde yaşıyor olmak ve ailenin maddi olanakları mekanların kullanımını ve mobilyaların biçimlenişini önemli ölçüde etkilediği görülmektedir. Varlıklı ailelere ait büyük konutlarda ülkede değişen ve gelişen ekonomik ve kültürel yapı konut içi yaşayışı da kısa sürede etkileyebilmiş ama aksi durumlar için değişim konut içerisine çok daha geç gelmiştir. (Uzunarslan, 2002)

4.1.1. Oturma alanı mobilyaları

Geleneksel Türk Evleri' nde oturma elemanı denildiğinde kuşkusuz ilk akla gelen sedirlerdir. Sedirler Osmanlı Dönemi' nde saraydan konuta kadar yaşam alanlarının her bölümünde kullanılan oturma elemanları olmuş, sabit bir mobilya ya da yükseltilmiş döşeme gibi odalarda pencere altı hizasında ve bir ya da iki duvar boyunca duvar ölçüğünde ilerlemişlerdir. Ahşap iskelet üzerine dizilen sert minderlerle yapılan bu oturma elemanları yerini zamanla, oyma işliği ile bezenmiş dört ayaklı ahşap iskeletlerin üzerine döşenen minderleri ile kanepe ve koltuklara bırakmıştır.

Resim 4.1 Sedir Detayı (Sönmezer 1999)

Resim 4.2 Edremit Sıdıka Erke Etnografya Müzesi – Bir odada sedir örneği (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Sedirler kırsalda Erken Cumhuriyet Dönemi' nde de varlığını devam ettirirken, şehir merkezlerinde, kasabalarda varlıklı ailelere ait konutların içerisinde çoğu gemiler ile yurt dışından getirtilen ithal kanepeler ve koltuk takımları boy göstermeye başlamıştır. Bu çok odalı büyük konutlara girmeye başlayan ithal mobilyalar öncelikle; misafir ağırlanan bölümlerde ya da aynı konutta yaşayacak olan yeni gelin ve damada ait odalarda yer bulmuş, aile fertlerinin toplandığı oturma alanları ve yemek odalarının bir köşesinde ise sedirler üzerlerindeki el işleme danteller ile bu evlerin geleneksel parçaları olarak varlıklarını devam ettirmişlerdir.

Bölgenin tanınan ailelerinden birinin, Movlalı Ahmet Bey' in kızı olan Seniha Özçakır; 1944 yılında evlendiği eşi ile olan yaşamından, öncesinde Altınoluk Köyü'

ndeki gençlik anılarından, hayatını geçirdiği konaktan ve mobilyalarından bahsederken, bölgedeki konaklarda varlıklı ailelerin gelin damat ve torunlarıyla iç içe yaşadıkları, o dönemde yeni evli çiftler için tahsis edilen oda ya da katlara evdeki mevcut mobilyaların dışında ithal ya da yerli ahşap işçilği ile öne çıkan mobilyaların alındığı anlaşılmaktadır.

Resim 4.3 Movlalı Ahmet Evi Kanape, Koltuk ve Sandalye – Art Deco tarzı, döşeme ve cilası yenilenmiş (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Yine Seniha Hanım ile yapılan konuşmada bu konaklarda birbirine çok benzer yerleşim planlarının uygulandığı, zemin katların mutfak, kiler, hamam gibi ıslak hacimler ve depolama alanları için ayrıldığı, diğer katların yaşama, yatma ve yemek alanları olarak kullanıldığı, konukların ağırlandığı ya da yeni evli çiftler için ayrılan bölümler haricinde ise geleneksel oturma düzenlerinin sedirler ile uzun yıllar devam

ettiği görülmektedir. Seniha Hanım yaşadıkları konakta eşyaları ile ilgili anımsadılarını anlatırken şu sözleri kullanmıştır;

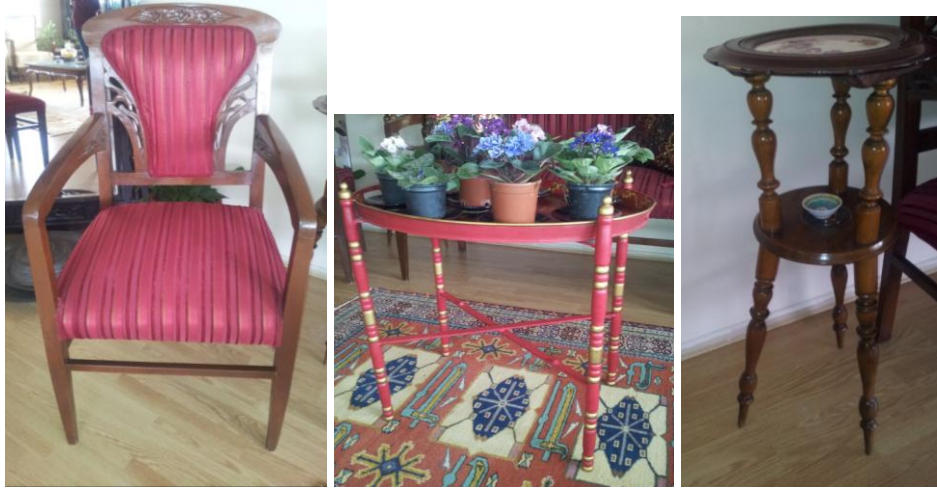
“Eşyalar ile ilgili hatırladığım; evlenirken aldıklarımızın hepsi İstanbul’ dan gemilerle gelmişti, hepsi ithal ve ceviz ağacından yapılmıştı, o dönemde evdeki pirinç başlıklı yatakların hepsi daha eskiye benim annemin çeyizine aitti. Benim çeyizimde gelen eşyaların dışında evde bazı odalarda ve yemek odasında duvar boyunca boydan boya sedirlerin olduğunu anımsarım. Oturma alanlarında kare ve dikdörtgen ahşap sehpa ya da üç ayak daha küçük ve yüksek yuvarlak sehpa kullanılırdı. Bir de en iyi hatırladığım bizde sobalı oda ayrı değildi her odanın kendi sobası vardı, bazen mangal da kullanılırdık.” (Özçakır S.)

Resim 4.4 Movlalı Ahmet Bey Evi Vitrin – Art Deco tarzı, cilası yenilenmiş (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Erken Cumhuriyet Dönemi' inde Seniha Hanım' ın çeyizi için alınan mobilyaların bazıları günümüze kadar gelmiş ancak hiç biri döşeme ve cila olarak orjinal halinde kalamamıştır.

Altınoluk' dan Ayvalık' a kadar karşımıza çıkan bu tarz konutlar, bir yandan dönemin Geleneksel Türk Evi' ni yansıtırlarken bir yandan da Batı etkisinin evlere nasıl girmeye başladığının en iyi göstergesi olmuşlardır.

Resim 4.5 Bölge Evlerinde Kullanılmış Art Nouveau Tarzı Oturma Takımı – Kanepeler, Koltuklar, Sandalyeler, Orta Sehpa, Çiçeklik, döşeme değişikliği yapılmış (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Resim 4.6 Bölge Evlerinde Kullanılmış - 19. YY a ait tekli koltuk ve dresuar (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Batılılaşma etkisiyle ithal mobilyaların hayatımıza girmesinin ardından konut içinde mekanın biçimlenişi ve mobilyaların kullanım özellikleri de değişmeye başlamıştır. Kimi sabit ya da hareketli mobilyalar yavaş yavaş hayatımızdan çıkmaya başlarken yeni mobilyalar da konut içlerinde yerini bulmaya başlamıştır.

Resim 4.7 Bölge Evlerinde Kullanılmış – Art Deco tarzı sehpa örnekleri (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Movlalı Ahmet Bey Evi' nden örnek verdiğimiz vitrinler gibi, uzun yıllar evlerin oturma odalarında da en önemli depolama alanlarından biri olan dolaplar; zamanla yerini bazı eşyaların daha rahat sergilenebileceği vitrin ve konsollara bırakmıştır. bırakmıştır. Odaların içindeki büyük hacimlerdeki depolama alanları daha estetik ve gösterişli cam raflı veya kapaklı alçak dolaplar ile değişmeye başlamıştır.

Resim 4.8 Bölge Evlerinde Kullanılmış Art Deco Büfe – Cam kapaklı metal kulplu
(Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

1800 lü yılların sonunda el sanatçılarının özgün işçilikleri ile ortaya çıkan Art Nouveau akımı tüm dünyada olduğu gibi Osmanlı'nın son dönemlerinde saraylarda ve konutlarda da kendisini göstermeye başlamıştır. Bölge evlerinin en bilgin ve gösterişlileri olan konakların mobilyalarını incelerken ilk olarak Art Nouveau tarzı örnekleri karşımıza çıkmaktadır. Bu örnekleri diğerlerinden ayıran en belirgin özellikleri; ahşabın yumuşak ve kıvrımlı çizgiler ile işlenmiş olması ve doğadan esinlenen sanatçıların bitkisel formlarla yarattıkları tasarımlardır.

Resim 4.9 Bölge Evlerinde Farklı Dönemlere Ait Mobilyaların Birarada Kullanıldığı Örnekleri – Art Nouveau tarzı kanepeler, Art Deco tarzı sehpa ve büfe (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Resim 4.10 Abdullah Erten Konağı – Art Nouveau tarzı oturma takımı, orta sehpa, çiçeklik (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Art Nouveau tarzı mobilyalar incelendiğinde iki farklı grup uygulama karşımıza çıkmaktadır. İlk grupta mobilyalarda ahşabın bütünü kesintisiz kıvrımlı çizgilerden meydana getirilirken; ikinci uygulama grubunda ise yine ahşap malzemedен elden edilen kıvrımlı kısa parçalar birbirine eklenerek bir bütün oluşturacak şekilde kullanılmıştır. Araştırma bölgesi içinde günümüze kadar ulaşmış mobilya örneklerinde her iki uygulama şekli de görülmektedir.

Resim 4.11 Abdullah Erten Konağı – 19. YY sonlarına ait oturma grubu (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Resim 4.12 Havran Kuva-i Milliye Müzesi – 19.YY a ait bölge evlerinde kullanılmış oturma grubu (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Osmanlı' nın son döneminde saraylara ve evlere girmiş olan Art Nouveau akımı 1920 lerin başında etkisini yavaş yavaş kaybederek 1930 dan sonra yerini daha sade mobilya tasarımına yönelik Art Deco' ya bırakmaya başlamıştır. Bu dönemde mobilyalarda özellikle abanoz ağacı vb. ağaçlar ile yapılmaya başlayan ve ağacın doğal damarlı yapısını ön plana çıkartan tasarımlar, demir ve fildişi gibi alışla gelmişin dışında malzeme kullanımı Art Deco uygulamalarının en belirgin özelliği olmuştur.

Resim 4.13 Bölge evlerinde kullanılmış Art Deco örneği kanepa, koltuk (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Özellikle bırakılan geniş sade ve gösterişsiz alanlar, abartıya kaçmayan masif ağaçtan oymalar Art Deco tarzının uygulama örnekleridir.

Resim 4.14 Bölge Evlerinde Kullanılmış Art Deco Tarzı Oturma Takımı - 3 lü Kanep ve kanepeye bağlı cam kapaklı dolap, tekli koltuk (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Resim 4.15 Bölge Evlerinde Kullanılmış – Art Deco tarzı koltuk (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Resim 4.16 Hocasade Konağı – Art Deco tarzı oturma grubu (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Resim 4.17 Edremit Zeytinyağı fabrikası – Aer Deco tarzı deri oturma grubu (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

4.1.2. Yemek alanı mobilyaları

Aile bireylerinin yaşadığı kültürel ve ekonomik değişimler konutların içinde kullanılan mekanlarda ve mobilyalarda da kısa sürede bazı değişimlerin yaşanmasına sebep olmuştur. Bunun en iyi örneklerinden birisi de Geleneksel Türk Evleri’nde oturma, yatma ve yemek yeme alanlarının zamanla farklı mekanlar haline gelebilmesidir. Bu dönemde yüklüklerde muhafaza edilen yer yataklarının yerini karyolalar, evin en büyük depolama alanları halindeki tavana kadar yükselen dolapların yerini gardıroplar, yer sofralarının yerini de yemek masa ve sandalyeleri almıştır. Hatta çok odalı konutlarda bir oda sadece yemek yeme faaliyetine ayrılır

duruma gelmiştir. Sedirlerin uğradığı değişim dalgasından yer sofraları da etkilenmiş, artık evlerin yemek odaları da zenginliğin ve gösterişin simgesi olmuştur.

Resim 4.18 Abdullah Erten Konağı – 19. YY sonlarına ait sandalyeler ve Art Deco tarzı yemek masası (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Mobilyaların yaşadığı en önemli değişim döneminden, Cumhuriyet’ in kuruluş yıllarından bahsederken; sanayinin ne kadar önem kazandığını ancak üretim alt yapısının olmadığını ve bunun yanında çok uzun yıllara dayanan köklü bir kültürün hemen değişemediğini söylemiştik.

Resim 4.19 Hocasade Konağı – Art Nouveau tarzı yemek masası ve sandalyeleri, sofa alanına yerleştirilmiş (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Movlalı Ahmet Bey’ in kızı Seniha Hanım’ ın anlattığı konaktaki gibi, ülkedeki değişim sürecinde büyük konaklarında başlı başına bir yemek yeme mekanının

meydana geldiği bilinmektedir. Bu odaların bir yanını masa, sandalye ve konsol gibi yemek takımları kaplarken odanın diğer yanında duvar boyunca eski kùltürden devam eden sedirler kullanılmıştır. Daha küçük ölçekli evlerde tek başına bir oda olmasa bile sofa alanlarının zamanla yemek yeme alanı haline geldiği de gör÷lmektedir.

Resim 4.20 Bölge evlerinde kullanılmış Art Nouveau tarzı yemek masası, sandalyeler ve büfe (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Yemek yeme eyleminin yapıldığı masa ve sandalyelerin yanında, yemek takımlarının saklandığı ya da sergilendiği yarı açık oymalı aynalı ya da camlı dekoratif dolapların yerini de zamanla yine bu alanlarda konumlandırılan daha zarif genellikle cam kapaklı vitrin ve konsolların aldığı anlaşılmaktadır. Artık birbirini tekrar eden ya da devamı şeklinde ilerleyen konut içi mekanlar, mobilya kùltürünün değişmesiyle birbirinden bağımsız mekanlar haline gelmeye başlamıştır.

Resim 4.21 Abdullah Erten Konağı – 1950 lı yıllara ait olduğu düşünölen yemek masası, sandalyeler ve büfe (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

4.1.3. Yatma alanı mobilyaları

Yatma alanları, Geleneksel Türk Evleri’ nde çoğunlukla odaların bir tarafında bulunan yüklüklerdeki döşeklerin geceleri yere serilmesi ile oluşmuştur. Döşek yerine karyolaların kullanılmaya başlamasıyla da yüklüklerin ve döşeklerin konut içindeki varlığı zamanla sona ermiştir.

Bu dönemde yatma alanlarındaki en belirgin değişim karyola başlıklarının pirinç malzemeden ahşap malzemeye dönüşmesi ve bu yatak başlarının iki tarafına komodinlerin yerleşmeye başlamasıdır. 1800 lü yıllara ait bu pirinç başlıklı karyolalar araştırma bölgesindeki konutlarda Erken Cumhuriyet Dönemi ve sonrasında da ahşap başlıklı karyolalar ile birlikte kullanılmaya devam etmiş, bazı örnekleri günümüze kadar ulaşabilmiştir.

Resim 4.22 Havran Abdullah Erten Konağı – 19.YY sonlarına ait metal başlıklı karyola rneği (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

İskeletleri metal malzeme ile yapılmış pirinç, krom vb. karyola ve şifonyer aynası gibi yatak odası mobilyalarının malzemenin uzun ömürlü ve değerli olması sebebi ile konutların içinde 20 YY da Erken Cumhuriyet Dnemiş dahil kullanılmaya devam ettiği görülmektedir.

Resim 4.23 Bölge evlerinde kullanılmış 19. YY a ait pirinç karyola ve ayna (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Erken Cumhuriyet Dönemi' nin ortalarında konutlarda oturma ve yemek yeme alanlarındaki Art Nouveau tarzından Art Deco ya yapılan geçiş yatma alanı mobilyalarında da aynı şekilde devam etmiştir. Yatma alanlarında en köklü değişim neredeyse tamamı ahşap malzemeden yapılan ve üzerindeki süslemeleriyle birbirini tamamlayan mobilyaların konutlara girmesi ile olmuştur. Geleneksel Türk Evi' nin en bilinir mobilya tiplerinden olan sabit dolaplar ve yüklükler yatma alanlarında yerini karyola ve komodinlerdeki benzer işlilikleri ile üretilmiş gardroplara bırakmıştır.

Resim 4.24 Hocasade Konağı – Art Nouveau tarzı ahşap karyola (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Yatma alanlarında gardropların yanında daha küçük depolama birimleri olarak kullanılan komodin ve şifonyerlerin Art Nouveau üslubunda yapılmış olanlarının çoğunlukla, iki yandan simetrik ince uzun ahşap sütunlar, çekmecelerin ortasında ya da şifonyer aynalarının taçlarında bitki şeklinde süslemeler ile bezendiği görölmektedir. Karyola başlıklarında ve depolama birimlerinin ahşap işçilikleirinde karşımıza çıkan çiçek, başak vb. bu süslemeler dönemin yatma alanı mobilyalarında el işçiliğini ön plana çıkartan Art Nouveau tarzının en belirgin özelliği olmuştur.

Resim 4.25 Hocasade Konağı ve Hamdure Sayıt Evi- Art Nouveau tarzı aynalı şifonyer(komod) örnekleri (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Resim 4.26 Hocasade Konağı ve Movlalı Ahmet Bey Evi– Art Nouveau tarzı mermer tablalı Şifonyer(komod) rnekleri (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Art Deco akımı ile yatma alanı mobilyalarında büyük ve yekpare devam eden yüzeyler masif aŐŐabın doku ve renkleri abartılı bir Şekilde ortaya çıkartmaya başlamış ve süslemenin çok aza indirildiği sade tasarımlar aŐŐabın dokusu ile gözalıcı hale gelmiştir. Mobilyaların kenarları Art Nouveau akımının tersine tamamen oval olarak biçimlendirilmiŐ, mobilyalardaki baŐarılı iŐilicilik süslemeler ile değil aŐŐabın geniş yüzeylerde dokusunun doğru kullanılması ve kenarların kusursuz ovalliği ile devam etmiştir.

Resim 4.27 Bölge evlerinde kullanılan Art Deco tarzı yatma alanı mobilyaları; karyola, komodin, makyaj masası, gardrop (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Resim 4.28 Movlalı Ahmet Bey Evi – Art Deco tarzı gardrop ve komodin (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

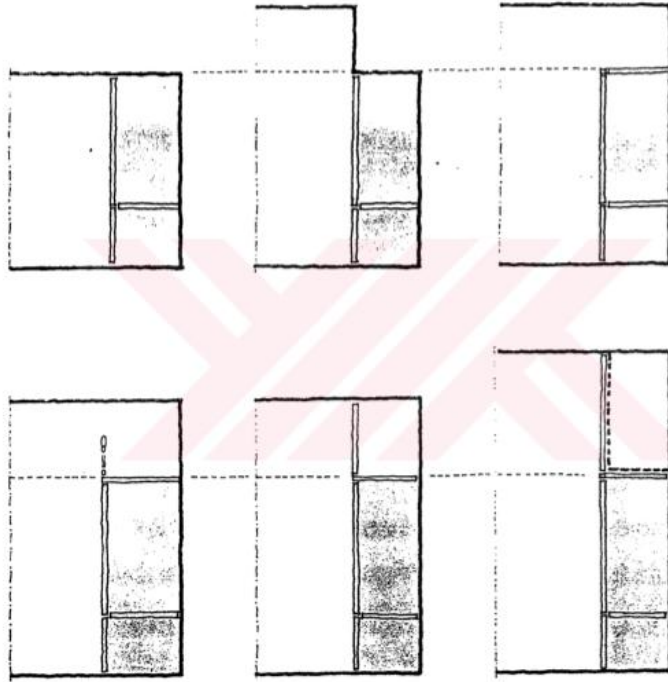
4.2. Sabit Elemanları

4.2.1. Gömme dolaplar ve yüklükler

Dolaplar ve yüklükler konutlarda oldukça işlevsel, günlük hayatta kullanılan bir çok eşyayı bünyesinden barındıran büyük depolama alanlarıdır. Yüklükler daha çok yatak yorgan, yastık gibi büyük ebatlarda eşyaları saklamak için kullanılmaktadır. Büyük ebatta bu eşyaları kolaylıkla alıp kaldırabilmek için yerden maksimum 60-80cm yüksekliğinde ve iki kanatlı kapılardan, yorgan ve yatakların rahatlıkla

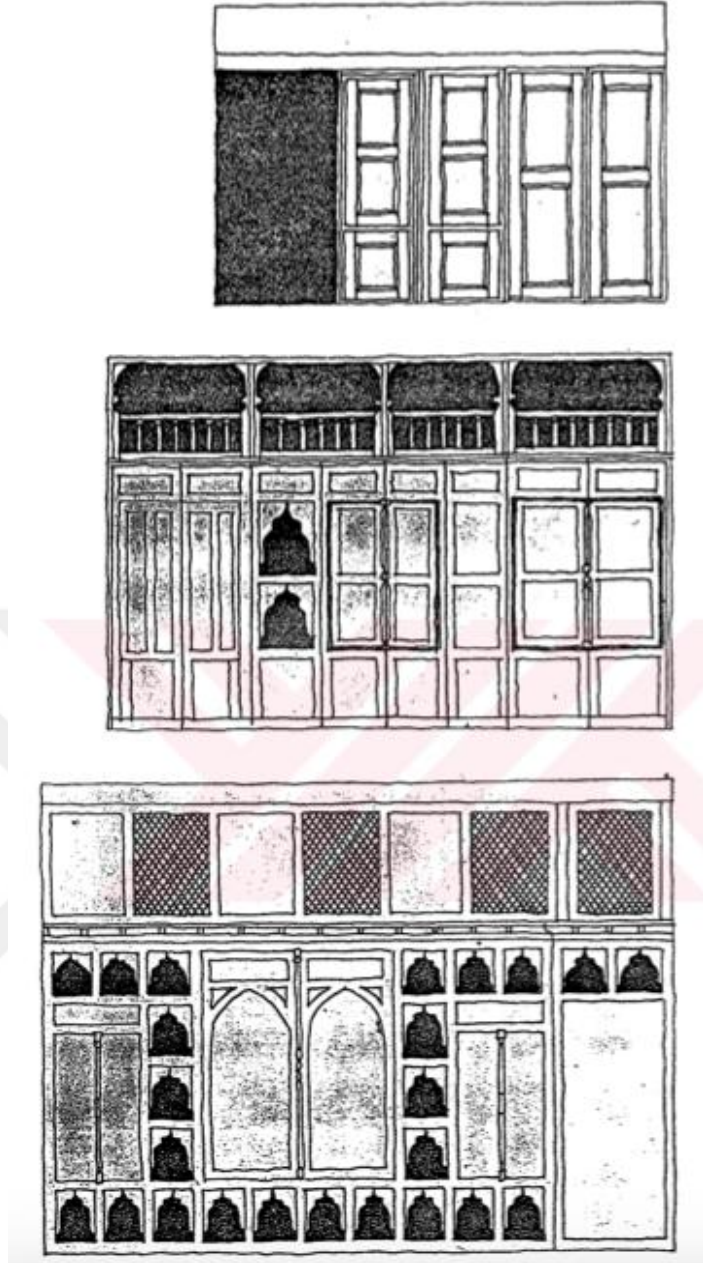
yerleşebilmesi için en az 130-150cm eninde ve çoğu 90cm derinliğe kadar yapılmıştır.

Yüklükler oda duvarlarının içindeki geniş nişler gibi tasarlanır, kapakları kapatıldığında oda duvarları ile bir bütün halde ya da ufak çıkıntılar ile devam ederlerdi. Daha farklı şekilde gömme dolaplar ise yüklüklere göre daha dar ama yine tavana kadar devam eden nişlerin içinde ya da mevcut duvarların önüne koyulan sabit depolama alanları olarak tasarlanmıştır. Yüklüğe göre daha ufak boyutlarda çeşitli ev eşyasının saklandığı alan olarak kullanılmışlardır.

Resim 4.29 Çeşitli yüksekliklerde dolap düzenlemeleri (Küçükerman, 1973)

Dolaplar yüklüklerden farklı olarak zamanla gelişim göstermiş ve görülmesi istenmeyen eşyalar yerine daha çok dekoratif nesnelerin de sergilendiği alanlar haline gelmişlerdir. Özellikle büyük konutlarda dolaplar hareketli mobilyalarla birlikte bir bütün olarak düşünülmüş ve kapaklardaki ahşap işçilikleriyle ön plana çıkmışlardır.

Resim 4.30 Odaların önemine göre dolap düzenlemeleri (Küçükerman, 1973)

Yüklükler daha büyük boyutlarda eşyaları saklamak ve odaları gündüz için daha düzenli hale getirmek amacı güderler ve hatta çoğu zaman gün yüzüne çıkartılmayacak çeyiz vs. tarzı eşyalar burada saklanırdı. Yükseklik olarak da dolaplar her zaman maksimum insan elinin erişebileceği yere kadar yapılırken yüklükler daha yüksek tercih edilirdi.

Resim 4.31 Altınoluk Abdullah Efendi Konağı- Bir odadan yüklük örneği
(Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Çok odalı ve zemin+2 katlı gibi çok katlı konutlarda odaların işlevlerine ve büyüklüklerine göre dolaplarda işçiliğin arttığını veya sadeleştiğini görmek mümkündür.

Resim 4.32 Abdullah Efendi Konağı – Bir odanın duvarından gömme dolap örneği
(Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Araştırma bilgisi konak yapılarında odanın önemine göre dolap işçiliklerinin hatta tavan işçiliklerinin dahi farklılık gösterdiği görülmektedir.

Resim 4.33 Abdullah Erten Konağı – Bir odanın gömme dolaplı duvarı; alçıpan ve ahşap işçiliği ile dolaplama dekoratif hale getirilmiş (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Varlıklı ailelere ait daha gösterişli konutlarda estetik açıdan dolapların tavana kadar devam ettiği, elin erişebileceği en üst bölgenin yüklük, diğer alanların rafli dolap olarak kullanıldığı görülmektedir.

4.2.2. Raflar

Konutlara raf sisteminin çoğunlukla eşyaları bir yerde toplamak ve sıralamak amacıyla mutfak, depo, kiler alanlarında ya da sergileme amacıyla da odalarda ve kimi zaman sofa alanlarında kullanıldığı görülmektedir.

Resim 4.34 Edremit Sıdika Erke Etnografya Müzesi – Oda içinde ahşap raf (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Tüm alanlarda yükseklik her zaman maksimum elin erişebileceği nokta olup derinlikler mutfak ve depo gibi alanlar hariç ortalama 20 cm, özellikle mutfakta tava, tabak, bardak gibi eşyaların sığabileceği 30-35 cm aralığında düşünülmüştür.

Resim 4.35 Hocasade Konağı – Mutfak Alanı Dökme Mozaik Raflar (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Resim 4.36 Altınoluk’ da bir konut – Ahşap Mutfak Rafı (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

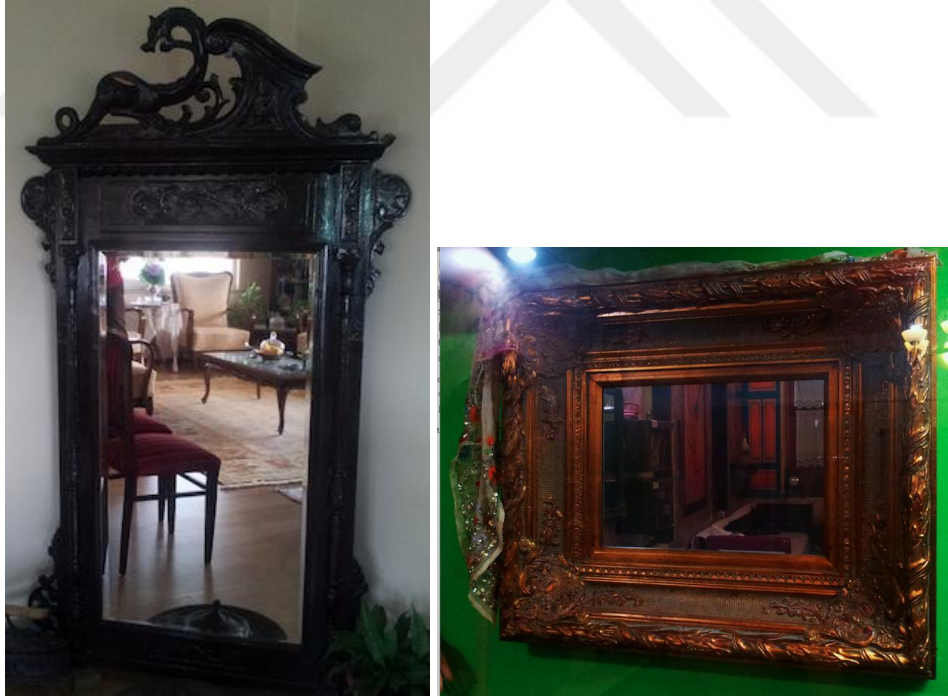
4.3. Ev Eşyaları ve Aksesuarlar

Edremit Körfezi’ nde araştırma konusu olan dönem içerisinde yaşayan aile bireylerinin kültürel ve ekonomik birikimleri, bir yandan yaşam alanlarının sınırlarını çizerken bir yandan da bu alanlar içerisinde kullanılacak olan mobilya ve aksesuarların şekillenmesini sağlamıştır. Özellikle konak olarak tanımlanan varlıklı ve geniş ailelerin yaşadığı konutlarda, mobilyalar kadar aksesuarlar da her zaman ön planda tutulmuş, yaşam şeklinin, sosyal hayatın ve ekonomik durumun birer göstergesi olmuşlardır.

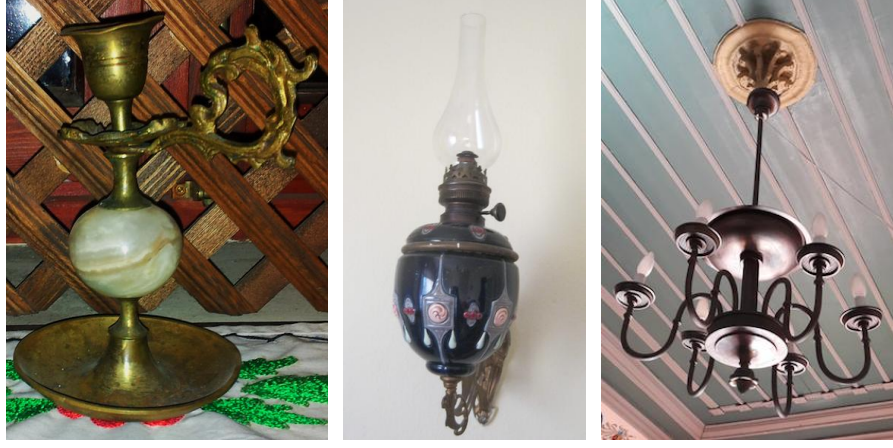

Resim 4.37 Bölge Evlerinde Kullanılmış – Pirinç ve ahşap gövdeli saatler (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Ahşap işçiliği, üzerindeki oymalar ile öne çıkan büyük boy aynaları, el yapımı yerli ya da ithal cam avizeler ve abajurlar, yine ahşap işçiliğinin ön planda olduğu ayaklı askılıklar, duvar saatleri, şamdanlar gibi örneklerden dönemin konutlarında kullanılan önemli aksesuarlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Resim 4.38 Bölge Evlerinde Kullanılmış - 19. YY a ait ejderha başlıklı ahşap çerçeveli boy aynası ve pirinç çerçeveli duvar aynası (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Resim 4.39 Bölge Evlerinde Kullanılmış Aydınlatma Elemanları – Pirinç şamdan, porselen gövdeli duvar lambası ve bakır gövdeli avize (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Resim 4.40 Bölge evlerinde kullanılmış ahşap ve sedef işlemeli duvar lambalıkları (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Resim 4.41 Bölge Evlerinde Kullanılmış – Telefon sistemi ve kömür hazneli döküm ütü (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Araştırma bölgesine ait konutlarda kullanım alanlarına göre örneklendirdiğimiz geniş hacimli sabit ya da hareketli mobilyalar haricinde evlerin girişleri ya da diğer bölümlerinde yardımcı eleman olarak kullanılan ve aslında çok işlevsel olan bazı mobilyalar daha karşımıza çıkmaktadır. Bu mobilyalara örnek olarak genellikle yatak odalarında kullanılan sandıklar, giyinme bölümünü ayıran paravanlar ve giriş hollerinde ayakkabılık, askılık vb. eşyalar gösterilebilir.

Resim 4.42 Burhaniye Kuva-i Milliye Müzesi – Ahşap iskelet üzerine metal işlemeli sandık (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Sandıklar; Anadolu' nun hemen her kesiminde genellikle çeyiz gibi daha özel ve kişisel eşyaların saklandığı, korunduğu, çoğunlukla ahşap gövde üzerine metal işlemleri ile evlerin yatak odalarında ya da depo, misafir odası gibi sirkülasyonun az olduğu alanlarda konumlandırılmıştır.

Resim 4.43 Hocasade Konağı – Ahşap iskeletli farklı boyutta ve şekilde sandık örnekleri (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Resim 4.44 Burhaniye Etnografya Müzesi – Art Nouveau tarzda ahşap iskeletli paravan (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Resim 4.45 Burhaniye Etnografya Müzesi – Ahşap çalışma masası (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Ülkemizde ilk yayın tarihi 1927 olarak kabul edilen radyo yayıncılığının başlaması ile radyolar da televizyonun kullanımına kadar evlerin vazgeçilmez birer eşyası olmuşlardır. Zamanla artış gösteren kanallar sadece enerjisini ve sesini açıp kapatmaya yarayan düğmelerden ibaret radyoların hem iç hem de dış aksam olarak gelişip farklı şekil ve boyutlarda karşımıza çıkmasını sağlamıştır.

Resim 4.46 Hocaazade Konağı – Radyo örnekleri (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

5. SONUÇ

Osmanlı İmparatorluğu' nun son yıllarından başlayarak Cumhuriyet'in kuruluşundan sonraki yirmi yedi yılı kapsayan tez araştırmasında; Kurtuluş Savaşı, yeni devlet oluşumu ve birçok zorunlu göç sonrasında, yeniden düzen kurmaya çalışan halkın, yeniden şekillenen yerleşim alanlarında, ekonomik ve sosyal faaliyetler ve bölgenin fiziki koşullarıyla birlikte genel yerleşim özellikleri ele almıştır. Bölgenin eski dokusunun korunduğu alanlar mahalle ve kent bazında değerlendirmeye alınarak, dönemin konutlarına ait genel mimari üslup, mekan düzeni ve mobilyaların işlevsel ve biçimsel özellikleri çözümlenmiştir.

Tez çalışmasında sunulan konut planlarına bakıldığında mekanların dağılımı, odalar ve diğer alanların birbiri ile olan benzerlikleri ya da farklılıklarının mekan içindeki mobilya düzenini belirlediği, dönemin insanlarına ait yaşam tarzını, ihtiyaçlarını, alışkanlıklarını ve tercihlerini ortaya koyduğu görülmüştür. Bu şekilde bakıldığında aile yapısı, ekonomik şartlar ve kültürel değerler öncelikle konut tipini, konutların dizilimini ve birbiri ile olan bağlantılarını netleştirmiştir denilebilir. Örf adet ve gelenekler gibi toplumsal değerlerin konutla etkileşimi, daha çok mekanların kullanım biçimleri üzerinden gelişmiştir. Düzeni oluşturan mobilyaların özellikleri ise dönem kimliğini ve yaşayan kişilerin kimliklerini oluşturan ana unsurlar olarak karşımıza çıkmışlardır.

Edremit Körfezi' nde 1920-1950 yılları arasına ait yapıların incelenmesi sonucunda; tüm yapısal özelliklerin o dönemde yaşayan halkın sosyal ve kültürel alışkanlıkları çerçevesinde geliştiği görülmüştür. Evlerin ana hatlarının bilinen kültürel değerlere ait referanslara göre geliştiği izlenmektedir. Daha çok bölgede yaşayan göçmenlerin yaşadığı konutlar, -daha varlıklı ya da kalabalık aileler ile birlikte- standart konutların önüne geçen, çok odalı, çok katlı, geleneksel Türk Evi'ne benzer ancak, özgün cephe detaylarına sahip yapılarıyla dikkat çekmektedir..

Araştırma alanında incelenen tarihi yapılar; genel hatlarıyla Geleneksel Türk Evi, Rum Evi ve Karma Özellik Gösteren Evler olarak üç şekilde karşımıza çıkmaktadır. Halkın kendi isteği ile gerçekleştirdiği ya da mübadele adı verilen zorunlu göçler ile bağlantılı olarak Edremit Körfezi içinde bu üç gruba göre konut dağılımı bölgelere göre farklılıklar göstermektedir. Çoğunlukla ticaretle uğraşan göçmen halkın yaşadığı Ayvalık' da daha çok Rum Evi Özelliği ve Karma Özellik gösteren yapılar yer alırken, sanayi, tarım ve hayvancılıkla uğraşan yerel halkın yaşadığı Havran,

Edremit ve Altınoluk' da ise çoğunlukla Geleneksel Türk Evi ve Karma Özellik gösteren konutlar karşımıza çıkmaktadır. Bu durum, Kurtuluş Savaşı sonrası değişen toplum yapısıyla, Geleneksel Türk Evi ve Rum Evi' ne ait mimari özelliklerin, "karma özellik gösteren" yapılarda bir araya geldiğini göstermektedir.

Geleneksel Türk Evleri ve Rum Evleri'nin planları incelendiğinde tamamına yakın oranda önce iç mekanların kurgulandığı, ardından iç mekana bağlı olarak cephelerin geliştiği anlaşılmıştır. Buna bağlı olarak konutlar büyük ya da küçük, tek katlı ya da çok katlı her zaman kullanıcının ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde tasarlanmıştır. Ayvalık ve Ayvalık'a bağlı Cunda Yarımadası'nda incelenen konutlarda yaşam ve ticaret alanının tek çatı altında toplandığı, evlerin giriş katlarının genellikle iş yeri olarak ayrıldığı, üst katların ise yaşam alanları olarak kullanıldığı görülmüştür. Rum Evi özelliğindeki yapılara ait bu uygulama; Geleneksel Türk Evleri'nde zemindeki işyerlerinin üzerine cumbalı, beşik ya da kırma çatılı evlerin inşa edilmesi ile Karma Özellik gösteren yapılara evrilmiştir. Bunun tam tersi durumun söz konusu olduğu Edremit Körfezi' nin diğer yakasında ise zeminin yaşam alanı olarak kullanıldığı yapıların üst katlarına cumba yerine balkon çıkmalarının planlandığı örnekler bulunmaktadır.

Rum Evi özelliğindeki ve "Karma Özellik Gösteren" evlerin yanı sıra Altınoluk'da varlıklı yerli halkın konut örneklerinden olan konaklar ise; "Geleneksel Türk Evi" özelliğine sahip yapıların en bilinen örnekleri olmuştur. Konaklarda yaşam; birden çok çekirdek ailenin, anne baba ve çocuklarla birlikte büyükbaba, amca, teyze, kuzen vs. gibi bireylerin bir araya gelmesi ile meydana gelmiştir. Bu kadar bireyin bir arada yaşayabilmesi için konutta kat sayısı, oda sayısı hatta banyo sayısı bile artış göstererek standart zemine ek; bir, iki ya da üç odalı yapılar, kimi örneklerde ise zemine ek; iki, beş ya da yedi odalı konaklara dönüşmüştür. Konak içerisindeki bu kalabalık hayat; hem bireylerin ayrı ayrı özel hayatlarını yaşayabileceği alanlara hem de aynı anda herkesin bir arada olabileceği geniş toplanma alanlarına imkan verebilecek şekilde düşünülmüştür.

Erken Cumhuriyet Dönemi ve sonrasında geniş ailelerin yaşamına olanak sağlayan bu konaklardan günümüze kadar gelebilmiş mobilyalar ve aksesuarlar, bu dönemdeki yaşayış ile ilgili detaylı fikir edinmemizi sağlayan önemli kaynaklar olmuştur. Mekanları birbirine bağlayan ya da ayırıştıran sabit elemanlar; günlük hayattan konukların ağırlandığı özel alanlara kadar aile bireylerinin yaşam tarzları hakkında

kesin bilgilere ulaşmamızı sağlarken, mobilyalar ise konut içi mekan düzenini belirler konumda olmuştur. Araştırmada ele aldığımız her bir yapı içinde mobilyalar işlevlerine göre oturma alanı, yemek alanı ve yatma alanı mobilyaları olarak üç başlık altında toplanmıştır. İnşa edildikleri dönemden günümüze kadar geçirdikleri tüm süreçleri hakkında; ilk planlama, restorasyon vb. bilgileri edinilen konutlarda; mobilyaların odalara ve bazen de sofa alanları içerisine de yerleştirildikleri görülmüştür.

Binaların inşa tarihi ve tadilat süreçleri hakkında detaylı bilgilerinin bulunduğu koruma altındaki bazı örneklere ait veriler; özellikle mekan ve mobilya arasındaki ilişkinin anlaşılmasında, mobilya ve aksesuar kullanım alışkanlıklarına dair detayların tespit edilmesinde önemli rol oynamıştır. Abdullah Efendi Konağı, Çeşmeli Konak, Dülger İsmail Konağı ve Hocasade Konağı geçirdikleri bir dizi restorasyon çalışmaları sonrasında, bazılarında ıslak hacimleri ve sabit elemanları dahil, iç mekanlar özgün kurgusundan tamamen uzaklaşırken, Abdullah Erten Konağı'nın mobilyalarıyla birlikte ufak değişiklikler haricinde mekansal özelliklerini korumaya devam ettiği görülmüştür. Konakta, odalar ve sofa alanları arasında birbirini takip eden özellikteki sabit elemanların bir bölümü 19.yüzyıl sonlarına ait biçimsel alışkanlıkları yansıtırken, 20. Yüzyılla birlikte kullanımı yaygınlaşmaya başlayan ve işlevlerine göre mekanlara yerleştirilen mobilyalar aynı konut içinde yer almaları özelliği ile dönemin yaşam tarzını ortaya koyması dolayısıyla önemlidir. Ayrıca konak, dönem mobilyalarının biçimsel özelliklerini belirleyen örneklerin başında yer almaktadır.

Araştırma alanında 1930'lu yıllara doğru gelindiğinde ülke genelindeki batılılaşma ve çağdaşlaşmaya yönelik ekonomik ve sosyal faaliyetlerin artmasıyla mimari yapılarda ve konut dokularında da değişimler gözlenmeye başlamıştır.

Konutların cephelerinde, ve konut mekanlarında yer alan mobilyalarda da biçimsel özellikler klasik çizgilerden uzaklaşarak, yerini daha yalın olana yönelim izlenmektedir. 1940'lı yıllarda ve sonrasında ise II. Dünya Savaşı'nın yarattığı buhranlı ortama karşı gelişen barış ve yeni düzen talebi toplumda bireysellik arayışının artmasına bağlı olarak konut içindeki çok odalı, geniş aile düzeninden az odalı, çekirdek aile düzenine geçişi hızlandırmıştır. Tez çalışma döneminin örneklerinden olan ve geçmişten günümüze odalarında birçok aileyi barındıran konaklardaki yaşam ve mobilya seçimleri de zamanla bu sürece bağlı olarak gelişen

değişimler geçirmek zorunda kalmıştır. Önce bazı odaları ya da bir katı tamamen kullanım dışı bırakılan konakların çoğu 1950’li yıllardan sonra düşen aile nüfuslarıyla birlikte gereksiz büyük ve bakımı zor hale geldiklerinden tamamen terk edilmişlerdir. Sonuç olarak, bakım ve restorasyon faaliyetleri ile günümüze kadar gelebilmiş olan bu yapıların bazılarının aslına uygun restore edildiği iddiasıyla, korunarak otel vb. işletmelere dönüştüğü, bazı yapıların ise mobilyalarıyla birlikte terk edildiği görülmektedir.

Konaklarda kullanılan ve çoğu ithal olan ve zamanında deniz yolu ile bölgeye taşınmış mobilya örneklerinin bir bölümü, 19.Yüzyıl sonları ile 20.Yüzyılın başlarında gelişmiş olan Art Nouveau etkisinde çizgilere sahip, bir kısmı da 1925’den başlayarak popüler sayılan sadeleşmiş yalın formları ile dikkat çeken Art Deco etkisinde karşımıza çıkmıştır. İçerisinde hala eski mobilyalarının bulunduğu, Havran ilçesindeki Abdullah Erten Konağı’nda odalara ve katlara dağılmış mobilyalar incelendiğinde, daha çok 1950’li yıllara ait olanların yer aldığı görülmektedir. Bu durum, II. Dünya Savaşı sonrası değişen dünya düzeninde, konak yaşamı alışkanlıklarının ne ölçüde etkilediğinin göstergesidir.

Ailelerin ekonomik ve kültürel yapısına göre farklılık gösteren düzen içinde “sedirler” kırsaldan kente, küçük konutlardan büyük konaklara kadar, neredeyse dönemin bütününde araştırma alanındaki konutlarda sıklıkla karşımıza çıkmaktadır. Varlıklı ailelerin büyük konaklarında ana yemek ve oturma gruplarının yanında ya da yatma alanlarında daha çok günlük kullanım için tercih edilen sedir, orta gelirli ya da gelir düzeyi düşük ailelerin evlerinde ve genellikle kırsal bölgelerde evlerin hemen her odasında kullanılan ana eleman olmuştur.

Konutlarda karşımıza çıkan işlevsel mobilyaların yanında ayna çiçeklik vb. aksesuar olarak tanımladığımız elemanlar bu dönemde de önemli yer tutmaktadır. Bunların dışında ihtiyaçlar doğrultusunda mekana katılan ve mobilya düzenini etkileyen elemanlar da mevcuttur. Özellikle ısınma gereksinimini karşılayan sobalar da pek çok konutun oturma alanlarının merkezinde ve sofalarında, tam da mekanın odak noktasında karşımıza çıkan elemanlar içindedir. Büyük konutlarda ise diğerlerinden farklı olarak duvarlara gömülü ısıtma sistemi olan ocaklara ek olarak yer almışlardır. 1950’lere kadar ısıtma sistemleri değişim gösterse de bölge evlerindeki kullanımının devam ettiği görülmektedir.

1920 - 1950 yıllarına ait incelemeler sonucunda anlaşılmıştır ki; ülke ve dünya genelinde yaşanan her siyasi olay ve savaş sonrasında psikolojik, sosyal ve kültürel anlamda dağılan toplumun aile yaşantıları ve ekonomik faaliyetleri yeni sisteme uyum sağlayacak şekilde tekrar düzenlenmiş, her yeni gelişme kentlerin yerleşim özelliklerine, konut dokusuna ve mobilya seçimlerine kademeli olarak yansımıştır denilebilir. Ancak, araştırma alanındaki konut mekanlarının düzeni, biçimlenişleri ve mobilyaları incelendiğinde; toplumun, yaşadığı değişimlere karşı, özünde hala geleneksel alışkanlıklarını ve aile yapılarını oluşturan kültürel değerleri koruyup devam ettirmeye çalıştığı anlaşılmaktadır. Büyük ya da küçük yapıların hepsinde aileleri bireylerini bir araya toplayacak biçimde oluşturulan yemek yeme ve oturma alanlarının yanında, mahremiyetin korunmasına imkan verecek şekilde yatma ve dinlenme alanlarının yaratıldığı görülmektedir. Gömme dolap ve yüklük gibi sabit elemanların, düzenli bir depolama alanı ihtiyacından ve yine özel eşyaların saklanması amaçlayan mahremiyet anlayışından dönem içinde incelenen her konutta var olduğu tespit edilmiştir. Değişen mobilya stilleri değişen kültürel ve sosyal hayatı anlatırken, her dönemde ve her mekanda karşımıza çıkan mobilya grupları ve sabit elemanlar incelenen bölgenin konut içindeki yaşam tarzının ve alışkanlıklarının kendi özelinde bir düzene sahip olduğunu anlatmaktadır.

Araştırma boyunca edinilen yazılı ya da görsel kaynaklarda, bölge halkının anılarında ya da romanlarda anlatılan ve Edremit Körfezi'nde, 20 yüzyılın başlarında gelişmiş olan konut dokusu ve bu konutlara ait mekanlar; turizm faaliyetlerinin ön planda olduğu Ayvalık ve Altınoluk'da kent merkezlerinde ve kırsalda bugün dahi karşımıza çıkarken, Havran, Edremit ve Akçay'da koruma altındaki bir kaç tarihi yapı ve mahalle dışında, 21. yüzyıl yapılaşmaları içerisinde tamamen kaybolmuştur. Bu kayıp dokuların mekanlarını biçimlendiren mobilyalar ise; konutlara oranla daha az koruma altında tutulabilmiş günümüze kadar ulaşan örnekleri, sadece müzelerde, bazı aile bireylerinin evlerinde ve fotoğraflarında yer almaktadır. Bugün koruma altına alınmış konutlar ya da bu tarihi konutlara benzer özellik göstererek yeniden inşa edilmiş yapıların, bölgenin coğrafi ve kültürel dokusu ile olan uyumlu ilişkisi, günümüz kentlerinin yapısal dokusunda algılanmamaktadır. Bölgedeki geleneksel özelliklere sahip evler ve çevresinde gelişen tüm bu yapıların araştırma bölgesine katkısı; bölgenin karakterine uygun olmayan nitelikteki yapılaşmaları yavaşlatması olmuştur.

Araştırmalar sonucunda toplanan veriler, mesleki bilgi aktarımı ve kültürel mirasın korunması açısından önemlidir. Döneme ait örnekler üzerinden yapılan saptamalar, bölgenin sosyal profiline bağlı yaşam alışkanlıklarını, mekan kullanımı ve mobilya özelliklerini referans olarak tanımlamaktadır. Kent dokusuna bağlı gelişen mimari özelliklerin konut mekanlarına nasıl yansıdığı, aynı çalışma içinde belgelenmiş, bu yönü ile de benzer araştırmalar için temel oluşturmuştur denilebilir.

KAYNAKLAR

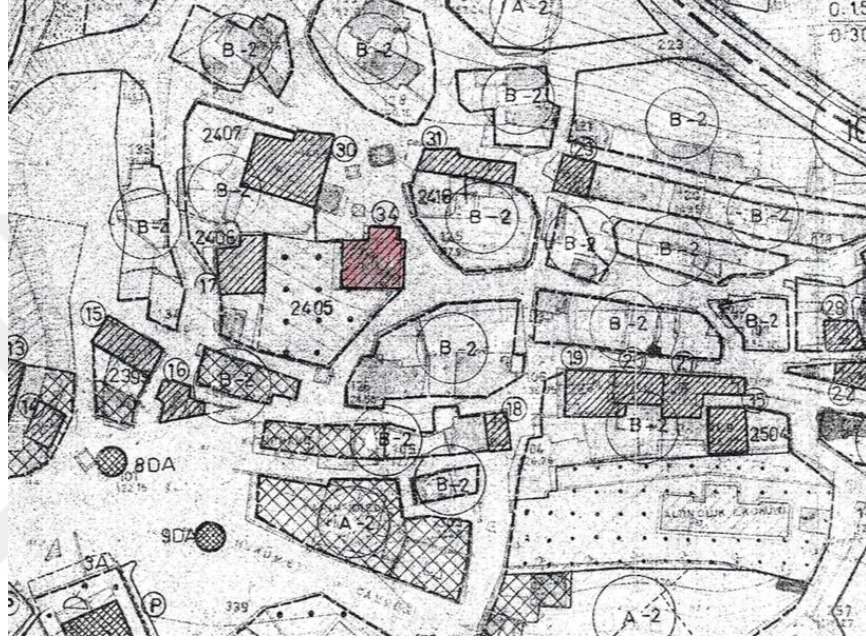
- Adalı B.**, (2013), Havran Kentsel Sit Alanı ve Dumlupınar Caddesi Koruma Önerisi, (Yüksek Lisans Tezi), Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, İstanbul.
- Ali S.**, (1999), Kuyucaklı Yusuf, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Akın B.**, (2007), Ayvalık Evleri, (Yüksek Lisans Tezi), Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Akın B.** (2015), Ayvalık Evleri' nin Cephe Karakteri Oluşumuna Etki Eden Faktörlerin Değerlendirilmesi, Sanat Tarihi Dergisi, (24)2, 121-138.
- Aslan B. İ.**, (2012), Kültür ve Konut İlişkisi; Çağdaş Konutta Geleneksel Ögelerin İzleri.
- Asımgil B. ve Erdoğan F.**, (2013), Tarihi Ayvalık Evleri Mimarisinde Bozulmaya Neden Olan Etkenlerin İncelenmesi, Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, (29)1, 49-60
- Bağbancı Ö. K., Bağbancı M. B.** (2006). Edremit (Balıkesir) Kentsel Kültür Envanteri Varlıkları. TÜBA Kültür Envanteri Dergisi, 36-37.
- Başgu M.**, (2002), Milenyumda Yaşama Savaşı Veren Balıkesir Evleri, Balıkesir Belediyesi; Balıkesir.
- Bursa Röleve ve Anıtlar Müdürlüğü**, (2017), Abdullah Efendi Konağı Kat Planları Bursa.
- Bursa Röleve ve Anıtlar Müdürlüğü**, (2017), Abdullah Efendi Konağı Ön Cephe Görünüşü, Bursa.
- Bursa Röleve ve Anıtlar Müdürlüğü**, (2017), Abdullah Efendi Konağı Vaziyet Planı, Bursa.
- Cantimur B. B.**, (2011), Tarihi Kentlerin Canlandırılmasına Yönelik Sürdürülebilir Yönetim Stratejileri: Balıkesir-Ayvalık Örneği, (Doktora Tezi), Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, İstanbul.
- Çorapçıoğlu K., Erem Ö. ve Görgülü H. C.**, (2010), *Balıkesir Kırsalında Yöresel Doku ve Mimari Özelliklere Uygun Yapılaşmanın Yaygınlaştırılması: Tipoloji Çalışmaları ve Uygulama Projeleri*. Ankara:Karamete Tanıtım Tasarım.
- Edgü E.**, (2004), *Konut Değerlendirme Sempozyumu: Çevre-davranış Teorileri Bağlamında Geleneksel Bir Kuzeybatı Ege Kasabasının Mimari Çevre Değerlendirme*, İstanbul: İTÜ Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi.
- Edremit Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü**, (2017), Çeşmeli Konak Restorasyon Öncesi Cephe Görünüşleri, Balıkesir.

- Edremit Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü**, (2017), Çeşmeli Konak Restorasyon Öncesi Kat Planları, Balıkesir.
- Edremit Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü**, (2017), Çeşmeli Konak Vaziyet Planı, Balıkesir.
- Edremit Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü**, (2017), Dülger İsmail Konağı Restorasyon Sonrası Cephe Görünüşleri, Balıkesir.
- Edremit Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü**, (2017), Dülger İsmail Konağı Restorasyon Öncesi Kat Planları, Balıkesir.
- Edremit Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü**, (2017), Dülger İsmail Konağı Restorasyon Sonrası Kat Planları, Balıkesir.
- Edremit Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü**, (2017), Dülger İsmail Konağı Vaziyet Planı, Balıkesir.
- Erdem İ. B.** (1999), Ayvalık Kent Merkezinde Kentsel Yenileme Projesi, (Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Eres Z. (2008)**, Türkiye’ de Planlı Kırsal Yerleşmelerin Tarihsel Gelişimi ve Erken Cumhuriyet Dönemi Planlı Kırsal Mimarisinin Korunması Sorunu, (Doktora Tezi), İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Gögebakan Y.** (2015), Karakteristik Bir Değer Olan Geleneksel Türk Evi’ nin Oluşumunu Belirleyen Unsurlar ve Bu Evlerin Genel Özellikleri, İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi, (1)1, 41-55.
- Gücü R., (2012)**, Geçmişten Geleceğe Edremit Körfezi Tarihi, Balıkesir: İz Ofset.
- Gür Ş. Ö., (2000)** Doğu Karadeniz Örneğinde Konut Kültürü. İstanbul: YEM Yayınevi.
- Havran Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü**, (2017), Abdullah Erten Konağı 1950 Yılı Öncesi Kat Planları, Balıkesir.
- Havran Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü**, (2017), Abdullah Erten Konağı 1950 Yılı Sonrası Kat Planları, Balıkesir.
- Havran Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü**, (2017), Abdullah Erten Konağı Vaziyet Planı, Balıkesir.
- Havran Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü**, (2017), Abdullah Erten Konağı 1. Kat Tavan Planı, Balıkesir.
- Havran Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü**, (2017), Hacazade Konağı Detay Kesit ve Görünüşleri, Balıkesir.
- Havran Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü**, (2017), Hacazade Konağı Kat Röleveleri, Balıkesir.
- Havran Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü**, (2017), Hacazade Konağı Vaziyet Planı, Balıkesir.
- İrtem E. ve Karaman E., (2004)**. Edremit Küçükkuşu arasındaki turizm faaliyetlerinin kıyı alanlarına etkisi ve önerilen yönetim programı, İTÜ Dergisi, (3)1, 3-14.
- Küçükerman Ö.,(1973)**, Anadoludaki Geleneksel Türk Evinde Mekan Organizasyonu Açısından Odalar, İstanbul: T.T.O.K. Yayınevi.

- Küçükerman Ö.**, (1985), Kendi Mekanının Arayışı İçinde Türk Evi, İstanbul: Apa Ofset Basımevi Sanayi ve Ticaret Aş.
- Özbayraktar M.** (1996), 20.YY Mobilya Tasarımı ile Mimarlığı Üzerine Karşılaştırmalı Bir İnceleme, (Yüksek Lisans Tezi), Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Özdemir İ.**, (1994), Mimari Mekanın Değerlendirilmesinde Mekan Örgütlenmesi Kavramı: Konutta Yaşama Mekanları, (Doktora Tezi), Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Özdemir Z.**, (1998), Körfezdeki Zümrüt Havran, İzmir, Meltem Ofset.
- Özçakır S.** (2013), Kişisel Görüşme, Balıkesir.
- Özyalvaç Ş. P.**, (2015), Konut Mimarisinde Lüks ve Konfor(18 YY) (Doktora Tezi), Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Sancak I. Ö.**, (2013), Altınoluk Çam Mahallesi Kentsel Sit Alanında Geleneksel Doku ve Sıraodalar Sokakları İçin Koruma Yaklaşımı (Yüksek Lisans Tezi), Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, İstanbul.
- Sönmezer İ.**, (1999), Geleneksel Türk Evinde Ahşap ve Mekan İlişkisi, (Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Turan G.** (2008), Mübadele Ayvalık, (Yüksek Lisans Tezi),Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Uzunarslan H. Ş.**, (2002), Erken Cumhuriyet Dönemi Konutlarda Mekan ve Mobilya (Doktora Tezi), Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, İstanbul.
- Yetkin G.**, (1957) Kuruluşundan Bugüne Kadar Edremit de Olup Bitenler. Balıkesir: Türk Dili Matbaası.
- Yüceşahin M. M.**, (1997). Edremit İlçesi (Balıkesir) Coğrafyası (Yüksek lisans tezi). Ankata Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Zeylan P. K.** (2009), 19. YY Sonrası Türkiye’ de Toplumsal Değişimlerin Konut Mekanına Etkisi, (Yüksek Lisans Tezi), Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, İstanbul.

EK A ABDULLAH EFENDİ KONAĞI

Balıkesir' in Altınoluk Köyü' nde Köyiçi Mevkii 2405 no' lu parselde bulunan Abdullah Efendi Konağı; 150 yıldan uzun bir geçmişe sahiptir. Konağın ilk sahibi Papazlık Kilisesi' nin rahibidir. Kurtuluş Savaşı dönemi Midilli Adası' na göç eden papaz, Ada' dan Altınoluk' a gelen Abdullah Efendi ile mallarını değış tokuş etmiş ve o günden sonra konağın ismi Abdullah Efendi olmuştur.

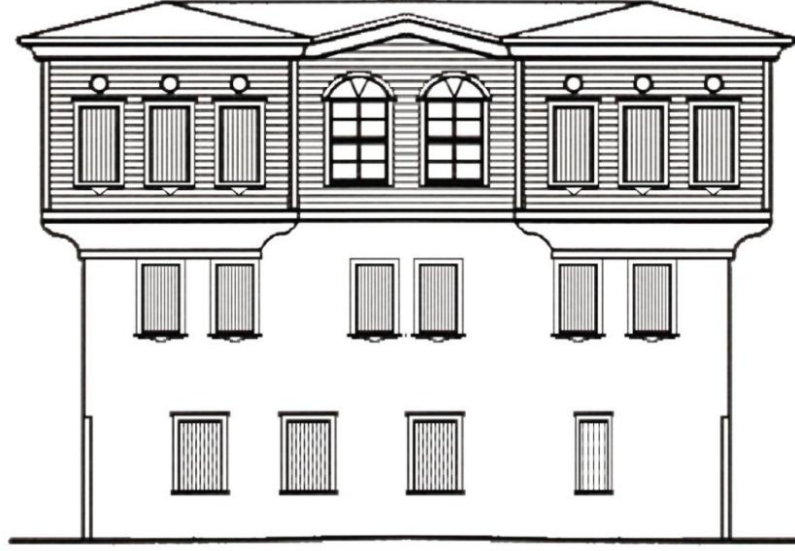

Harita A.1 Abdullah Efendi Konağı – Vaziyet planı (Bursa Röleve ve Anıtlar Müdürlüğü Arşivi)

1977 de varisleri tarafından Kültür Bakanlığı' na devrilen konak 1989-90 yıllarında restorasyon geçirmiş ancak bu restorasyon aslına uygun yapılmadığı için binanın tarihi dokusunda bozulmalar olmuştur. Son olarak 2001 yılında Tarihi Antandros Şehrini Kurtarma, Koruma ve Yaşatma Derneği' ne devredilen konak, Kültür Bakanlığı' nın yardımıyla tekrar pencere, çatı ve dış cephesi nde tadilat geçirmiştir.

Birinci katı kagir, ikini katı ahşap karkas şeklinde inşa edilmiş olan Abdullah Efendi Konağı genel plan tipi iç sofalı, ve ön cephesi çift çıkmalıdır.

Resim A.1 Abdullah Efendi Konağı – Ön cephe restorasyon sonrası görünüş (Bursa Röleve ve Anıtlar Müdürlüğü Arşivi)

Ön cephenin rölevesini ve fotoğraflarını incelediğimizde saçak altlarındaki tepe pencerelerinin kentteki mimari dokunun özelliklerini taşıdığı görülür. Çıkmaların altında yer alan metal konsollar hem taşıyıcı görevi görür hem de cephenin güzelliğini öne çıkartan bir etki yaratır.

Resim A.2 Abdullah Efendi Konağı – Cephe görünümü (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Resim A.3 Abdullah Efendi Konağı - Çıkma görünümü (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Konağın cephesindeki onarımda; maalesef aslına uygun bir uygulama gerçekleşmemiş ve fotoğraflarda da görülen taş deseni kötü bir baskı tekniği ya da kalem işçiliği ile yapılmıştır. Çatı, pencere doğramaları ve cephe yüzeyindeki ahşap bölümler aslına uygun restorasyondan geçerek varlığını devam ettiren alanlar olmuştur.

Resim A.4 Abdullah Efendi Konağı – Restorasyon sonrası dış duvarlar detayı (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Abdullah Efendi Konağı'nda baş odaların bulunduğu 2. katta; ahşap panjurlu ve çift kanatlı pencerelerde diğer katlardan farklı olarak gölgelik olarak da adlandırılan ahşap kafesler bulunmaktadır. Zemin katta ve 1. katta ise bu ahşap kafeslerin yerini demir parmaklıklar alır. (GÖLGE OLUŞTURMAK İÇİN Mİ?)

Resim A.5 Abdullah Efendi Konağı – 2 katta çift kanatlı pencereler (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

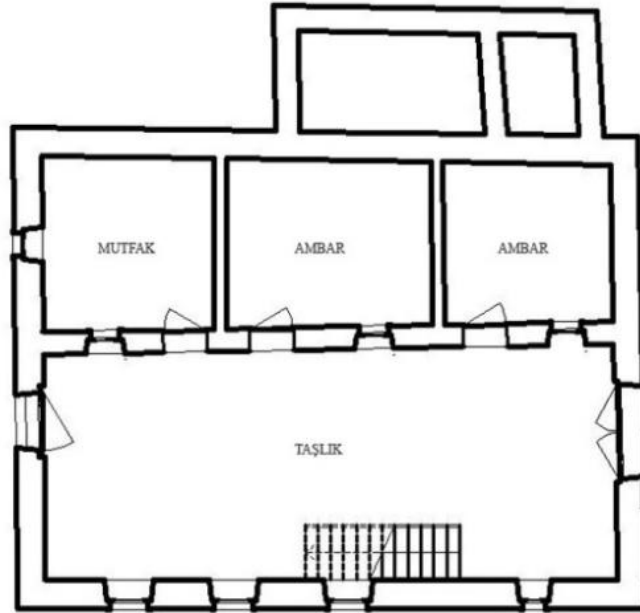
Resim A.6 Abdullah Efendi Konağı – Zemin ve 1. kat çift kanat demir parmaklıklılı pencereler (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Konakta zemin ve 1. kat pencerelerinde bulunan demir parmaklıkların detayları ön giriş kapısında ve arka bahçeye açılan kapının ahşap kanatlarının üzerinde devam eder.

Resim A.7 Abdullah Efendi Konağı – Ön giriş kapısı ve arka bahçe kapısı (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Zemin + 2 katlı olan bu yapıda zemin katta mutfak, kiler gibi ıslak hacimler ve taşlık, 1. katta sofa, 4 oda, hamam ve tuvalet, 2. katta ise yine bir sofa çıkımların yapıldığı başodalar ile birlikte artı 2 oda daha ve 1 tuvalet yer alır.

Resim A.8 Abdullah Efendi Konağı Zemin Kat Rölevesi (Bursa Röleve ve Anıtlar Müdürlüğü Arşivi)

Resim A.9 Abdullah Efendi Konağı – Zemin kat taşlık bölümü (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Katlar arasında geçişi sağlayan ahşap merdivenler zeminden 1. kata çıkarken tek kollu, 1. kattan 2. kata çıkarken de 2 kollu olarak inşa edilmiştir.

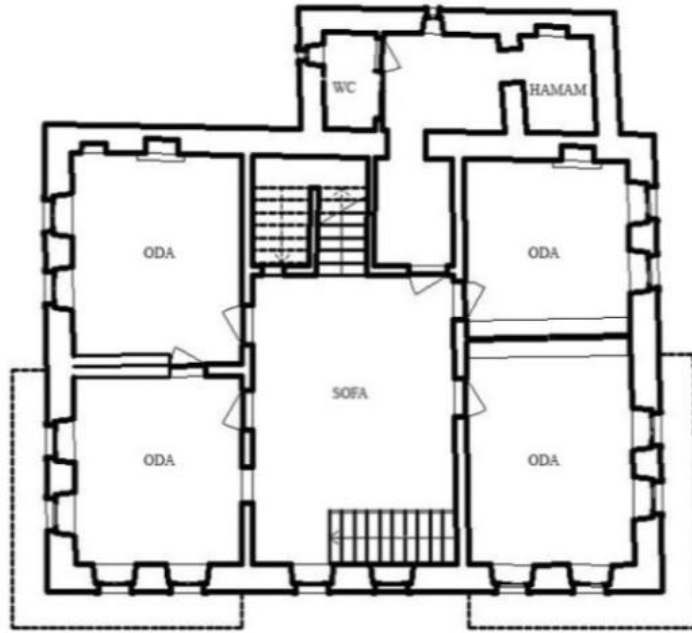
Resim A.10 Abdullah Efendi Konağı – Tek kollu ve çift kollu merdivenler (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden) (TAŞLIKTAN ÇIKAN MERDİVENSE ÇİZİMLE İLİŞKİLENDİRİLMELİ)

1. ve 2. katta bulunan sofa alanlarındaki detaylardan biri de bazı odalardan sofaya açılan pencerelerdir. Daha mahrem alanlar olan aile bireylerine ait yatak odaları dışında oturma ya da yemek odası olarak kullanılan alanlarda sofaya açılan pencereler bulunmaktadır. Bu pencereler dış cephedeki pencereler ile aynı boyutta yine ahşap doğramalı ve çift kanatlıdır.

Resim A.11 Abdullah Efendi Konağı – Sofaya açılan oda penceresi (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

1. ve 2. kat planlarında ön cepheye bakan karşılıklı odalarda sofaya açılan simetrik pencereler görülmektedir.

Resim A.12 Abdullah Efendi Konağı 1. Kat Rölevesi (Bursa Röleve ve Anıtlar Müdürlüğü Arşivi)

Katların ikisinde de sofa merkezdedir ve her katta odalar sofanın dört köşesine yerleşmiştir. Konutta manzaraya hakim ve tüm odalardan daha büyük olan başoda ise 2. kat planında köşede konumlandırılmıştır.

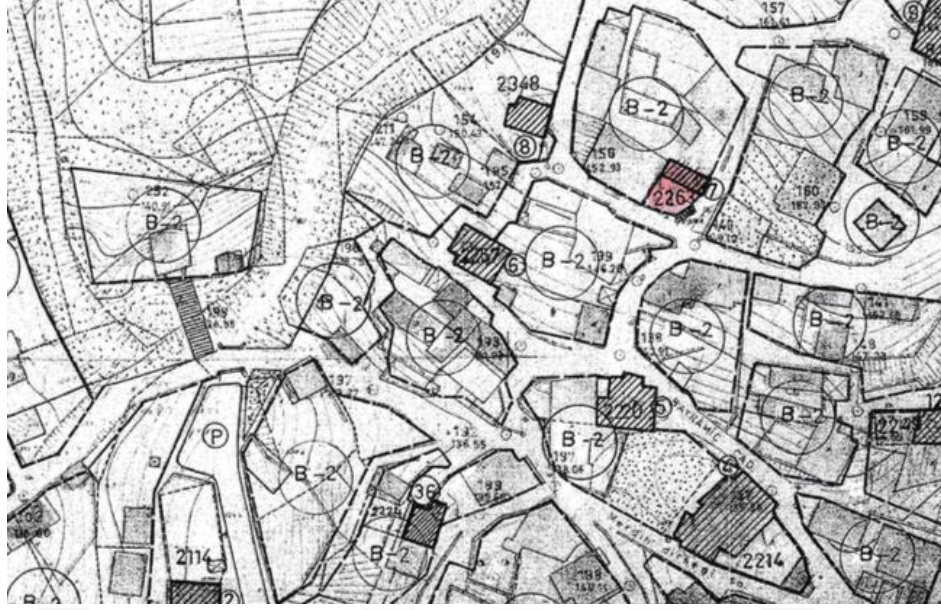

Resim A.13 Abdullah Efendi Konağı 2. Kat Rölevesi (Bursa Röleve ve Anıtlar Müdürlüğü Arşivi)

EK B ÇEŞMELİ KONAK

Adını duvarındaki çeşmeden alan Çeşmeli Konak; Altınoluk Köyü Çam Mahallesi'nde 2263 numaralı parselde bulunmaktadır. Yapımı 1850 yılına dayanan konak, Midilli' den gelen Tevfik Bey tarafından inşa edilmiştir. Geç Osmanlı Dönemi' ne ait olan, günümüzde son sahipleri tarafından butik otel olarak kullanılan ve yörede Midillili Tevfik Bey Konağı olarak da anılan Çeşmeli Konak, bugüne kadar içinde 3 farklı aileyi barındırmıştır.

Eğimli bir arazide konumlandırılmış ve alt katları daha yüksek tutularak inşa edilmiş olan konağın zemin katı ve 1. katı moloz taş, ahşap ve kerpiçten, 2. kattaki çıkma bölümleri ahşaptan yapılmıştır. Diğer konaklara göre taştan inşa edilen alt katların daha yüksek tutulması yapının kent içerisinde heybetli duruşuna sebep olmuş ve çok geniş bir manzara hakimiyeti yaratmıştır.

Harita B.1 Çeşmeli Konak – Vaziyet planı (Edremit Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü Arşivi)

Bir dönem 10 sene ara ile 2. katına yıldırım düşen, büyük bir deprem atlatan ve içerisinde yaşayan aileler tarafından bakımına fazla ilgi gösterilmeyen konağın ahşap ve taş kısımları zarar görmüş, restorasyon görmeden hemen önce çatısı yağmurdan çökmeye başlamış. Şuan ki işletmeci sahipleri konağı satın aldıktan sonra Anıtlar Kurulu onaylı projeleri ile yapıyı aslına uygun restore ettirmiştir.

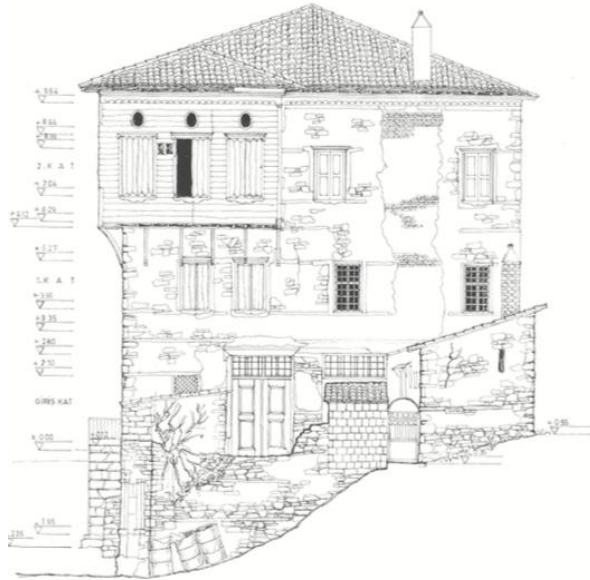
Resim B.1 Çeşmeli Konak – Restorasyon Öncesi ve Sonrası Cephe Görünüşü (Soldaki Fotoğraf Tufan Atalayman Fotoğraf Arşivi, Sağdaki Fotoğraf Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivi)

Çeşmeli Konak'ın ilk olarak cephe görünüşleri incelendiğinde kentin geleneksel dokusuna gönderme yapan çıkmalardaki tepe pencereleri dikkati çeker. Aynı Abdullah Efendi Konağı gibi Çeşmeli Konak'ın da ön cephesinde iki tarafında simetrik birer çıkma ve bu çıkmalar üzerinde sabit tepe pencereleri bulunmaktadır. İki çıkmanın orta bölümü hariç tüm kat boyunca çift kanatlı ahşap panjurlu dikdörtgen pencereler devam ederken, çıkmaların ortasındaki alanda pencere tepeleri oval yapmıştır.

Resim B.2 Çeşmeli Konak – Ön cephe restorasyon öncesi görünüşü (Edremit Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü Arşivi)

Resim B.3 Çeşmeli Konak – Yan cephe restorasyon öncesi bina girişi (Edremit Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü Arşivi)

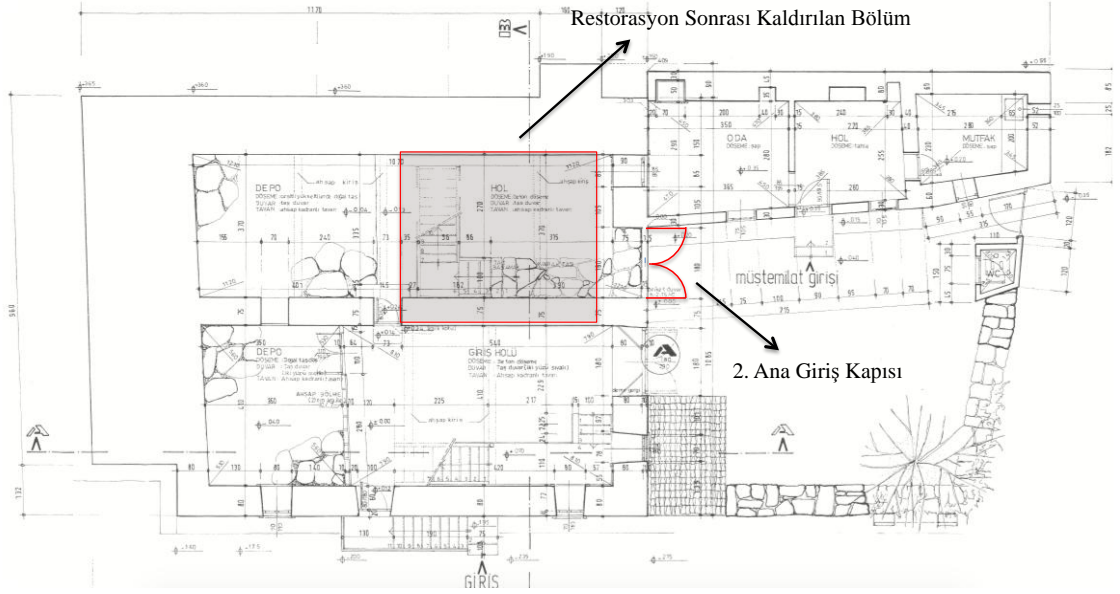
Konağın ana giriş kapısına bahçe duvarında bulunan çeşmenin yanındaki taş merdivenlerden ilerleyerek ulaşılır. Önce bir bahçe kapısı ardından çift kanatlı ahşap ana giriş kapısından geçilerek konağa girilir. Bahçe kapısı da ana giriş kapısı da yapının orjinal parçaları olmayıp genel görünüşe uygun olarak sonradan imal edilmişlerdir.

Resim B.4 Çeşmeli Konak – Restorasyon sonrası bahçe kapısı ve ana giriş kapıları
(Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Çeşmeli Konak' a bahçe kapısından giriş yapıldığında sağ tarafta bir müştemilat girişi tam karşıda da iki adet çift kanatlı ahşap kapılar görülmektedir. Ana binaya sonradan eklenmiş gibi duran müştemilat alanı yapının ilk inşasından bu yana bulunan tek katlı bir mekandır. Bu müştemilatta bir adet oda giriş holü ve mutfak bulunur.

Ana giriş kapısından girildiğinde zemin katın bölümlere ayrılmış depo alanları ve giriş holünden meydana geldiği görülür. Otel olmadan önce kalabalık ailelere ev sahipliği yapan konakta restorasyon öncesi planlara bakıldığında zemin kata ikinci bir merdiven çıkışı eklendiği görülmektedir. Sağda depo alanının içinde yer alan bu ikinci merdiven restorasyon sonrası tekrar inşa edilmeyip şuan 1. kata çıkış sadece girişin solunda bulunan tek kollu merdivenden yapılmaktadır.

Resim B.5 Çeşmeli Konak – Restorasyon öncesi zemin kat rölevesi (Edremit Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü Arşivi)

Eskiden ikinci bir kata çıkış merdiveni bulunan depo alanları şimdiki planlamasında giriş holü ile birleştirilerek geniş bir oturma alanına çevrilmiştir. Sol tarafta bulunan kata çıkış merdiveni ise eski yerinde bırakılıp merdiven altı bar bölümü olarak düzenlenmiştir.

Resim B.6 Çeşmeli Konak – Zemin kat merdiven görünüşü ve restorasyon sonrası eklenen bar bölümü ile oturma alanı (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

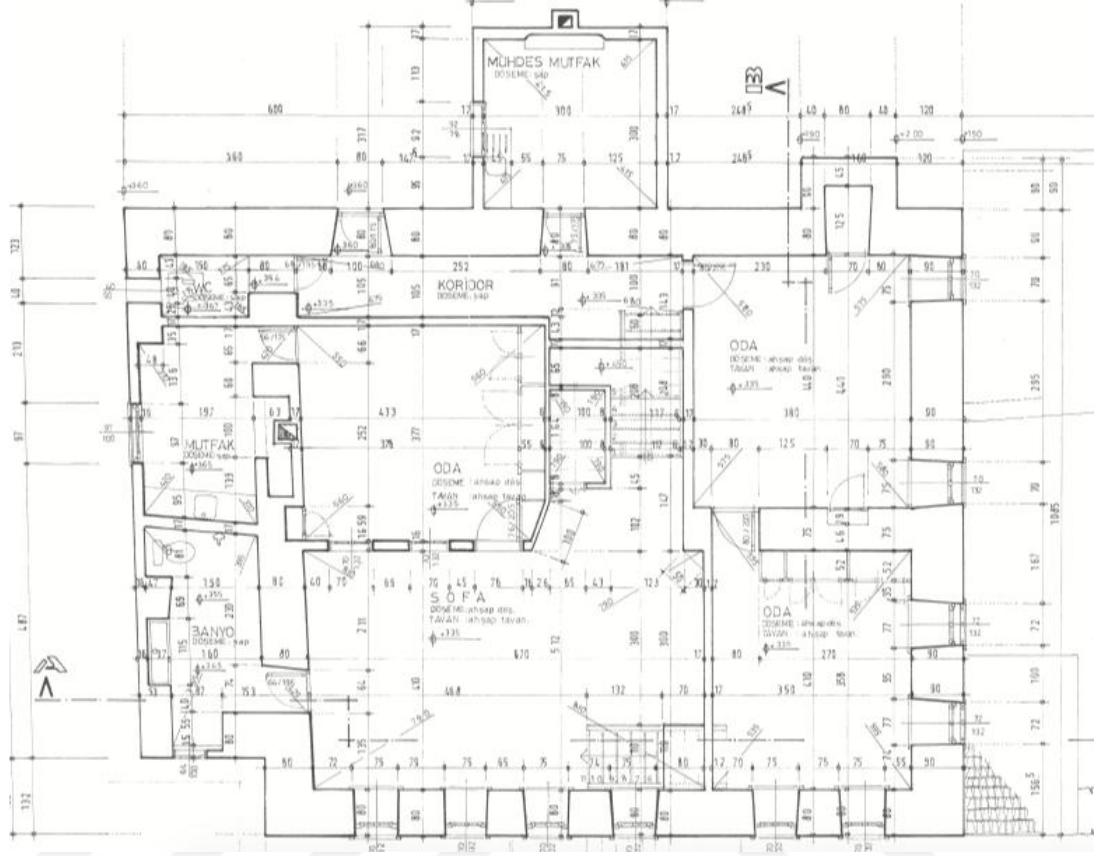
Resim B.7 Çeşmeli Konak – Restorasyon sonrası kaldırılan merdiven alanının şimdiki kullanımı (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Resim B.7 Çeşmeli Konak – Restorasyon sonrası kaldırılan depo alanının şimdiki kullanımı (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Tek kollu merdiven ile çıkılan 1. katta merdiven çıkışı sofa alanına yapılmaktadır. Bu merdiven 1. kata çıkışta sona ererken hemen karşısında bulunan iki kollu merdiven ile de 2. kata çıkış sağlanmaktadır. 1. kat; 3 adet oda, 2 adet mutfak, banyo, tuvalet ve koridordan oluşmaktadır. Bu odalardan ikisinin manzaraya açılan pencereleri bulunurken bir oda planının ortasında yer alır ve pencereleri sofa alanına açılır. Ana mutfak bölümüne bu odanın içinden geçilerek ulaşılır. Eskiden birden

fazla kullanıcının yaşaması sebebi ile bu şekilde düzenlenen 2. katın restorasyon sonrası planı, kapı ve pencere açıklıkları otele uygun olarak tekrar düzenlenmiştir.

Resim B.9 Çeşmeli Konak – Restorasyon öncesi 1. kat rölevesi (Edremit Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü Arşivi)

Konaktaki geleneksel yapıyı yansıtan unsurların çoğu restorasyon sonrası devam ettirilmeye çalışılmış ancak plan şemaları ister istemez şuan ki kullanıma daha uygun hale gelecek şekilde getirilmiştir. Katlardaki ahşap zemin döşemeleri, tavan süslemeleri, kanatlı pencere tepeli pencereleri aslına uygun olarak tekrar yapılmıştır.

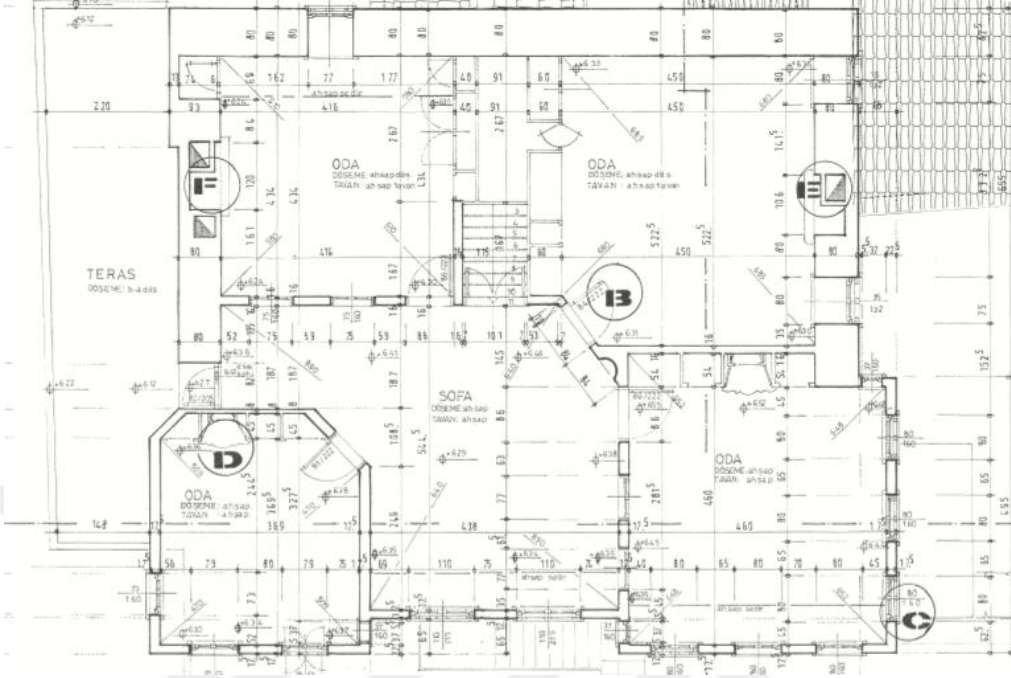
Resim B.10 Çeşmeli Konak – Restorasyon öncesi bir sofaya açıldığı düşünülen oda pencereleri, oda tavanı ve yer döşemesi (Tufan Atalayman Fotoğraf Arşivi)

Resim B.11 Çeşmeli Konak – Restorasyon öncesi bir odadan pencere ve tavan görünüşü (Tufan Atalayman Fotoğraf Arşivi)

Merdivenlerin devamında 2. kata çıkıldığında 1. kattaki gibi büyük bir sofa alanına ulaşılmaktadır. Bu katta sofa dışında alanın dört köşesine dağılmış odalar bulunur. 1. katta mutfak ve banyo olarak kullanılan alanların yerini bu katta teras alır. Katta ön

cepheye bakan iki oda da çıkmaları ile manzaraya hakim konağın önemli odaları olarak yer alır.

Resim B.12 Çeşmeli Konak - Restorasyon öncesi 2. kat rölevesi (Edremit Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü Arşivi)

Resim B.13 Çeşmeli Konak – Restorasyon öncesi 2. katta çıkmalı bir odanın görünüşü (Tufan Atalayman Fotoğraf Arşivi)

2. katta bulunan teras alanı aslına uygun olduğu düşünülen ahşap pergola ile kapatılmış ve demir korkuluklar ile çevrelenmiştir. Sadece yer döşemelerinin

restorasyon öncesi seramikten farklı olarak dökme mozaik, doğal taş vb. olabileceği düşünülmektedir.

Konağın 2. katında da oda pencerelerindeki, tavan ve yer döşemelerindeki geleneksel izler korunmaya çalışılmıştır. Aslından farklı olarak özellikle tavanlarda uygulanan el işçiliği boyamalar konağın son halinde karşımıza çıkmamaktadır.

Resim B.14 Çeşmeli Konak – Restorasyon sonrası 2. katta çıkmalı bir odanın görünüşü (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Resim B.15 Çeşmeli Konak – Restorasyon sonrası bir odanın tavan görünüşü (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Çeşmeli Konak' da yapının içi ve dış cephesi kadar adını aldığı bahçe duvarındaki çeşme de restorasyon işlemlerinden geçmiştir. Çeşmenin kendine has bitkisel ve geometrik motifli taşlarından korunabilenler korunup geri kalan kesimleri tamamen aslına uygun bir şekilde yenilenmiştir.

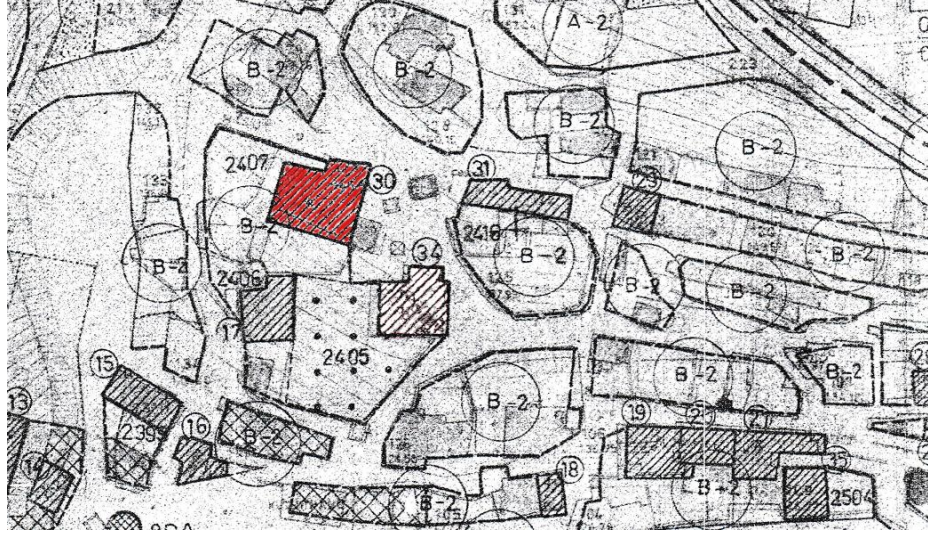

Resim B.16 Çeşmeli Konak – Restorasyon öncesi ve sonrası bahçe duvarında bulunan çeşme (Soldaki Fotoğraf Tufan Atalayman Fotoğraf Arşivi, Sağdaki Fotoğraf Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivi)

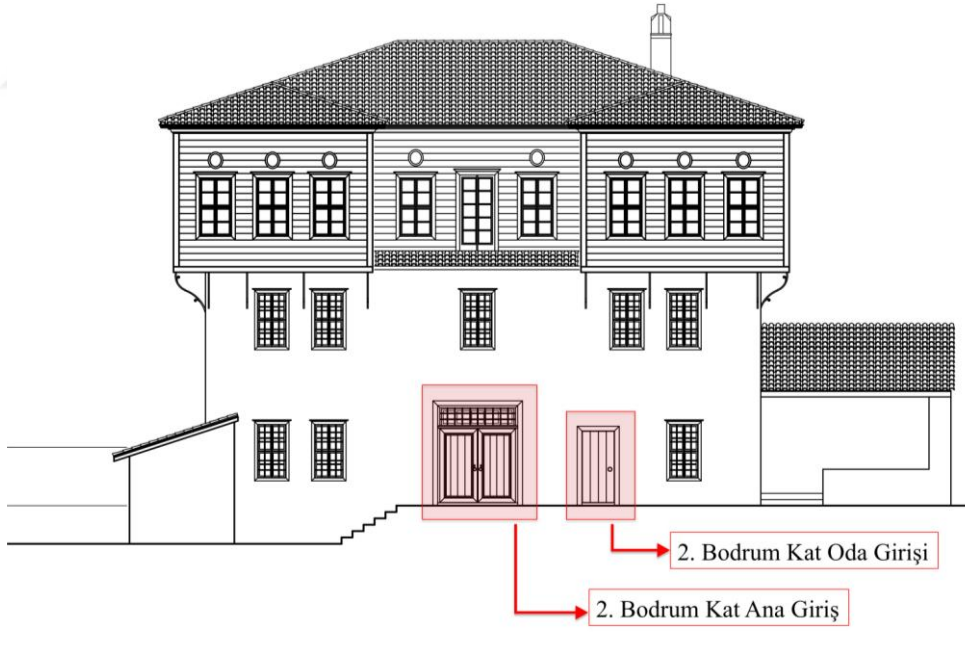
EK C DÜLGER İSMAİL KONAĞI

Altınoluk Köyü’ nde bulunan diğer bir konak da Dülger İsmail’ dir. Dülger İsmail Konağı Köyiçi Mevkii’ nde 2407 numaralı parselde yer almaktadır. Yapılış tarihi 1900 lü yılların başına dayanan konak adını aldığı Dülger İsmail tarafından yaptırılmıştır. Çeşmeli Konak gibi son sahipleri Mehmet Tokat ve ailesinden bir işletmeci tarafından satın alınıp butik otele çevrilmiştir. Konağın son hali bir harabe olduğu için Anıtlar Kurulu’ nun izni ile temeline kadar tamamen yıkılıp bire bir aslına uygun şekilde betonarme olarak tekrar yapılmıştır.

Harita C.1 Dülger İsmail Konağı – Vaziyet planı (Edremit Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü Arşivi)

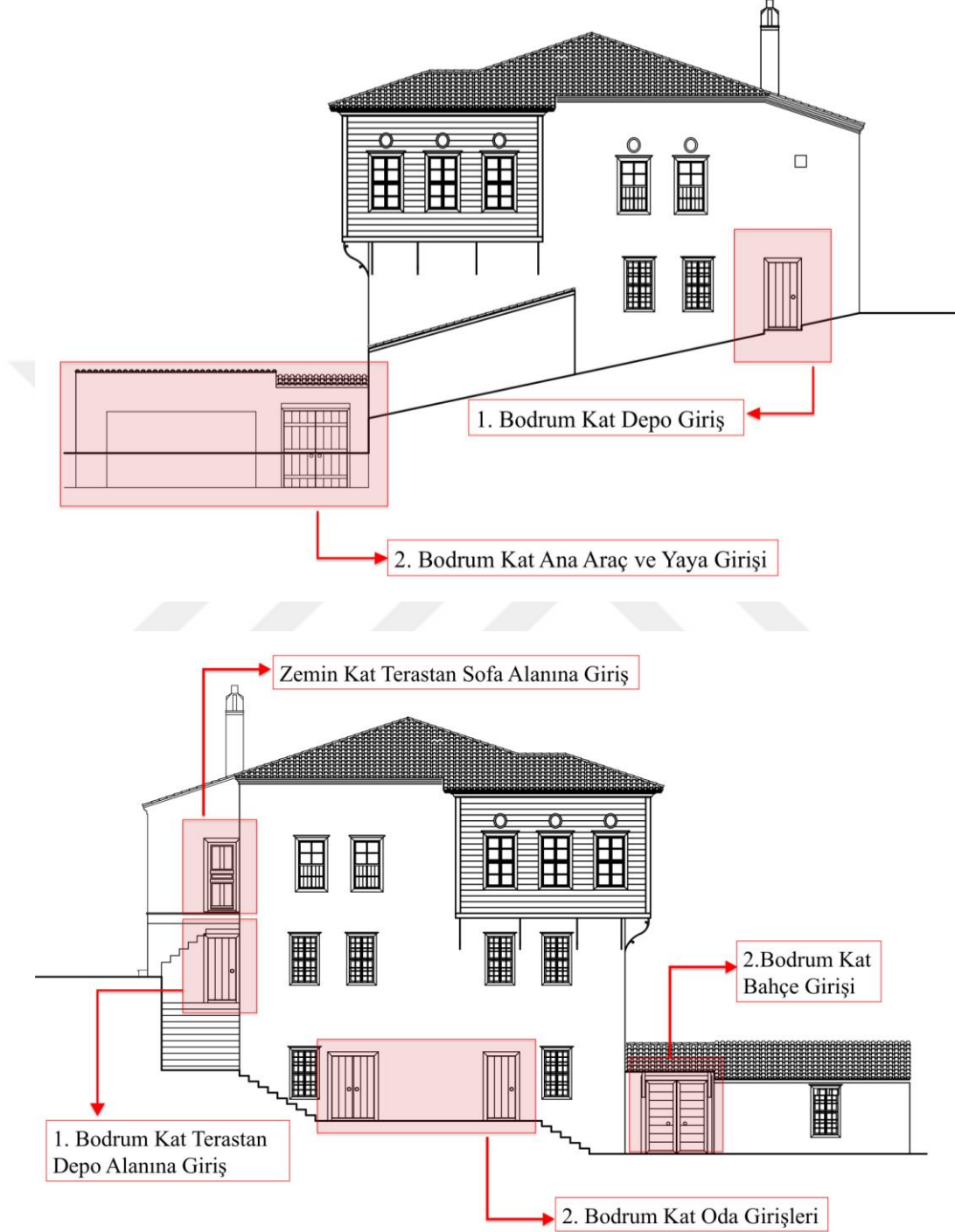
Yapı çok eğimli bir arazi üzerinde olduğu için ana giriş, depo girişi ve ahır girişi gibi her kata ayrı ayrı ulaşılabilen birden fazla giriş vardır. Konağın zemin ve 1. katı taş ve kerpiç ile 2. katı ahşap malzeme ile yapılmıştır.

Resim C.1 Dülger İsmail Konağı – Ön cephe restorasyon sonrası görünüşü (Edremit Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü Arşivi)

Dülger İsmail Konağı'nda ön cepheden başlayarak yapısal özellikleri incelendiğinde Altınoluk' daki diğer iki konağa benzer bir silüet görülmektedir. 2. katta sağ ve solda bulunan çift çıkmalar, çıkmalardaki tepe pencereleri, çatı ve saçak şekilleri en

önemli benzerliklerdir. Üç konakta da bulunan bu çıkmalar; altlarındaki payanda şekilleri ve ahşap işçilikleri ile birbirlerinden ayrılırlar. Dülger İsmail Konağı' nda payandalar demir ferforje şeklinde boydan boya devam eder.

Resim C.2 Dülger İsmail Konağı – Restorasyon sonrası sağ ve sol cephe görünüşleri
(Edremit Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü Arşivi)

Dülger İsmail Konağı' nda restorasyon sonrasında konağın karakteristik özelliklerini yansıtan detaylarında aslına uygun devam ettirildiği görülmektedir. Çıkımların altındaki demir payandalar da restorasyon sonrası bire bir aynı şekilde üretilmiştir.

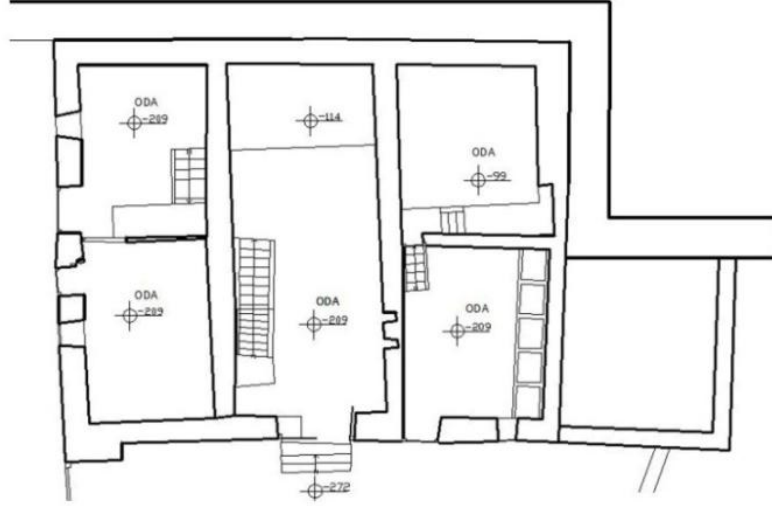

Resim C.3 Dülger İsmail Konağı – Restorasyon öncesi ve sonrası cephe görünüşü (Soldaki Fotoğraf Edremit Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü Arşivi, Sağdaki Fotoğraf Nihan Polatdemir Arşivi)

Dülger İsmail Konağı' nda bölgedeki Çeşmeli ve Abdullah Efendi Konakları' ndan farklı olarak restorasyon sonrası kat planları incelenirken özellikle yapı içindeki merdiven sistemleri ve ıslak hacimlerde değişiklik yapıldığı görülmektedir.

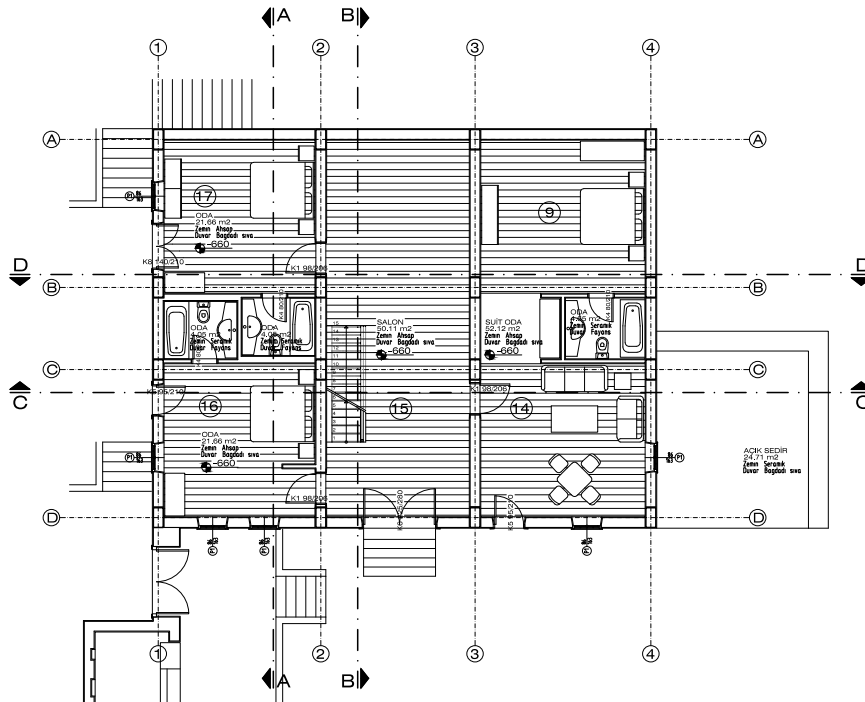
İlk inşa edildiği dönemden bu yana konağa ana girişin yapıldığı 2. bodrum kat planları karşılaştırıldığında ilk giriş holü ve içerisindeki merdiven aynı şekilde devam etmiş ancak sağda ve solda 1. bodrum kata çıkışı sağlayan oda içi merdivenler iptal edilmiştir.

Konağın eski planları incelendiğinde 2. bodrum kat ile ilgili en dikkat çekici şey; ana bina kapısından girildiğinde odalara giriş çıkışı sağlayan klasik bir sofa yapısının olmayışıdır. Burada yaşanan kalabalık aile yapısından dolayı 2. bodrum katta bulunan her odaya bahçeden girişler verilmiş, konak adeta orta sağ ve sol bölüm olarak üçe ayrılmıştır.

Resim C.4 Dülger İsmail Konağı – Restorasyon öncesi 2. bodrum kat rölevesi
(Edremit Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü Arşivi)

Ortada geniş bir giriş holü ya da oda olarak tanımlanabilecek alanın ve her bir köşede odaların olduğu 2. bodrum kat, restorasyon sonrası solda 2 oda ve 2 banyo sağda bir süt oda ve banyo olarak bölümlendirilmiştir. Bu üç odanın her birinde hem sofadan hem de bahçeden ayrı ayrı giriş çıkışları da sağlanmış, dış cephelerdeki pencere ve kapı aralıkları ise yapının eski halindeki gibi aynı yerinde devam bırakılmıştır.

Resim C.5 Dülger İsmail Konağı – Restorasyon sonrası 2. bodrum kat rölevesi
(Edremit Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü Arşivi)

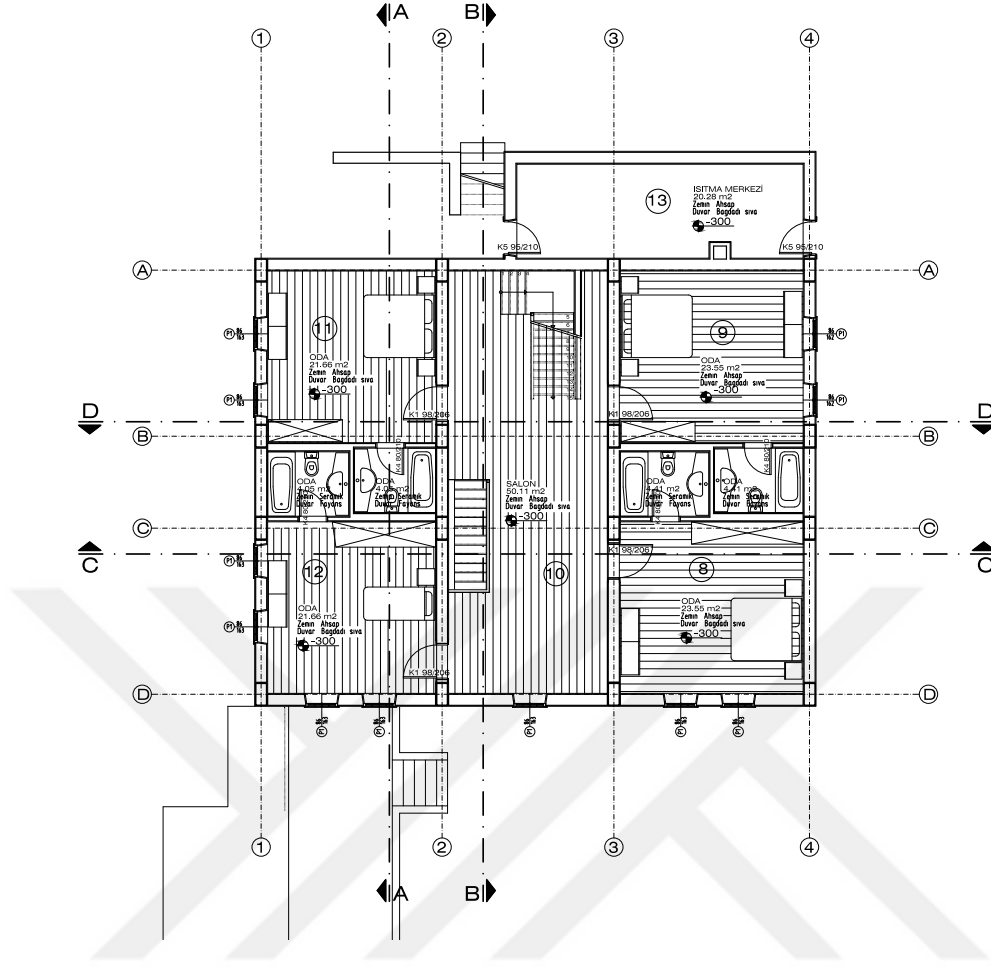
Tek kollu ahşap merdiven ile 2. bodrum kattan 1. bodrum kata çıkış yapıldığında alt izdüşümünde bir sofa alanı ve zemin kata çıkışı sağlayan başka bir çift kollu ahşap merdiven ile karşılaşılr. 1. bodrum katın şuan ki yerleşimi sağda ve solda simetrik ikişer oda ve bunlara ait banyolar ile sağlanmıştır. Restorasyon öncesi plan ile karşılaştırıldığında yine dört köşede oda olduğu ancak aynı alt kattaki gibi odaların içindeki zemin kata çıkış merdivenlerinin iptal edilip yerine bu alanların ıslak hacim olarak değerlendirildiği görülmektedir.

Eski yerleşimde 1. bodrum kattaki 4 odaya ek olarak binanın arka cephesine denk gelen ve daha çok depo vb. amaçla kullanıldığı düşünülen beşinci küçük oda ise restorasyon sonrası oda formundan tamamen çıkartılıp iki yan cepheden giriş verilerek ısıtma merkezi haline getirilmiştir.

Resim C.6 Dülger İsmail Konağı – Restorasyon öncesi 1. bodrum kat rölevesi
(Edremit Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü Arşivi)

Eski ve yeni planlara bakıldığında 1. bodrum katta da aynı 2. bodrum kat gibi odaların konumları, pencere ve kapı boşlukları cephe üzerinde aslına uygun devam ettirilmiş sadece oda merdivenleri iptal edilmiştir.

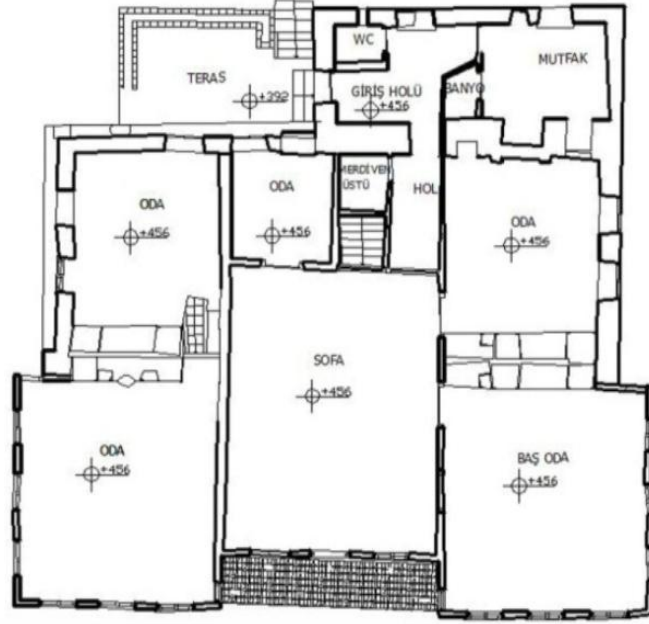

Resim C.7 Dülger İsmail Konağı – Restorasyon sonrası 1. bodrum kat rölevesi
(Edremit Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü Arşivi)

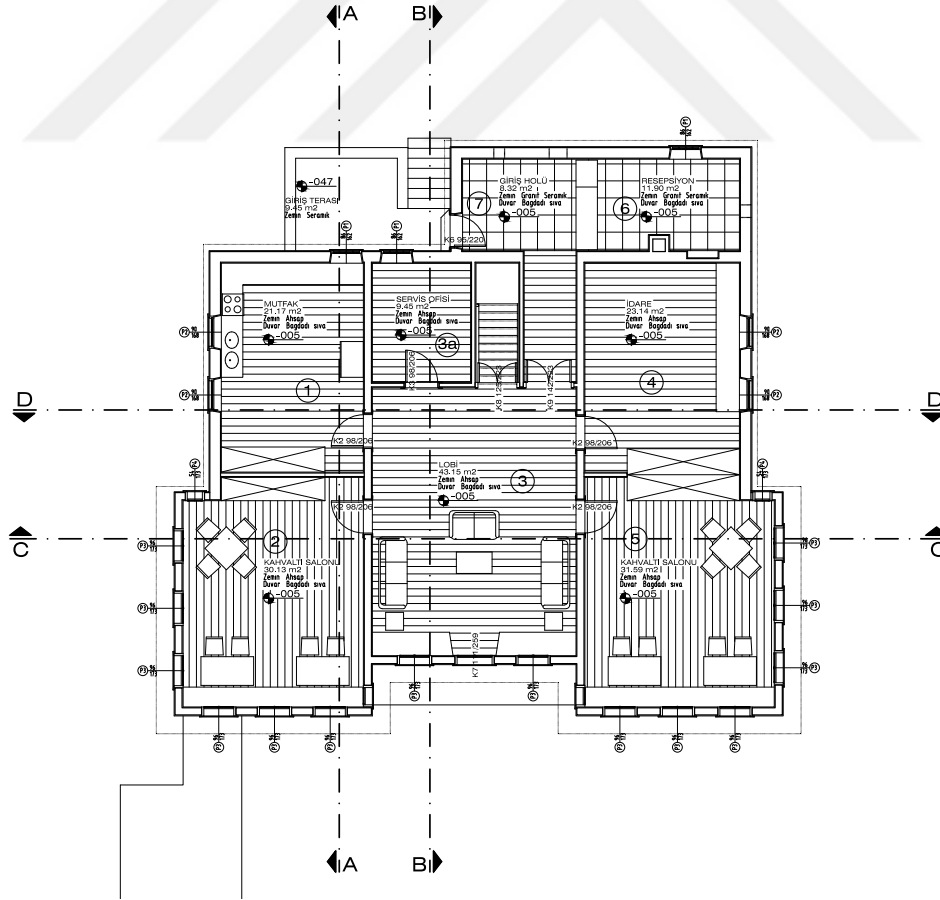
Dülger İsmail Konağı'nda cephe çıkmalarının bulunduğu zemin kat; neredeyse kullanım alanlarına kadar bire bir aynı planlama ile yeniden inşa edilmiştir. Çift kollu ahşap bir merdiven ile çıkılan zemin katta diğer katların benzeri ortada bir sofa alanı, sofanın iki yanında odalar ve çıkış merdiveninin arkasında kalan alanda bırakılan teras ile ıslak hacimler konağın ilk planlarını oluşturmaktadır.

Restorasyon sonrası otel işletmesine uygun olacak şekilde zemin kat ; resepsiyon, kahvaltı salonları, mutfak ve lobi gibi birimlerin bulunduğu alan şeklinde düzenlenmiştir. Eskiden sofa olarak geçen orta bölüm lobi olarak, çıkmaların olduğu manzaraya hakim büyük odalar ise kahvaltı salonları olarak değerlendirilmiştir.

Eskiden oda olarak kullanılan çıkmalı odaların devamındaki odalar mutfak ve idare odası olarak, teras kapısından girdikten sonra karşımıza çıkan ve eskiden mutfak olarak kullanılan alan ise artık resepsiyona alanına dönüştürülmüştür.

Resim C.8 Dülger İsmail Konağı – Restorasyon öncesi zemin kat rölevesi (Edremit Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü Arşivi)

Resim C.9 Dülger İsmail Konağı – Restorasyon sonrası 1. bodrum kat rölevesi (Edremit Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü Arşivi)

EK D ABDULLAH ERTEN KONAĞI

Abdullah Erten Konağı; 1900 lü yılların başında Balıkesir İli Havran ilçesinde 39 ada 32 parselde inşa edilmiştir. Havran' ın Dumlupınar Caddesi üzerinde kentsel sit alanı sınırları içinde olup tescilli bir yapıdır.

Harita D.1 Abdullah Erten Konağı – Vaziyet Planı (Havran Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü Arşivi)

Yapı korunmakta olup henüz hiç restorasyon geçirmemiştir. Kentsel sit alanında yer alan konağın; 1910-1950 ve 1950-1975 olarak iki ayrı restitüsyon projesi ve restorasyon projesi hazırlanmış ancak restorasyon henüz hayata geçirilmemiştir.

Abdullah Ertem Konağı' nın hem ön cephe de hem de arka cephede bahçeden iki adet girişi bulunmaktadır. Bodrum, zemin ve 1. kat olmak üzere üç katı bulunan konağın bodrum katına bahçe tarafından taş merdivenler yardımıyla inilmektedir. Duvarları moloz taş ve tuğladan inşa edilen bodrum katta sekiz tane tuğla taşıyıcı ve on beş tane ahşap dikme üzeri yine ahşap kirişlemeler bulunmaktadır. 1950-1975 döneminde sonradan yapılan müştemilat alanının bodrumuna da beton basamaklarla ulaşılmaktadır. Müştemilatta duvarlar tuğla üzeri sıvadır ve ahşap kirişleme sistemi bu duvarların üzerine yapılmıştır. Müştemilatın olduğu alan daha öncesinde ise bahçeyle bütünleşen bir taşlık olarak kullanılmıştır.

Günümüzde iç tarafından sabitlendiği için kullanılmayan ön cepheye ait giriş kapısı ahşap çift kanatlı ve demir parmaklıdır. Şuan konağa girişin yapıldığı arka cephedeki kapı ise ahşap çift kanatlı, üst bölümü sabit pencerelerden oluşan doğramalıdır. Abdullah Erten Konağı' nın ön cephesine ait duvarda tıpkı Çeşmeli Konak gibi taş çeşme bulunmaktadır.

Resim D.3 Abdullah Erten Konağı – Ön ve arka cepheye ait giriş kapıları (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

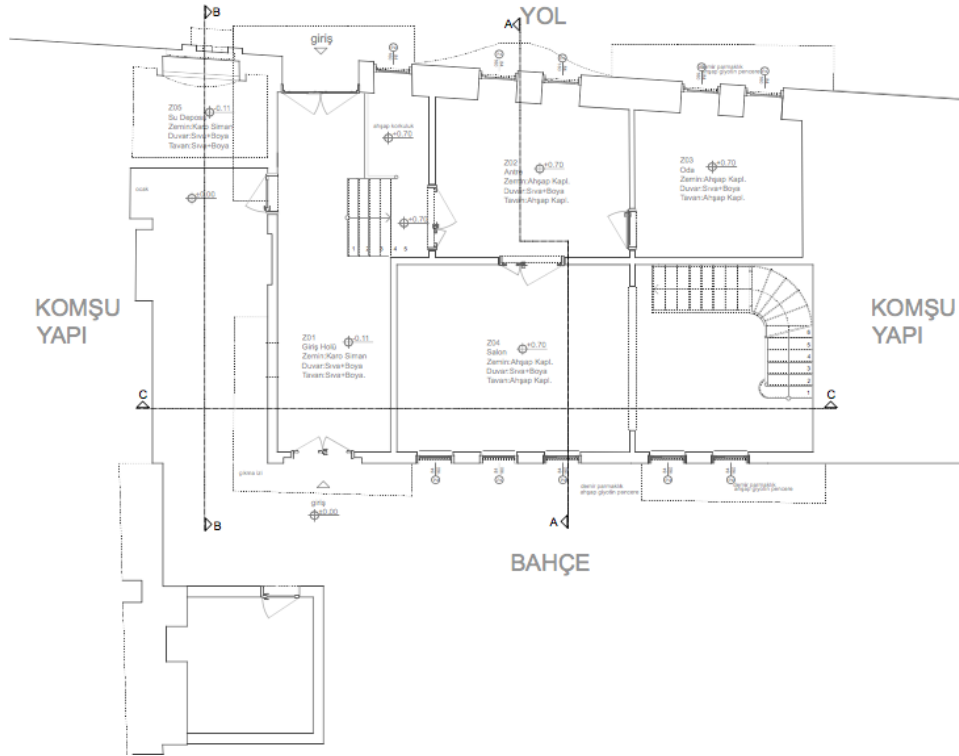

Resim D.4 Abdullah Erten Konağı – Ön cephe duvarında bulunan tarihi çeşme (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

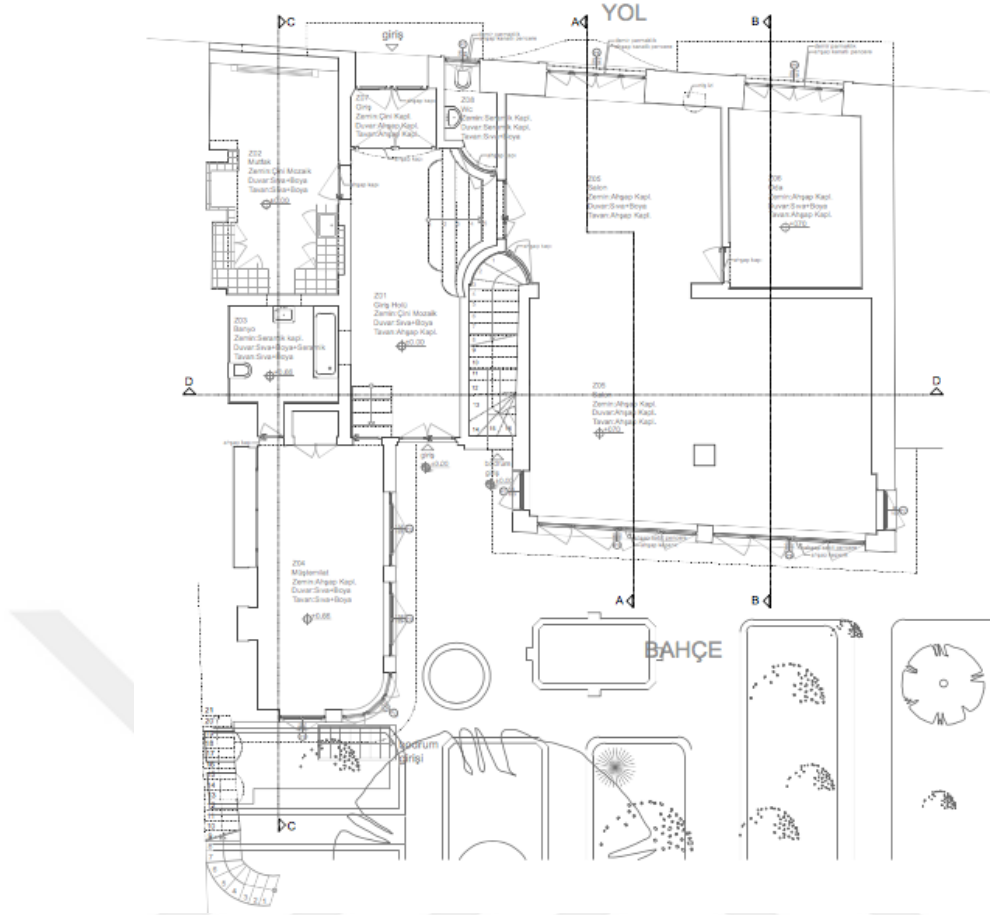
Abdullah Erten Konağı içinde ve dışındaki değişikliklerin çoğu zemin katta gerçekleşmiştir. İlk inşa edildiği dönemde zemin kat; büyük bir giriş holü, antre, salon ve bir odadan meydana gelirken konağın son hali incelendiğinde eskiden binanın sağ cephesinde su deposu ve taşlık olarak kullanılan alanın; mutfak, banyo ve müstemilat olarak devam ettirildiği, giriş holünden sonra basamaklarla çıkılan antrenin salona bağlanıp büyük bir salon alanının oluşturulduğu görülmektedir.

Zemin kattaki iç mekanların arasındaki bu değişikliklerin yanında doğramalarda, mekanlar arası geçişlerde, duvar ve tavan döşemelerinde de zamanla değişikliğe gidildiği bilinmektedir.

Yapının günümüzdeki son halinde sokağa açılan büyük tek pencere 1910-1950 yılları arası iki adet giyotin pencereden oluşmaktadır. Yine bu dönemde giriş holünden antreye çıkışı sağlayan düz basamaklı merdivenlerin yerini kenarları oval ve daha gösterişli salon alanına çıkış merdivenleri almıştır. Şimdiki halinde salona girişte sağ tarafta lambri ile gizlenen ve kapı ile ulaşılan 1.kata çıkış merdiveni ilk inşa edildiği dönemde salona girişte sol tarafta ve açık bulunmaktadır.

Resim D.5 Abdullah Ertem Konağı – (1910 – 1950) yılları arası zemin kat planı
(Havran Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü Arşivi)

Resim D.6 Abdullah Erten Konağı – Zemin kat rölevesi (Havran Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü Arşivi)

Salonun ön cephesindeki büyük pencere gibi bahçeye açılan pencereleri de ilk inşa edildiği dönemde beş adet giyotin pencere olarak yapılmıştır. Bu pencereler günümüzdeki halinde panjurlu ve kanatlıdır.

Günümüzde zemin katta salon tavanı ve duvarlar lambri, yerler parkedir. Konağın il yapıldığı döneme göre tavan ve yer döşemeleri ahşap, duvarlar sıva + boya olarak devam etmektedir.

İlk inşa edildiği dönemde giriş holünden antreye geçişi sağlayan basamakların hemen solunda ahşap korkulukla çevrilmiş bir bekleme alanının olduğu görülmektedir. Daha sonra antrenin kaldırılmasıyla direk salona bağlanan giriş holünde ana giriş kapısından sonra çift kanatlı bir ahşap kapı daha koyulmuş ve bu iki kapı arasındaki yer bekleme alanına çevrilerek eskiden bekleme alanı olan yer ise küçük bir tuvalete dönüştürülmüştür.

Resim D.7 Abdullah Ertem Konağı – Ana giriş kapısı önünde giriş holüne çıkan ahşap kanatlı ikinci kapı ve salona çıkan merdivenler (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Resim D.8 Abdullah Erten Konağı – Bahçedeki taşlık bölümüne sonradan eklenen müştemilat (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Abdullah Erten Konağı' nda zemin kattan 1. kata çıkış yapıldığında eskiden geniş bir sofa alanının yerine daha küçük bir antre alanına ulaşılmaktadır. Daha önce merdiven çıkışının yapıldığı alan depoya çevrilirken sofanın küçük bir kolu olan alan küçük bir oda olarak değerlendirilmiştir. Sofayı bölümlendirmek için kullanılan eğrisel duvarlarda odadan yeni antreye açılan ahşap sabit pencereler kullanılmıştır. Bu

pencerelerin yanı sıra yeni antre alanında altı adet aynı özellikte ahşap oda kapıları ve ahşap merdiven korkulukları karşımıza çıkar.

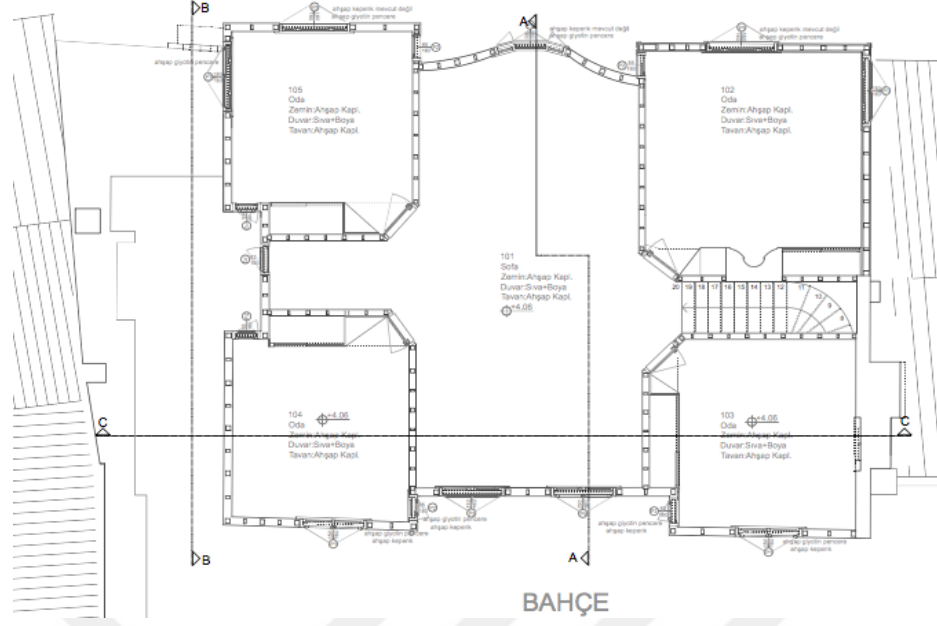

Resim D.9 Abdullah Erten Konağı – 1.kat antre alanı oda kapıları ve merdiven korkuluğu (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

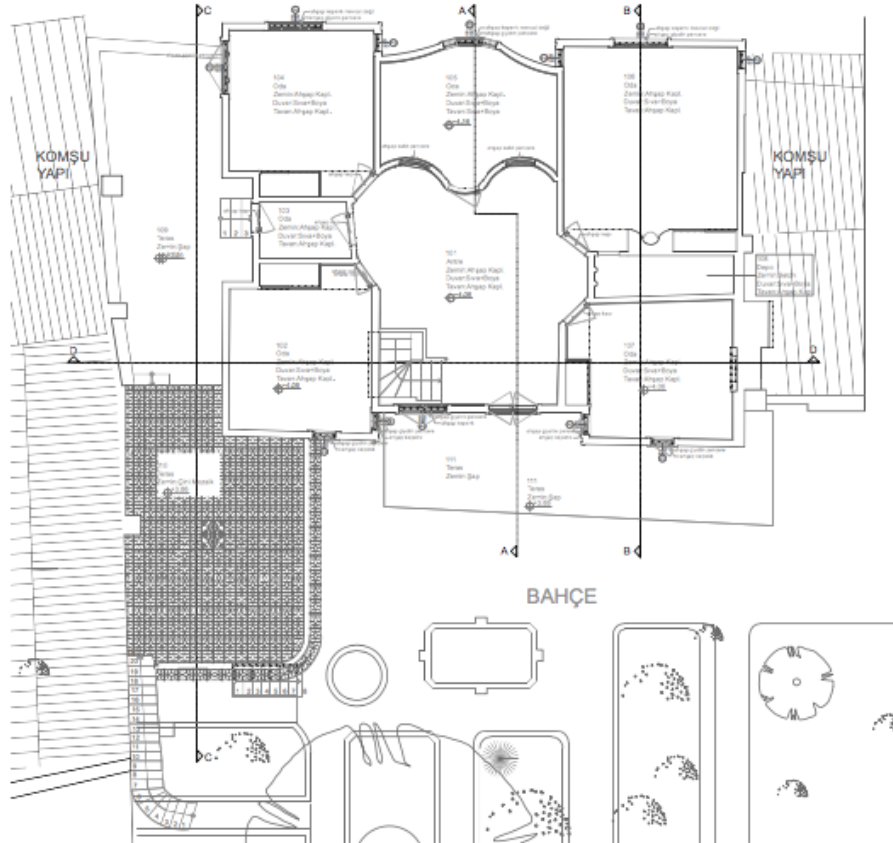
Konağın ilk inşasında planlanan ahşap kepenkli giyotin pencereler günümüzde de varlığını devam ettirmektedir.

Resim D.10 Abdullah Erten Konağı – 1 kat arka cephe ahşap kepenkli giyotin pencereler (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

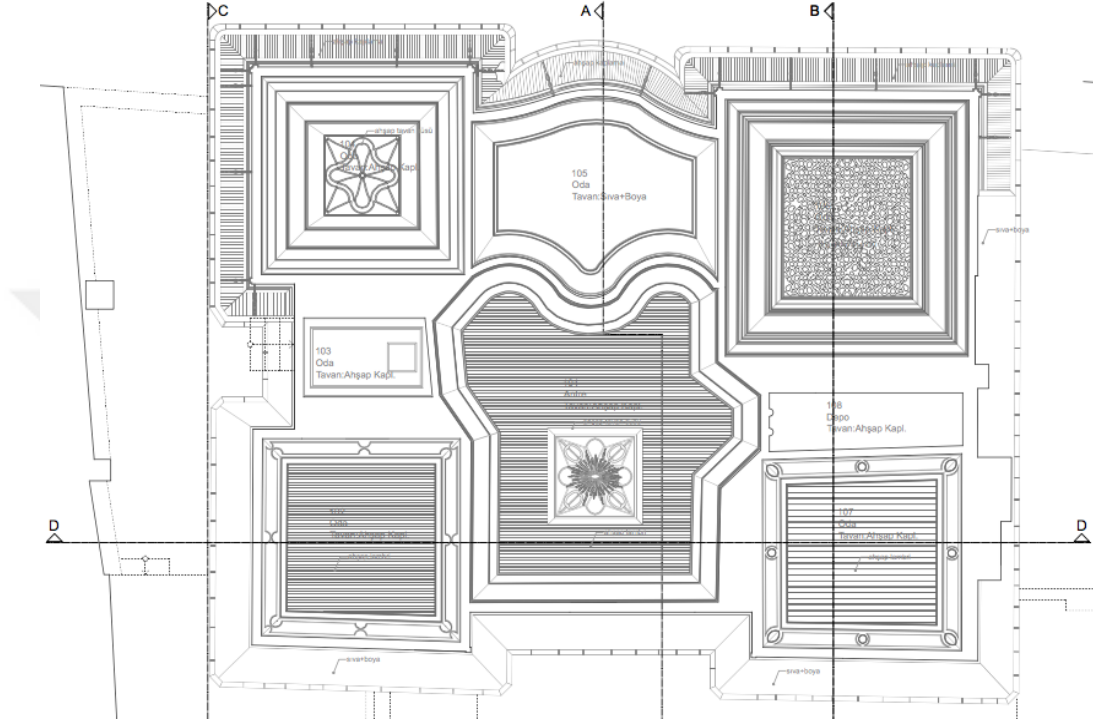
Resim D.11 Abdullah Erten Konağı – (1910-1950) yılları arası 1. kat planı (Havran Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü Arşivi)

Resim D.12 Abdullah Erten Konağı – 1. kat rölevesi (Havran Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü Arşivi)

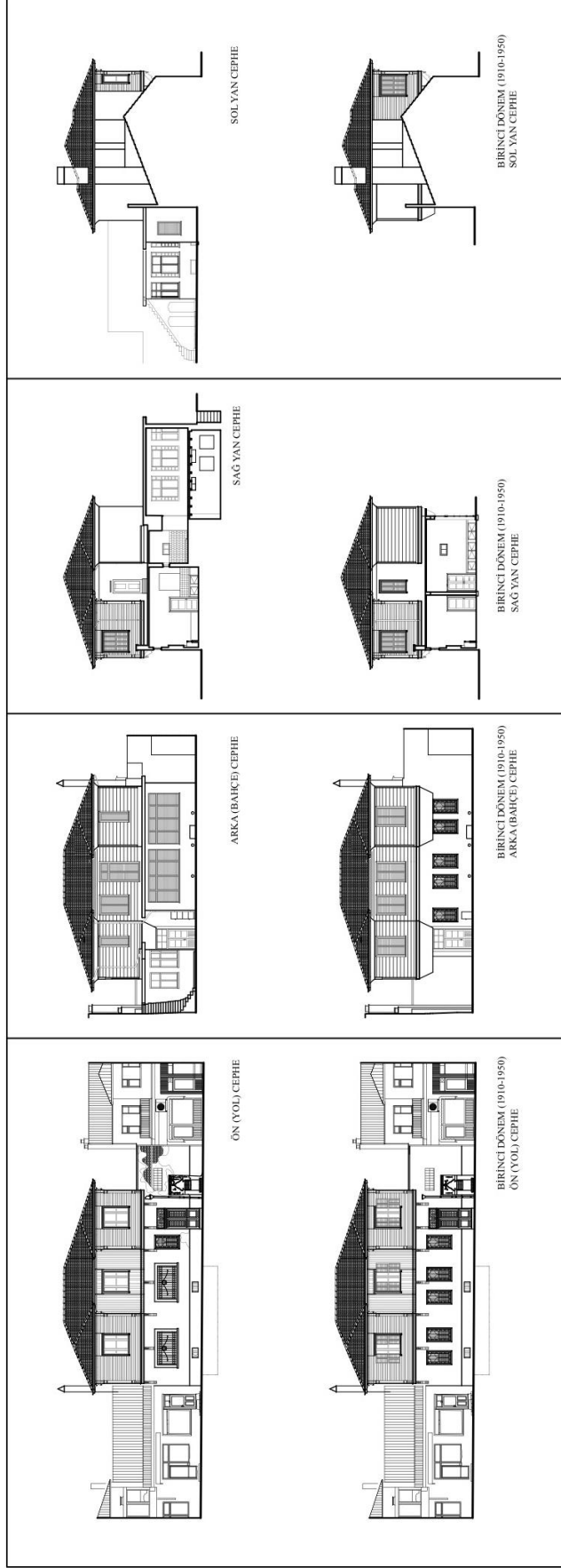
Konağın 1. katında yer alan odalarda Geleneksel Türk Evi' ne uygun tavana kadar devam eden dolap ve yüklükler günümüze kadar gelmiştir. Aynı şekilde tavanlardaki ahşap süslemeler bazı odalarda ve sofa alanında hala bulunmaktadır. 1. Kat alanında da zemin kattaki gibi tavan ve zemin döşemelerinin aslı ahşap duvarlar da sıva + boyadır.

Resim D.13 Abdullah Erten Konağı – 1. kat mevcut tavan planı (Havran Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü Arşivi)

Abdullah Ertem Konağı' nın içindeki mekânsal değişiklikler cephe görünüşlerinin de büyük ölçüde değişmesine sebep olmuştur. Katlardaki pencere stilleri ve dış mekanlara giriş çıkışlar yüzeysel değişimler yaratırken, bahçe alanına sonradan eklenen müstemilat ise ortaya kütleli bir fark çıkartmıştır.

Cephedeki çıkmaların sabit kalması genel anlamda Geleneksel Türk Evi özelliğinin devam etmesini sağlasa da özellikle pencere şekil ve malzemeleri yaşanan döneme göre değişikliğe uğramış bu da yapının aslından kısmen uzaklaşmasına sebep olmuştur. Cepheledeki bu değişimler en net 1. restitüsyon ve röleve çalışmalarının karşılaştırılması ile ortaya çıkmaktadır.

Resim D.14 Abdullah Erten Konağı'nın cephelerinin 1. Restitüsyon(1910-1950) ve Röleve çizimlerinin karşılaştırılması

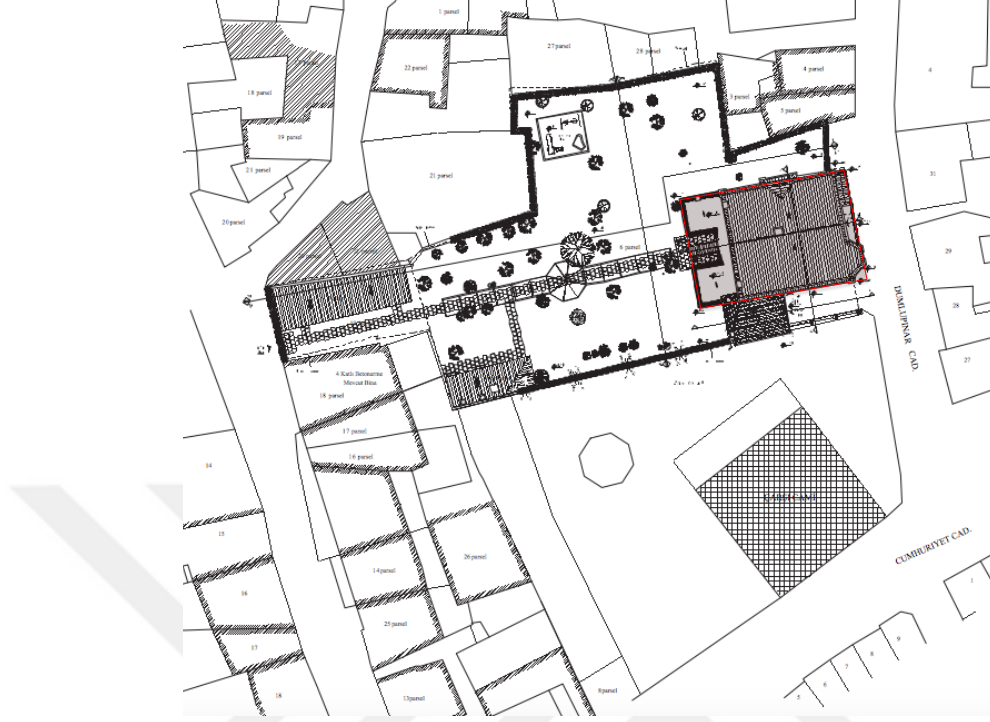
Resim D.15 Abdullah Erten Konağı – Ön Cephe Görünüşü (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

EK E HOCAZADE KONAĞI

Hocazade Konağı; Havran' da 59 Ada 6 Parsel' de 1911-1912 yılları arası Hocazade Abdurrahim Efendi tarafından yaptırılmıştır. Aslı 1800 lü yılların sonunda ahşap olarak yapılan konak, sonrasında geãirdiđi bir yangın sonucu harabe olmuş, bu sebeple ikinci kez inşa edilirken tuğla kullanılmıştır.

1962 yılına kadar yirmiden fazla kişiye aynı ayda içinde barındıran konak, Abdurrahim Efendi ve eşinin vefatı ile bu yıldan sonra varisi Fatma Özgönül Budaras' a geãmiřtir. 3 yıl konakta ikamet eden Fatma Hanım; bu kadar büyük bir evi idare edemediği için 1965 yılında konaktan ayrılmıştır. 40 yıl boyunca hiã kullanılmayan konağı 2006 yılında devlete bağışlamışlardır. 2006 yılından sonra İl

Özel İdaresi tarafından restore edilmeye başlamış 2014 yılında da Havran Belediyesi' ne devredilerek ismi Havran Kent Müzesi olarak değiştirilmiştir.

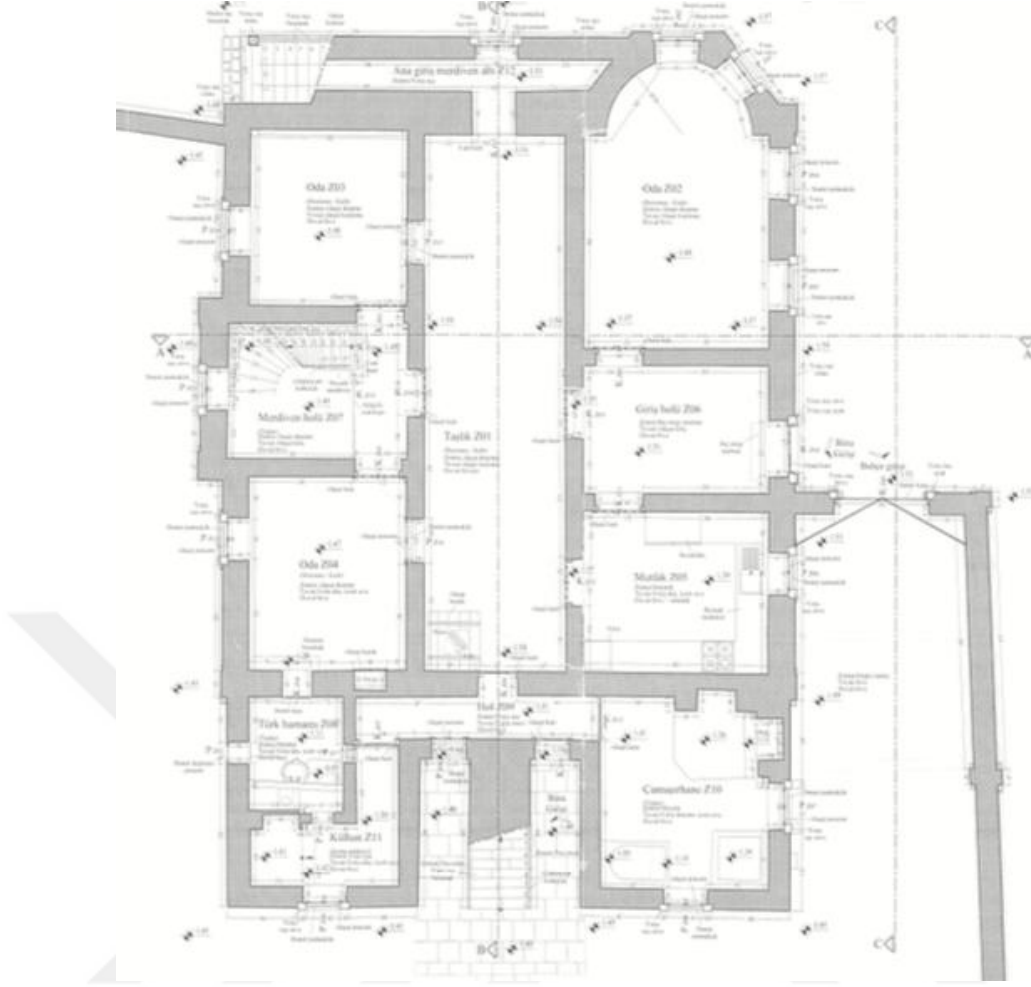

Harita E.1 Hocasade Konağı – Vaziyet planı (Havran Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü Arşivi)

Hocasade Konağı'nda ön cephede bir ana giriş ve bir bahçe girişi, arka cephede biri zemin katta biri 1. kata bağlanan iki bina girişi ve sol cephede zemin katta bir bina girişi daha bulunmaktadır.

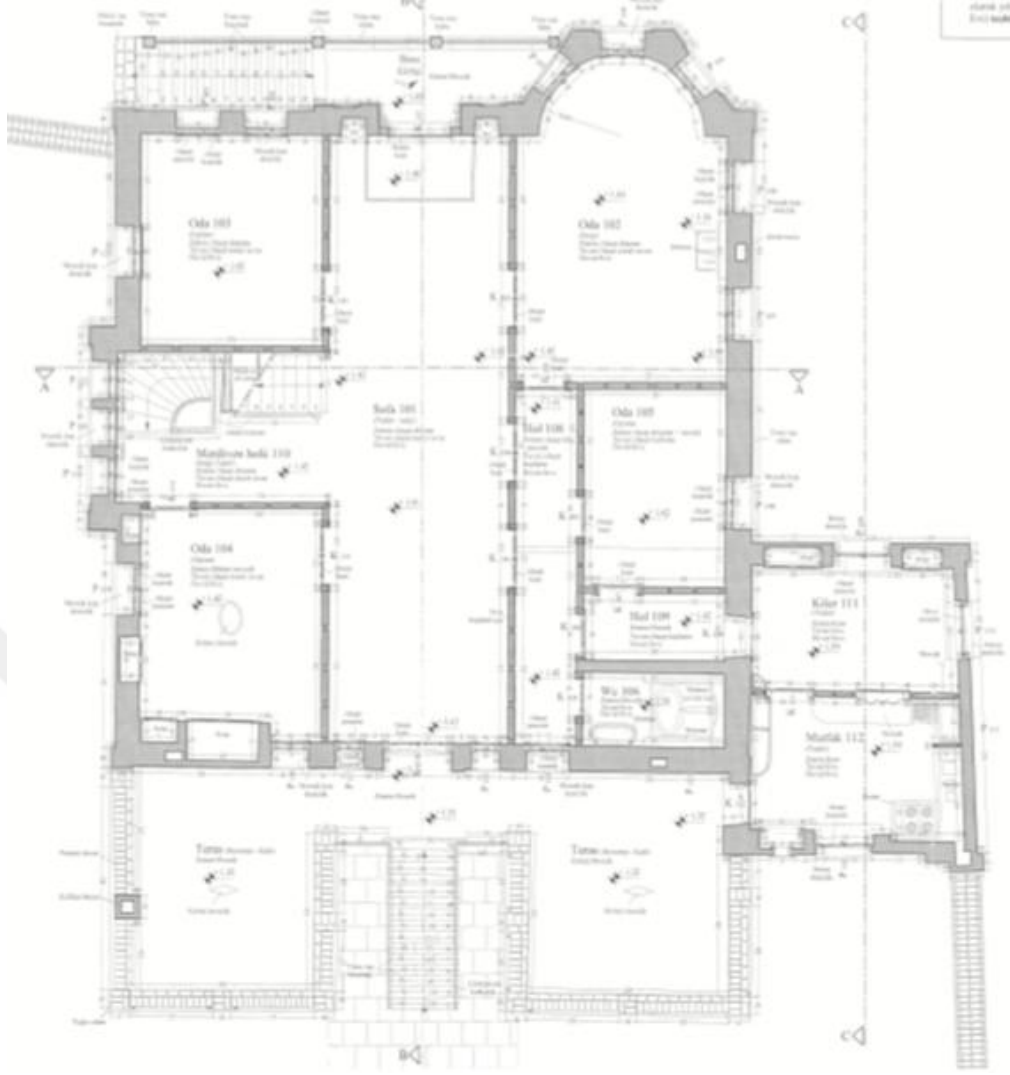
Konağın zemin katında taşlık alana açılan üç oda, Türk Hamamı, çamaşırhane, mutfak gibi ıslak hacimler yer almaktadır. Bu katta odaların ve taşlık alanın zemini ahşap kaplama, hamam zemini mermer, hamamın ısıtma merkezi olan külhan zemini ve hol yonu taşı, çamaşırhane zemini mozaik, mutfak zemini ise seramik malzeme ile döşenmiştir. Islak hacimler ve arka oda hariç tüm bölümlerde tavan kaplaması ahşap, geri kalan alanlarda volta döşeme üzeri sıvadır.

Zemin katta taşlık alanın tam ortasında yer almaktadır. Taşlığın bir tarafında ön cepheye bakan bir oda, giriş holü ve mutfak alanı sıralanırken diğer tarafta 1. kata çıkan mozaik kaplı merdiven ve merdivenin iki tarafında odalar sıralanmaktadır. Taşlığın bahçe tarafına bakan bölümünde ahşap küçük bir kapı ve bu kapının ardında hamam ile çamaşırhaneye bağlanan hol bulunmaktadır.

Resim E.1 Hoca zade Konağı – Zemin kat rölevesi (Havran Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü Arşivi)

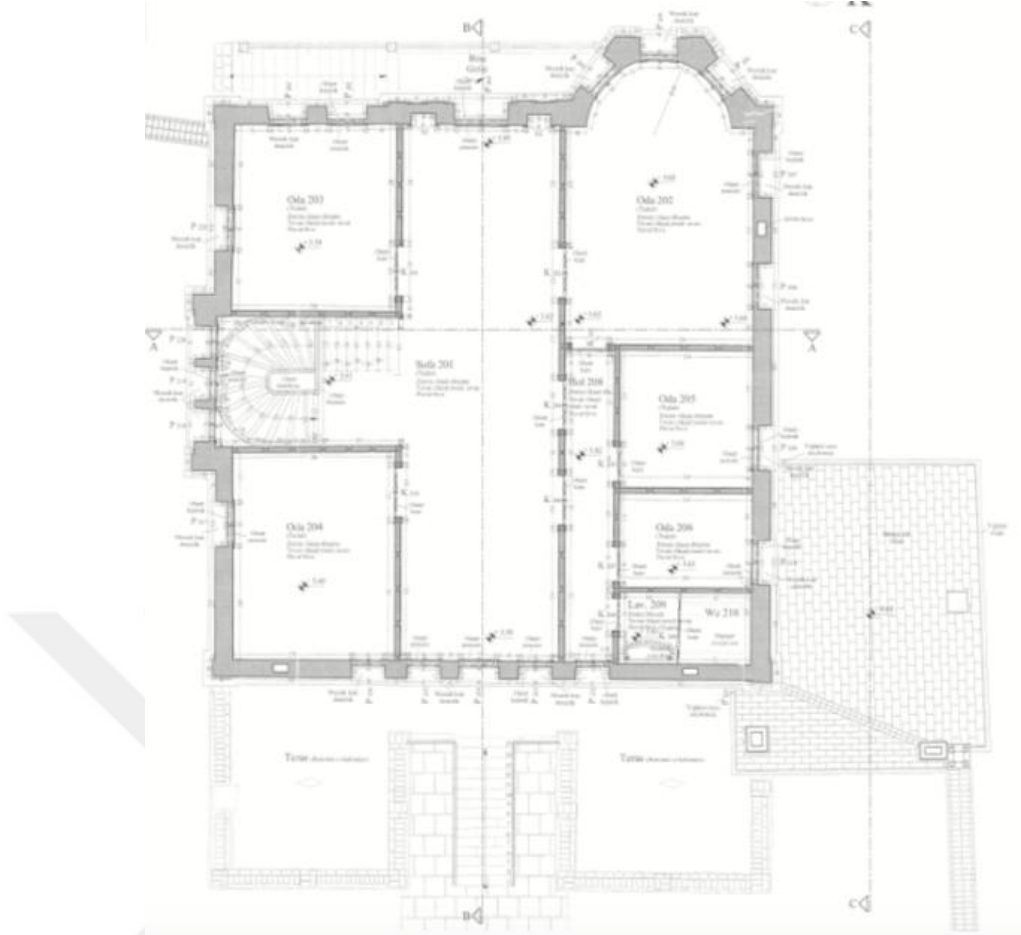
1. kata çift kollu ahşap merdiven ile ulaşıldığında yaşam alanlarını ikiye bölen bir orta sofa ile karşılaşmaktadır. Bu sofanın bir tarafında katlar arası merdiven ve iki yanındaki odalar yer alırken bir tarafında iki oda, farklı alanların arasında iki hol ve wc bulunmaktadır. Ayrıca bu katta da ard arda iki holden geçilerek mutfak ve kiler alanlarına ulaşılmaktadır. Konağın ana girişi bu katın ön cephesinden yapılırken, arka cephesinde bulunan teras alanlarından da yine 1. kat sofaya ve mutfağa giriş yapılabilmektedir.

Resim E.2 Hocaazade Konağı – 1. kat kat rölevesi (Havran Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü Arşivi)

1. katta tavan döşemeleri mutfak, kiler ve wc dışındaki tüm alanda ahşap kaplama, ıslak hacimlerde sıva olarak yapılmıştır. Zemin döşemesindeki sistem tavandan farklı olarak merdivenin sağındaki odada, hollerde ve wc de dökme mozaik, mutfak ve kilerde karo, geri kalan alanlarda ahşap döşeme olarak devam etmiştir.

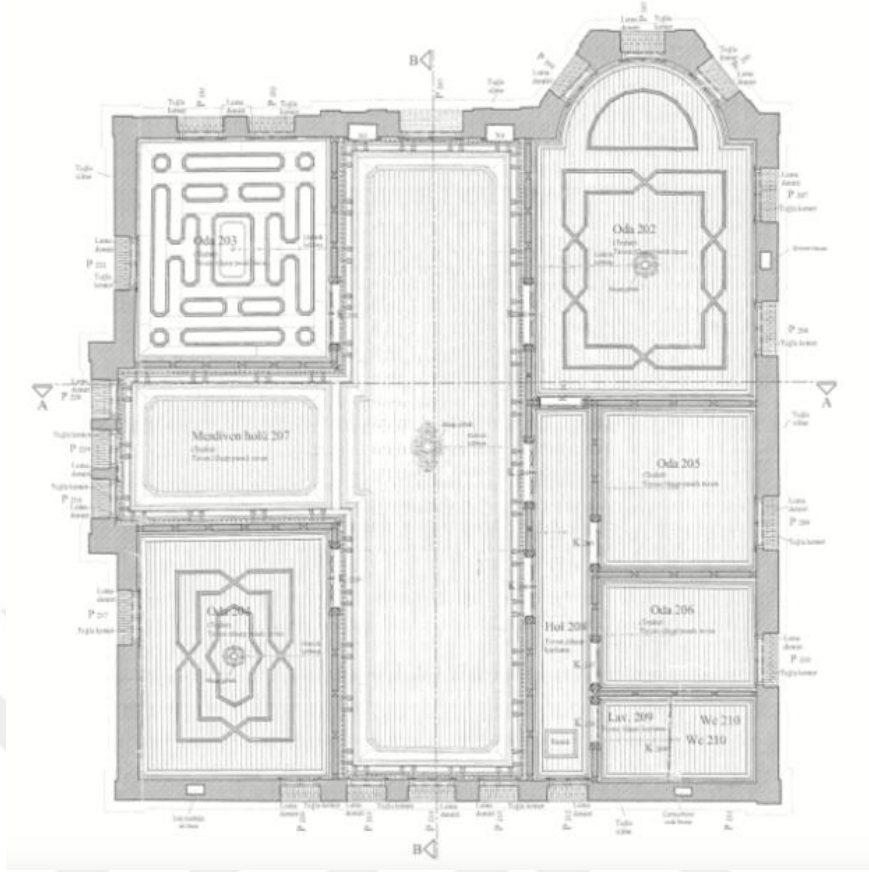
Zemin kattan 1. kata çıkan merdivenler 2. kata çıkışta da devam etmektedir. 2. katta ilk olarak yine büyük bir sofa mekanı karşımıza çıkar. Burada sol bölümdeki iki oda ve cephesi çıkmalı oda aynı şekilde 2. katta da devam ederken çıkmalı odanın hizasında devam eden alanın iki oda, hol ve wc olarak devam ettiği görülür.

Resim E.3 Hoca zade Konağı – 2. kat kat rölevesi (Havran Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü Arşivi)

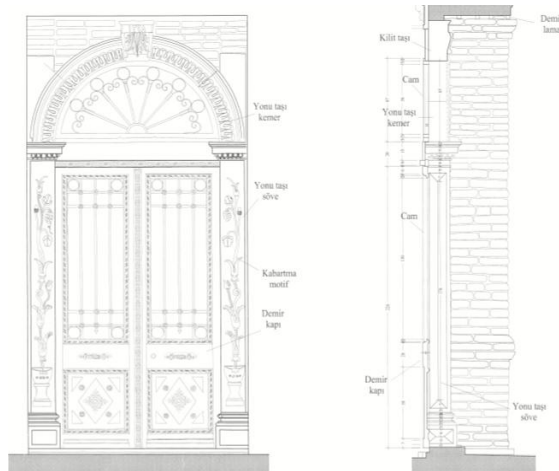
Hoca zade Konağı' nda 2. katta tüm odalarda, sofa alanında ve holde zemin döşemeleri ahşap, wc de mozaikten yapılmıştır. Bu kat bir çok detayıyla konağın en gösterişli katı olarak karşımıza çıkmaktadır. Diğer alanlara göre burada tavan döşemelerinin sade ahşap kaplamadan farklı olarak ahşap pasalar ile süslenmiş olması bunun en belirgin örneğidir. Konaktaki diğer tuvalet ve banyo alanlarında tavan döşemeleri sıva iken 2. kat tuvaletinde de tavan döşemesi ahşap pasalar ile bezenmiştir.

Geleneksel Türk Evi' nde yapının manzaraya hakim ve genellikle en geniş odaları her zaman üst katlarda ve ön cepheye denk gelen bölümlerde konumlandırılmıştır. Hoca zade Konağı' nda da oda, mutfak, banyo vb. mekanların benzer düşünce yapısı ile planlandığı görülmektedir.

Resim E.4 Hoca zade Konağı – 2. kat tavan planı (Havran Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü Arşivi)

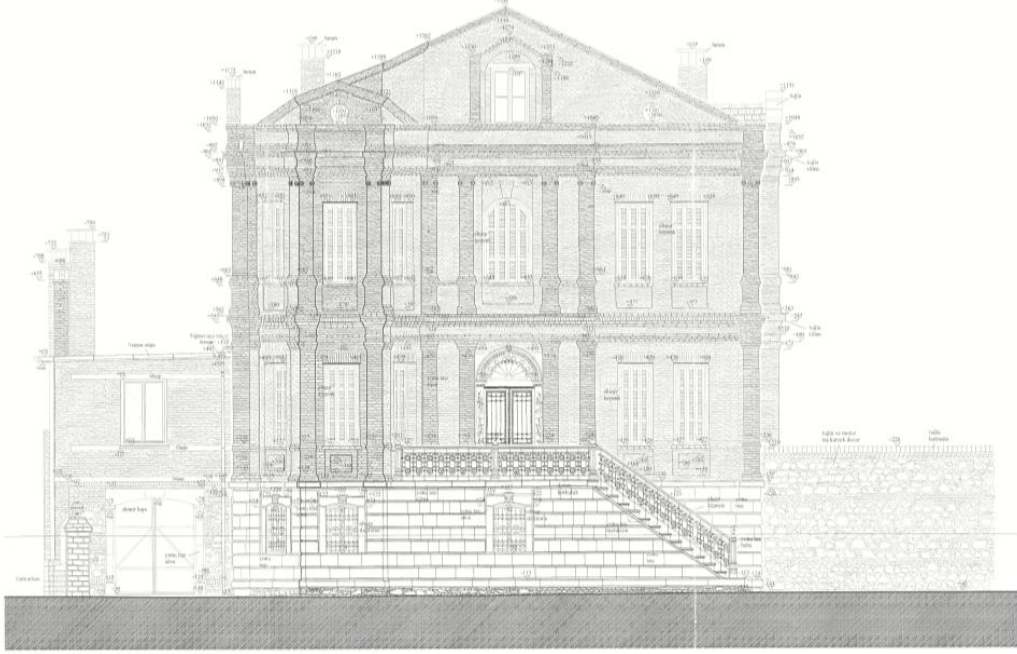
Hoca zade Konağı' nın ana giriş kapısı; kemerli, ahşap çift kanatlı ve yanları işlemeli taştan söveler ile çevrilidir. Ön cephede yapının karakterini ortaya koyan tek çıkmalı bölüm zeminden 2. kata kadar devam eder. Bu çıkma dış cephede çokgen olarak iç mekanda yarım daire şeklinde görülmektedir.

Resim E.5 Hoca zade Konağı – Ana giriş kapısı ön görünüş ve yan kesit(Havran Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü Arşivi)

Hocazade Konağı zamanında ahşap cephesi yangında harabe olduğu için taş ile tekrar inşa edilen, cephe özellikleri ile incelediğimiz diğer konaklardan çok daha farklı bir konaktır. Bu kagir yapının zemin katı kesme taş, 1. ve 2. katı tuğladır.

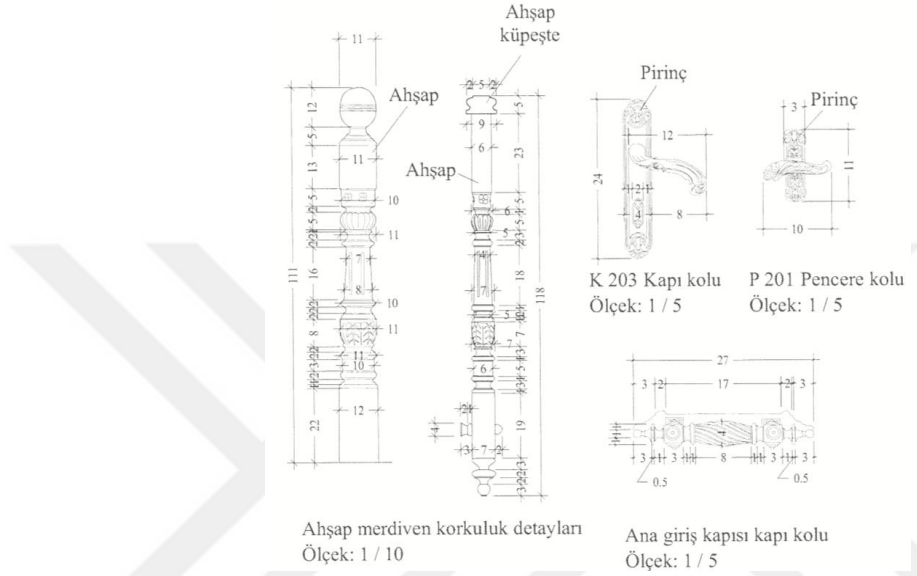
Resim E.6 Hocazade Konağı – Ön cephe görünüşü (Havran Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü Arşivi)

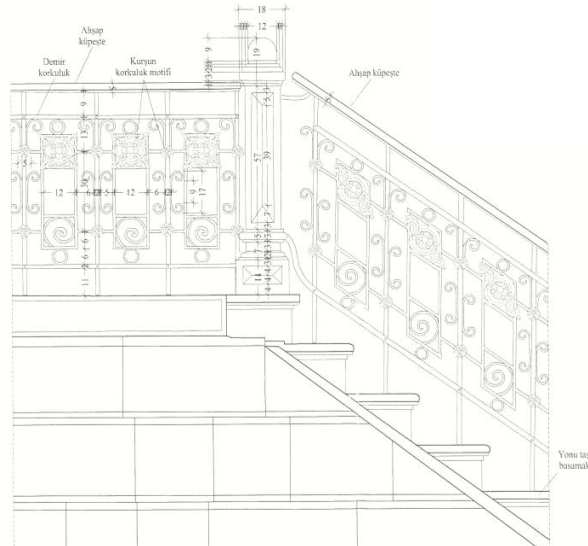
Resim E.7 Hocazade Konağı – Ön ve sol cephe görünüşü (Nihan Polatdemir Fotoğraf Arşivinden)

Konakta tüm pencereler ahşap doğramalı çift kanatlıdır. Zemin kat pencerelerinin önüne demir parmaklık, 1. ve 2 kat pencerelerinin önüne ahşap kepenkler gelmektedir. İç mekan kapıları tek tip olup hepsi ahşap malzemedendir yapılmıştır.

Konakta cephede ana giriş kapısına giden merdivenlerin demir korkulukları ve giriş kapısının kolu, iç mekanda katlara çıkan merdivenin ahşap korkulukları ve oda kapılarıyla pencerelerin kollarında süslemeler detaylar ile dikkat çekmektedir.

Resim E.8 Hocasade Konağı – Ahşap korkuluk, kapı ve pencere kolu detayı (Havran Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü Arşivi)

Resim E.9 Hocasade Konağı – Giriş merdiveni demir korkuluk detayı (Havran Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü Arşivi)

ÖZGEÇMİŞ

01.05.1988 yılında Balıkesir' in Edremit İlçesi' nde doğdu. İlkokul, ortaokul ve lise eğitimini Edremit' de tamamladıktan sonra 2006 yılında İstanbul Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü' nde lisans eğitimine başladı ve 2010 yılında mezun oldu. 2011 yılında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi İç Mimarlık Bölümü' nde Yüksek Lisans programına başladı. Özel sektörde iç mimarlık üzerine çalışmalarına devam etmekte.

